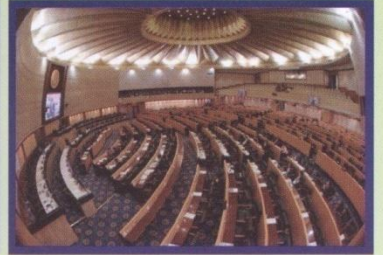

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ
พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๐

วันพฤหัสบดีที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๐

อ.พ.๙/๒๕๖๐

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วม วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึง ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. มีเนื้อหารวม จำนวน ๑๐๐ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. วันใช้บังคับกฎหมาย

กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒. ขอบเขตการใช้บังคับ

กำหนดให้การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น (ร่างมาตรา ๓)

๓. บทนิยาม

กำหนดบทนิยามในพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

“น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต

“ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งกักเก็บน้ำไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการจัดการน้ำ

“ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึงแม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดินที่มีความลึกจากผิวดินไม่เกินสิบห้าเมตร ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

“การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะทำให้มีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

“ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินครอบคลุมลำน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำ

“ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำฝนลดลงจนอาจเกิดผลกระทบต่อ การขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่การไหลของน้ำหรือระดับน้ำนั้นต่ำลงจนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

“ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติไม่ได้มีน้ำปกคลุม แต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
(ร่างมาตรา ๔)

๔. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกำหนดให้กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบดังกล่าว เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้
(ร่างมาตรา ๕)

๕. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๕.๑ หมวด ๑ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

- กำหนดให้รัฐมีอำนาจพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน และเพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้ รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดังกล่าวมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นได้ แต่ต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ (ร่างมาตรา ๖)

๕.๒ หมวด ๒ สิทธิในน้ำ

- กำหนดให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(ร่างมาตรา ๗) และกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น (ร่างมาตรา ๘)

๕.๓ หมวด ๓ องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๕.๓.๑ ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๑) กำหนดให้มี “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.”

ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง และกรรมการอื่นตามที่กำหนด ได้แก่ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๘ คน กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการลุ่มน้ำ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ จำนวน ๒ คน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒ คน และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒ คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวน ๓ คน และอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเป็นกรรมการและเลขานุการ รวมจำนวน ๒๑ คน (ร่างมาตรา ๙)

ส่วนการคัดเลือกกรรมการ กนช. ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำนั้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๑๐)

ทั้งนี้ กรรมการ กนช. ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำและกรรมการ กนช. ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังกล่าวนั้น จะมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และอาจจะได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน ๒ วาระติดต่อกันมิได้ (ร่างมาตรา ๑๑) รวมทั้งกำหนดให้กรรมการ กนช. ทั้ง ๒ ประเภทดังกล่าวที่ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ (ร่างมาตรา ๑๕)

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ กนช. ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำและกรรมการ กนช. ผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ (ร่างมาตรา ๑๒) รวมทั้งการคัดเลือกกรรมการ กนช. ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำและการแต่งตั้งกรรมการ กนช. ผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างจากการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ (ร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๔)

รวมถึงกำหนดองค์ประชุม กนช. และการลงคะแนนวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม กนช. (ร่างมาตรา ๑๖)

(๒) กำหนดให้ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยทั่วไป รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดรวม ๑๔ ประการ กล่าวโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

(๒.๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒.๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายตามข้อ (๒.๑) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน

(๒.๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอตามมาตรา ๓๔ (๑)

(๒.๔) ควบคุม กำกับ ติดตาม เร่งรัด ตรวจสอบ และให้คำแนะนำ การดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการตามข้อ (๒.๒) และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๒.๕) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๒.๖) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

(๒.๗) กำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ

(๒.๘) ให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกัน และแก้ไขปัญหาภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ

(๒.๙) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒

(๒.๑๐) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ

(๒.๑๑) โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๒.๑๒) เสนอแนะให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการออก หรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(ร่างมาตรา ๑๗)

(๓) กำหนดให้ กนช. จัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) ทุก ๕ ปี โดยในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการดังกล่าว ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด และเมื่อคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ

และได้ประกาศนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าว ในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ พร้อมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๘)

(๔) กำหนดให้ในระหว่างที่นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำที่ กนช. กำหนดตามมาตรา ๑๗ (๑) มีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ที่มีความเปลี่ยนแปลงและรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี (ร่างมาตรา ๑๙)

(๕) กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กนช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ที่อยู่ใน อำนาจหน้าที่ของ กนช. แล้วรายงานต่อ กนช. หรือดำเนินการตามที่ กนช. มอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่ กนช. มอบหมายได้ (ร่างมาตรา ๒๐) พร้อมทั้งกำหนดให้ กนช. กรรมการที่ กนช. มอบหมาย หรือคณะกรรมการที่ กนช. แต่งตั้งมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใด มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ ตามความจำเป็น (ร่างมาตรา ๒๑)

(๖) กำหนดให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (ร่างมาตรา ๒๒)

(๗) กำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนด รวม ๑๐ ประการ กล่าวโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

(๗.๑) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้

(๗.๒) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรม หรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.

(๗.๓) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการ ลุ่มน้ำตามที่ได้รับร้องขอ

(๗.๔) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๗.๕) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช.

(๗.๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ (ร่างมาตรา ๒๓)

๕.๓.๒ ส่วนที่ ๒ กลุ่มน้ำและคณะกรรมการกลุ่มน้ำ

(๑) กำหนดให้การกำหนดกลุ่มน้ำต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และต้องมีแผนที่ แสดงแนวเขตกลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาโดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ในการกำหนดกลุ่มน้ำดังกล่าวให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศ ประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๒๔) สำหรับการเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนกลุ่มน้ำใดไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วนนั้น กำหนดให้กระทำได้โดยการตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณี ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้น แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย (ร่างมาตรา ๒๕)

(๒) เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดกลุ่มน้ำใดตามมาตรา ๒๔ แล้ว ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มี “คณะกรรมการกลุ่มน้ำ” ประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้นเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการกลุ่มน้ำ และกรรมการอื่น ตามที่กำหนด ได้แก่ กรรมการกลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง กล่าวคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น และผู้แทนส่วนราชการอื่นอีกจำนวน ๑๐ คน กรรมการกลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละ ๑ คน กรรมการกลุ่มน้ำผู้แทน องค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม จำนวนภาคละ ๓ คน กรรมการกลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวน ๓ คน และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการกลุ่มน้ำ และเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๖)

ส่วนการได้มาซึ่งกรรมการกลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ ลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ และกรรมการกลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒินั้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๗)

สำหรับกรรมการกลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พ้นจากตำแหน่ง เมื่อลาออก เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือพ้นจากการเป็นผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๒๘) และเมื่อกรรมการกลุ่มน้ำผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการ แทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการกลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ (ร่างมาตรา ๒๙)

สำหรับกรรมการกลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำและกรรมการกลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่ง เกิน ๒ วาระติดต่อกันมิได้ (ร่างมาตรา ๓๐)

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการลุ่มน้ำ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำและกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ (ร่างมาตรา ๓๑) รวมทั้งการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างจากการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ (ร่างมาตรา ๓๒)

รวมทั้งกำหนดให้ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำหรือกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำขึ้นใหม่ (ร่างมาตรา ๓๓)

(๓) กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนด รวม ๑๑ ประการ กล่าวโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

(๓.๑) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(๓.๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(๓.๓) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.

(๓.๔) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้อกรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

(๓.๕) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑

(๓.๖) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

(๓.๗) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

(๓.๘) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๓.๙) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๓๔)

(๔) กำหนดให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการประชุม องค์กรประชุม การลงมติ และการวินิจฉัยชี้ขาดของ กนช. การมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบ ในกิจการด้านต่าง ๆ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และการออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใด มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ ตามความจำเป็นของ กนช. มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๓๕)

(๕) กำหนดให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนด รวม ๖ ประการ กล่าวโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

(๕.๑) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๕.๒) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ ทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๕.๓) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๕.๔) เสนอมาตรการป้องกันกีดกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๓๖)

๕.๓.๓ ส่วนที่ ๓ องค์กรผู้ใช้น้ำ

- กำหนดให้บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน มีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้ง “องค์กรผู้ใช้น้ำ” เพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ สำหรับวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๓๗) รวมทั้งกำหนดให้การออกกฎกระทรวงดังกล่าว จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน และจะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำ ในแต่ละลุ่มน้ำให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย (ร่างมาตรา ๓๘)

๕.๔ หมวด ๔ การจัดสรรน้ำ

(๑) กำหนดให้การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

(๑.๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๑.๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๑.๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้ ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๓๙)

(๒) สำหรับการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งนั้น กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง และโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้ โดยให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นสำคัญ (ร่างมาตรา ๔๐)

(๓) สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองนั้น กำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่ เว้นแต่เป็นการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาต รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔๑)

(๔) สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สามนั้น กำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำโดยความเห็นชอบของ กนช. เว้นแต่เป็นการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาต รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔๒)

(๕) กำหนดให้การออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามให้คำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๔๓)

(๖) กำหนดให้ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่กำหนด รวม ๗ ประการ กล่าวโดยเฉพาะที่สำคัญ ๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำ และแหล่งน้ำที่จะใช้ ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้ สถานที่กักเก็บน้ำ วิธีการใช้น้ำ แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม และวิธีการบำรุงรักษา พันธุ์ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น (ร่างมาตรา ๔๔)

(๗) กำหนดให้ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากเดิมมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะภายหลังจากวันที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำในแหล่งน้ำนั้นที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองหรือการใช้น้ำประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำ ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่แหล่งน้ำดังกล่าวเปลี่ยนสถานะมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำจะมีคำสั่งไม่อนุญาต (ร่างมาตรา ๔๕)

(๘) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(๘.๑) อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๘.๒) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

(๘.๓) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้น ค่าใช้น้ำ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำ ในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้

(ร่างมาตรา ๔๖ และร่างมาตรา ๔๗)

(๙) กำหนดให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาต จะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้ ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าว อาจกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับ ปริมาณน้ำสูงสุดที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็น ทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้นำน้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณ ที่จะใช้น้ำ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ (ร่างมาตรา ๔๘)

ในกรณีที่มีการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามไปแล้วนั้น ถ้าต่อมากฎหมายหรือสาระสำคัญแห่งพหุติการณได้เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุสำคัญเพื่อประโยชน์ สาธารณะ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติได้ (ร่างมาตรา ๔๙)

(๒) กำหนดให้ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนด “เขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน” ในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค รวมทั้งกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ และในระหว่างที่ยังไม่มีการประกาศเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และกำหนดให้การแบ่งปันน้ำดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและให้ผู้ใช้ น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเมื่อภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินได้พ้นไปแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน (ร่างมาตรา ๕๕)

(๓) กำหนดให้ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น (ร่างมาตรา ๕๖)

(๔) กำหนดให้ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะตามปริมาณ และวิธีการที่กำหนด และให้ผู้กักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้เกินกว่าความจำเป็น ให้รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าเสียหายใด ๆ มิได้ (ร่างมาตรา ๕๗)

(๕) กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำ “แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง” ขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้นโดยฉับพลัน ทั้งนี้ โดยจะต้องมีรายการตามที่กำหนด และในการจัดทำแผนดังกล่าวนี้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๕๘)

เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป (ร่างมาตรา ๕๙)

รวมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๖๐)

๕.๕.๒ ส่วนที่ ๒ การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

(๑) กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำ “แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม” ขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งคาดว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน ทั้งนี้ โดยต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย และต้องมีรายการตามที่กำหนด กล่าวโดยเฉพาะรายการที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วมและการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วมตามแนวทางที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนด เป็นต้น และในการจัดทำแผนดังกล่าวนี้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๖๑)

(๒) กำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ ดังกล่าวข้างต้น มาใช้บังคับกับการผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม การเสนอแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ การจัดส่งแผนดังกล่าวไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการแก้ไขปัญหากรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวได้ รวมทั้งการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการทบทวนแผนดังกล่าวโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๖๒)

๕.๕.๓ ส่วนที่ ๓ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

(๑) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้ และในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวาง ตัดฟันต้นไม้ ขุดดิน ปิดกั้นแนวเขตที่ดิน รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างซึ่งมิใช่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ หรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้ แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๓)

(๖) กำหนดให้ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่พอใจในจำนวนเงินที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวางไว้หรือฝากไว้ บุคคลนั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการวางเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน และได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิรับเงินดังกล่าวทราบโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ แต่หากผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายยินยอมตกลงและได้รับเงินไปแล้ว หรือมิได้ฟ้องคดีเรียกเงินดังกล่าวต่อศาลภายในระยะเวลาข้างต้น หรือได้แจ้งเป็นหนังสือสละสิทธิไม่รับเงินดังกล่าวแล้ว ผู้ใดจะเรียกร้องเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นอีกไม่ได้ อย่างไรก็ตาม การฟ้องคดีต่อศาลดังกล่าวนี้ ไม่เป็นเหตุให้การครอบครองหรือซื้อขายทรัพย์สิน หรือการดำเนินการใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ ต้องสะดุดหยุดลง (ร่างมาตรา ๖๘)

(๗) กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหาย แก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๖๙)

(๘) กำหนดให้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ (ร่างมาตรา ๗๐)

๕.๖ หมวด ๖ การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๑) กำหนดให้ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสมควรสงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็น “เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ” (ร่างมาตรา ๗๑)

(๒) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้ ทั้งนี้ โดยจะกำหนดให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งใช้บังคับ

เป็นการทั่วไปทุกท้องที่ หรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องที่ใดท้องที่หนึ่งก็ได้ และในกรณีที่มิมีกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายอื่นกำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณเดียวกันหรือในเรื่องเดียวกันขัดหรือแย้ง กับกฎกระทรวงดังกล่าว ให้บังคับตามกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายอื่นนั้นจะมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ที่สำคัญยิ่งกว่า (ร่างมาตรา ๗๒)

นอกจากนี้ เมื่อได้มีกฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับและจะใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่นนั้นต่อไป แต่ถ้าวรณมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเห็นว่าการ ใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีมีอำนาจ ออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับ การใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ แต่ถ้าวรณมนตรีปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหาย หรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควร ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย และในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนไม่ยินยอมตกลงหรือไม่พอใจ ในจำนวนเงินค่าทดแทนให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ (การให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ นำเงินค่าทดแทนไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน และการฟ้องคดีต่อศาลของผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนเพื่อเรียกเงินค่าทดแทน) มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๗๓)

(๓) กำหนดให้เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดิน หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลอื่น เพื่อป้องกัน ระวัง หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๗๔)

(๔) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครอง และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

(๔.๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติ ที่เกี่ยวข้อง

(๔.๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำ หรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล

(๔.๓) กำหนดให้ผู้ใช้น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำ สาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกัน หรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ

ทั้งนี้ โดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะกำหนดให้กรณีใดกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาต จากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดก็ได้ (ร่างมาตรา ๗๕)

(๕) กำหนดให้ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ สาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำ สาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอันอาจก่อให้เกิด ความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ สาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ และในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ สาธารณะ หรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ สาธารณะเป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็น และอาจก่อความเสียหาย อย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำ สาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดความเสียหายนั้น ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะกลับคืนสู่ สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลา ที่กำหนดได้ (ร่างมาตรา ๗๖)

๕.๗ หมวด ๗ พนักงานเจ้าหน้าที่

- กำหนดให้ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำรวจ หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ และมีอำนาจเข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำ สาธารณะ หรือเพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่าการกระทำ ผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และหากมีความจำเป็นให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวาง อันเป็นอุปสรรคในการที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่จะต้องใช้ความระมัดระวังให้เกิดความเสียหาย น้อยที่สุด (ร่างมาตรา ๗๗)

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนดต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๗๘) และกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๗๙)

๕.๘ หมวด ๘ ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๑) กำหนดให้ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐเพื่อการนั้น รวมทั้งกำหนดให้ในกรณีที่ความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น แม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งกำหนดประเภทค่าสินไหมทดแทนโดยให้หมายความรวมถึงค่าใช้จ่าย ค่าดำเนินงาน มูลค่าของทรัพยากรน้ำสาธารณะ ค่าเสียหาย และค่าเสียโอกาสตามที่กำหนดไว้ รวม ๙ ประการ ทั้งนี้ โดยให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ และกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ (ร่างมาตรา ๘๐)

(๒) กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้กระทำตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง และมีผลเป็นการขจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ ให้มีผลเป็นการลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ (ร่างมาตรา ๘๑)

๕.๙ หมวด ๙ บทกำหนดโทษ

(๑) กำหนดบทกำหนดโทษสำหรับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีโทษจำคุก หรือโทษปรับ หรือทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ (ร่างมาตรา ๘๒ ถึงร่างมาตรา ๙๔)

(๒) กำหนดให้ความผิดตามมาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๙๐ เป็นความผิดที่เปรียบเทียบปรับได้ และกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตจังหวัดอื่น (ร่างมาตรา ๙๕ และร่างมาตรา ๙๖)

๕.๑๐ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดให้ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกิน ๒ ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการอีกหนึ่งคน และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ทั้งนี้ ไม่เกิน ๒ ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๙๗)

(๒) กำหนดให้ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖) ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖) (ร่างมาตรา ๙๘)

(๓) กำหนดให้ในวาระเริ่มแรกให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๙๙)

(๔) เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาต การใช้น้ำภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับ ใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำจะมีคำสั่ง ใหม่อุญาต (ร่างมาตรา ๑๐๐)

๕.๑๑ อัตราค่าธรรมเนียม

กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้ สำหรับคำขอต่าง ๆ ใบอนุญาต การใช้น้ำประเภทที่สอง ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ใบแทนใบอนุญาต การต่ออายุ ใบอนุญาต และการโอนใบอนุญาต ทั้งนี้ โดยร่างมาตรา ๕ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตรา ท้ายพระราชบัญญัตินี้ และลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการ เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วม วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึง ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ

ตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ปรากฏตามร่างบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๐๐ มีข้อความ ดังนี้

“มาตรา ๑๐๐ เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและ “การออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทสาม” ตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต”

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่า ความในร่างบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๐๐ ที่ได้บัญญัติว่า “การออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทสาม” นั้น น่าจะมีความคลาดเคลื่อนในการจัดพิมพ์ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กล่าวคือ หากเมื่อพิจารณาตามหลักการของร่างมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งที่บัญญัติไว้ว่า “การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของ กนช.” แล้ว โดยหลักการที่ถูกต้องนั้น ร่างมาตรา ๑๐๐ ดังกล่าว จึงควรบัญญัติเป็น “ประเภทที่สาม” มิใช่ “ประเภทสาม” ดังนั้น จึงมีความเห็นว่า ทางสภานิติบัญญัติแห่งชาติสมควรแก้ไขเพิ่มเติมความดังกล่าวให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ในชั้นการพิจารณาในวาระที่สองขึ้นแปรญัตติของคณะกรรมการต่อไป

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เอกสารประกอบการพิจารณา จัดทำโดย

นายณัฐ ผาสุข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นายโสภณ ชาทบุษย์จารุ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางสาวจิตรกาน เจียรตระกูล	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสิริกันย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกาล น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖	

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th
หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

- ความจำเป็นในการตราร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. - ๑ -
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบ
ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. - ๑๑ -
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. - ๓๓ -
- รายงานการเริ่มงานโครงการศึกษาทบทวนและรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชนเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. - ๓๗ -
- ผลการดำเนินการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. - ๔๐ -
- สรุปผลการเสวนานำเสนอข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัย
สู่การใช้ประโยชน์ในกระบวนการนิติบัญญัติ เรื่อง “ทรัพยากรน้ำ
ความจำเป็นในการบริหารจัดการ” - ๔๕ -

ภาคผนวก

- (๑) ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑)
- (๒) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. (๓๑)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

**ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการ เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วม วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึง ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

๔. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. ขอบเขตการใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น

๖. บทนิยาม (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต

“ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งกักเก็บน้ำไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการจัดการน้ำ

“ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึงแม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดินที่มีความลึกจากผิวดินไม่เกินสิบห้าเมตร ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

“การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

“ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินครอบคลุมลำน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำ

“ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำฝนลดลงจนอาจเกิดผลกระทบต่อ การขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่การไหลของน้ำหรือระดับน้ำนั้นต่ำลงจนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

“ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติไม่ได้มีน้ำปกคลุม แต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๗. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

๘. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๘.๑ หมวด ๑ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

- กำหนดให้รัฐมีอำนาจพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน และเพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้ รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดังกล่าวมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นได้ แต่ต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ รัฐมีอำนาจพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสอง มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามที่เห็นสมควรได้ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔

หลักเกณฑ์ตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

๘.๒ หมวด ๒ สิทธิในน้ำ

- กำหนดให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๗) และกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๗ ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น

๘.๓ หมวด ๓ องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๘.๓.๑ ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๑) กำหนดให้มี “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง และกรรมการอื่นตามที่กำหนด ได้แก่ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๘ คน กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ ซึ่งได้รับการคัดเลือก

มาจากกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ จำนวน ๒ คน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒ คน และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒ คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวน ๓ คน และอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเป็นกรรมการและเลขานุการ รวมจำนวน ๒๑ คน (ร่างมาตรา ๙)

ส่วนการคัดเลือกกรรมการ กนช. ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำนั้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๑๐)

ทั้งนี้ กรรมการ กนช. ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำและกรรมการ กนช. ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวนั้น จะมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และอาจจะได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน ๒ วาระติดต่อกันมิได้ (ร่างมาตรา ๑๑) รวมทั้งกำหนดให้กรรมการ กนช. ทั้ง ๒ ประเภทดังกล่าวที่ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ (ร่างมาตรา ๑๕)

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ กนช. ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำและกรรมการ กนช. ผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ (ร่างมาตรา ๑๒) รวมทั้งการคัดเลือกกรรมการ กนช. ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำและการแต่งตั้งกรรมการ กนช. ผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างจากการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ (ร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๔)

รวมถึงกำหนดองค์ประชุม กนช. และการลงคะแนนวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม กนช. (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง
- (๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)
- (๕) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคนและกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒีสองคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของกรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๐ การคัดเลือกกรรมการตามมาตรา ๙ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๑๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) นายกรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) พ้นจากการเป็นกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖

(๖) ได้รับความผิดโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับการคัดเลือกอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) หรือ (๖) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

มาตรา ๑๖ การประชุม กนช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม กนช. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรง กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุมพิจารณาเรื่องนั้น

(๒) กำหนดให้ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยทั่วไป รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดรวม ๑๔ ประการ กล่าวโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

(๒.๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒.๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายตามข้อ (๒.๑) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน

(๒.๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอตามมาตรา ๓๔ (๑)

(๒.๔) ควบคุม กำกับ ติดตาม เร่งรัด ตรวจสอบ และให้คำแนะนำ การดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการตามข้อ (๒.๒) และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๒.๕) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๒.๖) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

(๒.๗) กำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
ลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้
คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ

(๒.๘) ให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
และแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ

(๒.๙) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒

(๒.๑๐) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ

(๒.๑๑) โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๒.๑๒) เสนอแนะให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ
ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ รวมทั้ง
การออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป
รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ
และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐ
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายตาม (๑) เพื่อเป็น
แนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ
การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการ
ลุ่มน้ำเสนอตามมาตรา ๓๔ (๑)

(๔) ควบคุม กำกับ ติดตาม เร่งรัด ตรวจสอบ และให้คำแนะนำการดำเนินการ
ตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และการดำเนินการ
ตามแผนงานหรือโครงการตาม (๒) และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๕) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐ
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรี
ทราบ

(๖) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละ
หน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู
และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

(๗) กำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ

(๘) ให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ

(๙) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒

(๑๐) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ

(๑๑) โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑๒) เสนอแนะเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๓) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

การเสนอข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ กนช. โกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๑๑) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๓) กำหนดให้ กนช. จัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) ทุก ๕ ปี โดยในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการดังกล่าว ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด และเมื่อคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ และได้ประกาศนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ พร้อมทั้งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘ ให้ กนช. จัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) ทุกห้าปี

ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามวรรคหนึ่ง ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด

นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าว

(๔) กำหนดให้ในระหว่างที่นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำที่ กนช. กำหนดตามมาตรา ๑๗ (๑) มีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลงและรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี (ร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙ ในระหว่างที่นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) มีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลง และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี

ในกรณีที่มีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ให้ กนช. นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๕) กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กนช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กนช. แล้วรายงานต่อ กนช. หรือดำเนินการตามที่ กนช. มอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กนช. มอบหมายได้ (ร่างมาตรา ๒๐) พร้อมทั้งกำหนดให้ กนช. กรรมการที่ กนช. มอบหมาย หรือคณะอนุกรรมการที่ กนช. แต่งตั้งมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กนช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กนช. แล้วรายงานต่อ กนช. หรือดำเนินการตามที่ กนช. มอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กนช. มอบหมายได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ กนช. กรรมการที่ กนช. มอบหมาย หรือคณะอนุกรรมการที่ กนช. แต่งตั้งมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใด มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

(๖) กำหนดให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (ร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๒ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(๗) กำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนด รวม ๑๐ ประการ กล่าวโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

(๗.๑) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้

(๗.๒) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรม หรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.

(๗.๓) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงาน ของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับร้องขอ

(๗.๔) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๗.๕) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช.

(๗.๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ ให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของ กนช.

(๒) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการ ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.

(๔) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับการร้องขอ

(๕) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช.

(๗) ประสานข้อมูลด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของ กนช.

(๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

(๙) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กนช. และคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กนช. มอบหมาย

๔.๓.๒ ส่วนที่ ๒ ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑) กำหนดให้การกำหนดลุ่มน้ำต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาโดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ในการกำหนดลุ่มน้ำดังกล่าวให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๒๔) สำหรับการเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนนั้น กำหนดให้กระทำได้โดยการตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย (ร่างมาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๔ การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๕ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

(๒) เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำใดตามมาตรา ๒๔ แล้ว ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มี “คณะกรรมการลุ่มน้ำ” ประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้นเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และกรรมการอื่นตามที่กำหนด ได้แก่ กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง กล่าวคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น และผู้แทนส่วนราชการอื่นอีกจำนวน ๑๐ คน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละ ๑ คน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม จำนวนภาคละ ๓ คน กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวน ๓ คน และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๖)

ส่วนการได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒินั้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๗)

สำหรับกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พ้นจากตำแหน่งเมื่อลาออก เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือพ้นจากการเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๒๘) และเมื่อกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ (ร่างมาตรา ๒๙)

สำหรับกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำและกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒินั้น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน ๒ วาระติดต่อกันมิได้ (ร่างมาตรา ๓๐)

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำและกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ (ร่างมาตรา ๓๑) รวมทั้งการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำและกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างจากการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ (ร่างมาตรา ๓๒)

รวมทั้งกำหนดให้ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำหรือกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำขึ้นใหม่ (ร่างมาตรา ๓๓)

มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย

(๑) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน

(๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม ภาคละสามคน

(๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (๑) เลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำ และเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๗ การได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๘ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) พ้นจากตำแหน่งเมื่อลาออก เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือพ้นจากการเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) พ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๐ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๓๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) พ้นจากการเป็นผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้เข้ามาเป็นกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการลุ่มน้ำซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) หรือ (๔) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการลุ่มน้ำซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำขึ้นใหม่

(๓) กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนด รวม ๑๑ ประการ กล่าวโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

(๓.๑) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(๓.๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(๓.๓) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.

(๓.๔) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

(๓.๕) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑

(๓.๖) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

(๓.๗) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

(๓.๘) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๓.๙) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในเขตลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๓๔)

มาตรา ๓๔ คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะ น้ำท่วม เสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

(๓) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญ ในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทาง ที่ กนช. กำหนด

(๕) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑

(๖) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

(๗) เสนอข้อคิดเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของหน่วยงานต่าง ๆ

(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

(๙) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๑๐) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย

การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ โกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๘) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

(๔) กำหนดให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการประชุม องค์ประชุม การลงมติ และการวินิจฉัยชี้ขาดของ กนช. การมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน เป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และการออกคำสั่ง เป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็นของ กนช. มาใช้บังคับกับการประชุม และการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๓๕)

มาตรา ๓๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำโดยอนุโลม

(๕) กำหนดให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนด รวม ๖ ประการ กล่าวโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

(๕.๑) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๕.๒) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๕.๓) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๕.๔) เสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(ร่างมาตรา ๓๖)

มาตรา ๓๖ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กร
ผู้ใช้น้ำ ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา
การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางน้ำ
ในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา
การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๕) เสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่าง
ผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย

๘.๓.๓ ส่วนที่ ๓ องค์กรผู้ใช้น้ำ

- กำหนดให้บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน
มีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้ง “องค์กรผู้ใช้น้ำ” เพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้
การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
ในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ สำหรับวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงาน
ขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำให้เป็นไปตามที่
กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๓๗) รวมทั้งกำหนดให้การออกกฎกระทรวงดังกล่าว
จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน และจะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง
ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึง
สภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิตของประชาชน
ในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย (ร่างมาตรา ๓๘)

มาตรา ๓๗ บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน
มีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา
การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กร
ผู้ใช้น้ำ

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้ง
หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๘ กฎกระทรวงตามมาตรา ๓๗ จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภารกิจ
และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึง
สภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิตของประชาชน
ในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชนก่อน

๘.๕ หมวด ๕ การจัดสรรน้ำ

(๑) กำหนดให้การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

(๑.๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๑.๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๑.๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้ ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๓๙)

มาตรา ๓๙ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) สำหรับการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งนั้น กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง และโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้ โดยให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นสำคัญ (ร่างมาตรา ๔๐)

มาตรา ๔๐ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง และโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้

การกำหนดหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นสำคัญ

(๓) สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองนั้น กำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่ เว้นแต่เป็นการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาต รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔๑)

มาตรา ๔๑ การใช้น้ำประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต และการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร

(๔) สำหรับการใช้น้ำประเภทที่สามนั้น กำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำโดยความเห็นชอบของ กนช. เว้นแต่เป็นการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาต รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔๒)

มาตรา ๔๒ การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของ กนช.

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต และการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร

(๕) กำหนดให้การออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภที่สองและประเภที่สาม ให้คำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๔๓)

มาตรา ๔๓ ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภที่สองและประเภที่สามให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ให้คำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ

(๖) กำหนดให้ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภที่สองและประเภที่สาม ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่กำหนด รวม ๗ ประการ กล่าวโดยเฉพาะที่สำคัญ ๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้ ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้สถานที่กักเก็บน้ำ วิธีการใช้น้ำ แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม และวิธีการบำรุงรักษา พื้นที่ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น (ร่างมาตรา ๔๔)

มาตรา ๔๔ ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย

แผนการบริหารจัดการน้ำตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้
- (๒) ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้
- (๓) สถานที่กักเก็บน้ำ
- (๔) วิธีการใช้น้ำ
- (๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง
- (๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม
- (๗) วิธีการบำรุงรักษา พื้นที่ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งตาม (๕) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเฉลี่ยน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตาม (๖) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ เกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วม หรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก

(๗) กำหนดให้ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากเดิมมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะภายหลังจากวันที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือการใช้น้ำประเภที่สามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำในแหล่งน้ำนั้นที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภที่สองหรือการใช้น้ำประเภที่สาม แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาต

การใช้น้ำภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่แหล่งน้ำดังกล่าวเปลี่ยนสถานะมาเป็นทรัพยากรน้ำ สาธารณะ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ใช้น้ำต่อไปได้ จนกว่าอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำจะมีคำสั่งไม่อนุญาต (ร่างมาตรา ๔๕)

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากเดิมมาเป็นทรัพยากรน้ำ สาธารณะภายหลังจากวันที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับ ใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำในแหล่งน้ำนั้นที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำ ประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่แหล่งน้ำดังกล่าวเปลี่ยนสถานะมาเป็น ทรัพยากรน้ำสาธารณะ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำ ต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

(๘) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องต่างๆ ดังนี้

(๘.๑) อัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๘.๒) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

(๘.๓) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณ ของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้

(ร่างมาตรา ๔๖ และร่างมาตรา ๔๗)

มาตรา ๔๖ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๗ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนด

(๑) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม

(๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละ ประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้

(๘) กำหนดให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำ ที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้ ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าว อาจกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุดที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้

กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้นำน้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนถึงเงื่อนไขอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณ และคุณภาพของน้ำ (ร่างมาตรา ๔๘)

ในกรณีที่มีการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ไปแล้วนั้น ถ้าต่อมากฎหมายหรือสาระสำคัญแห่งพหุติการณได้เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุสำคัญ เพื่อประโยชน์สาธารณะ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้อง ปฏิบัติได้ (ร่างมาตรา ๔๙)

มาตรา ๔๘ ในการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำ ที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้

การกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุด ที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะ ขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้นำน้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนถึงเงื่อนไขอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ

มาตรา ๔๙ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ออกไปแล้วนั้น ถ้าต่อมากฎหมายหรือสาระสำคัญแห่งพหุติการณได้เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุสำคัญเพื่อประโยชน์ สาธารณะ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่ง แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติได้

(๑๐) กำหนดให้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำต้องติดตั้ง เครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดี กรมทรัพยากรน้ำกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๕๐)

มาตรา ๕๐ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำต้องติดตั้งเครื่องมือ วัดปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๑๑) กำหนดให้ในกรณีที่การใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบ ต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบ อย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับ ใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาต การใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าว ภายในระยะเวลาที่กำหนด (ร่างมาตรา ๕๑)

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ใช้ น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบ ต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญ ต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาต การใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำ ดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลา ที่กำหนด

(๑๒) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ ครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความใน พระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๔ (แผนบริหาร จัดการน้ำที่ผู้ขอรับใบอนุญาตได้ยื่นมาพร้อมกับคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำ) และในกรณีที่ ผู้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลา ให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการ ให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้ (ร่างมาตรา ๕๒)

มาตรา ๕๒ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๔ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงาน เจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาต ได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต ก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้

(๑๓) กำหนดให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาต การใช้น้ำ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา ๕๒ (ร่างมาตรา ๕๓)

มาตรา ๕๓ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ออกตามมาตรา ๕๒ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ

๘.๕ หมวด ๕ ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

๘.๕.๑ ส่วนที่ ๑ การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

(๑) กำหนดให้ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนด “เขตภาวะน้ำแล้ง” และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ โดยทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น เมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๕๔)

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้

การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น

เมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง

(๒) กำหนดให้ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนด “เขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน” ในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค รวมทั้งกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำในพื้นที่และในระหว่างที่ยังไม่มีการประกาศเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และกำหนดให้การแบ่งปันน้ำดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเมื่อภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินได้พ้นไปแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน (ร่างมาตรา ๕๕)

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้ หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค รวมทั้งกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำในพื้นที่เพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น

ในระหว่างที่ยังไม่มีการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การแบ่งปันน้ำเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม และให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

เมื่อภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินได้พ้นไปแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง
ฉุกเฉิน

(๓) กำหนดให้ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องผันน้ำจากกลุ่มน้ำหนึ่งไปยัง
อีกกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็น
ในการบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น (ร่างมาตรา ๕๖)

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องผันน้ำจากกลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกกลุ่มน้ำหนึ่ง
เพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้
เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น

(๔) กำหนดให้ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งให้บุคคล
ซึ่งกักเก็บน้ำไว้ตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบ
ที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น ต้องเจียนน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะ
ตามปริมาณและวิธีการที่กำหนด และให้ผู้กักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทน
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้เกินกว่า
ความจำเป็น ให้รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำ
ส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าเสียหายใด ๆ
มิได้ (ร่างมาตรา ๕๗)

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใด รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรี
มอบหมายมีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้
หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น
ต้องเจียนน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะตามปริมาณและวิธีการที่กำหนด ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้กักเก็บน้ำ
ดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้
เกินกว่าความจำเป็น ให้รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำ
ส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าเสียหายใด ๆ
มิได้

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
ในกฎกระทรวง

(๕) กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำ “แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง”
ขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งคาดหมาย
ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำแล้ง
เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ทั้งนี้ โดยจะต้องมีรายการตามที่กำหนด และในการจัดทำแผนดังกล่าวนี้
ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๕๘)

เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตาม แผนดังกล่าวได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป (ร่างมาตรา ๕๙)

รวมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตาม แผนดังกล่าว และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๖๐)

มาตรา ๕๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้ เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่า จะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้น โดยฉับพลัน

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- (๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- (๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- (๔) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- (๕) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- (๖) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง
- (๗) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับ ผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

มาตรา ๕๙ เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ขึ้นแล้วให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในการนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

มาตรา ๖๐ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

๘.๕.๒ ส่วนที่ ๒ การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

(๑) กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำ “แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม” ขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน ทั้งนี้ โดยต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย และต้องมีรายการตามที่กำหนด กล่าวโดยเฉพาะรายการที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วมและการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วมตามแนวทางที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนด เป็นต้น และในการจัดทำแผนดังกล่าวนี้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๖๑)

มาตรา ๖๑ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- (๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- (๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
- (๔) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม
- (๕) การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม
- (๖) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- (๗) วิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการให้น้ำระบายไปตาม

แนวทางที่กำหนด

- (๘) วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

(๙) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

แนวทางการจัดทำการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม และแนวทางการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ตามวรรคสอง (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๒) กำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ ดังกล่าวข้างต้น มาใช้บังคับกับการผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม การเสนอแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ การจัดส่งแผนดังกล่าวไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการแก้ไขปัญหากรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวได้ รวมทั้งการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการทบทวนแผนดังกล่าวโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๖๒)

มาตรา ๖๒ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ มาใช้บังคับกับการผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม การเสนอแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ การจัดส่งแผนดังกล่าวไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการแก้ไขปัญหากรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวได้ รวมทั้งการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการทบทวนแผนดังกล่าวโดยอนุโลม

๘.๕.๓ ส่วนที่ ๓ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

(๑) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้ และในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวาง ตัดพินต้นไม้ ขุดดิน ปิดกั้นแนวเขตที่ดิน รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างซึ่งมิใช่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ หรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้ แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๓)

มาตรา ๖๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้

ในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวาง ตัดฟันต้นไม้ ขุดดิน ปิดกั้นแนวเขตที่ดิน รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างซึ่งมิใช่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ หรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้นด้วย

การชดเชยความเสียหายตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) กำหนดให้ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูดน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓ วันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย แต่ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะจากภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม ในการใช้ที่ดินดังกล่าว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินจากการใช้ที่ดิน ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๔)

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูดน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะจากภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

ในการใช้ที่ดินตามมาตรานี้ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินจากการใช้ที่ดิน ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) กำหนดให้การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ ดังกล่าว ให้กระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่องจากเวลาดังกล่าวหรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาดังกล่าวก็ได้ (ร่างมาตรา ๖๕)

มาตรา ๖๕ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ ให้กระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก

ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่องจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งหรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งก็ได้

(๔) กำหนดให้ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามการใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามหลักเกณฑ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้ และในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนี้ และการปฏิบัติตามดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๖)

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามการใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ตามหลักเกณฑ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนี้ และการปฏิบัติตามดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) กำหนดให้ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินจำนวนดังกล่าวไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย โดยแยกฝากไว้เป็นบัญชีเฉพาะราย แล้วมีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายทราบโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ และถ้ามีดอกเบียหรือดอกผลใดเกิดขึ้น เนื่องจากการฝากเงินนั้น ให้ตกเป็นสิทธิแก่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นด้วย ทั้งนี้ สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน และวิธีการในการรับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนด (ร่างมาตรา ๖๗)

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย ไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบ จ่ายให้ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ นำเงินจำนวนดังกล่าวไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน ในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย โดยแยกฝากไว้เป็นบัญชีเฉพาะราย และถ้ามีดอกเบียหรือดอกผลใดเกิดขึ้น เนื่องจากการฝากเงินนั้น ให้ตกเป็นสิทธิแก่ผู้มีสิทธิได้รับ ค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นด้วย

เมื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางไว้ ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบมีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายทราบ โดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย ไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน และวิธีการในการรับ เงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

(๖) กำหนดให้ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย ไม่พอใจในจำนวนเงินที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะรับหรือไม่รับ เงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวางไว้หรือฝากไว้ บุคคลนั้น มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการ วางเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์หรือฝากไว้กับ ธนาคารออมสิน และได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิรับเงินดังกล่าวทราบโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ แต่หากผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายยินยอมตกลงและได้รับเงินไปแล้ว หรือมิได้ฟ้องคดีเรียกเงินดังกล่าวต่อศาลภายในระยะเวลาข้างต้น หรือได้แจ้งเป็นหนังสือ สละสิทธิไม่รับเงินดังกล่าวแล้ว ผู้ใดจะเรียกร้องเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้น อีกไม่ได้ อย่างไรก็ดี การฟ้องคดีต่อศาลดังกล่าวนี้ ไม่เป็นเหตุให้การครอบครอง หรือใช้สิทธิกรรมทรัพย์ หรือการดำเนินการใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ ต้องระงับ (ร่างมาตรา ๖๘)

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่พอใจ ในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ ไม่ว่าจะบุคคลนั้น จะรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวางไว้หรือฝากไว้ บุคคลนั้น มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสองแล้ว

การฟ้องคดีต่อศาลตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้การครอบครองหรือใช้สิทธิกรรมทรัพย์ หรือการดำเนินการใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ ต้องระงับ

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายยินยอมตกลง และได้รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปแล้ว หรือมิได้ฟ้องคดีเรียกเงินค่าทดแทน หรือค่าชดเชยความเสียหายต่อศาลภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือได้แจ้งเป็นหนังสือสละสิทธิ ไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าว ผู้ใดจะเรียกร้องเงินค่าทดแทน หรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นอีกไม่ได้

(๗) กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหาย แก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ จัดให้มีขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม และในกรณีที่มีการฝ่าฝืน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๖๙)

มาตรา ๖๙ ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหาย แก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ จัดให้มีขึ้น เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ ผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว

(๘) กำหนดให้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกัน และแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจ หน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง (ร่างมาตรา ๗๐)

มาตรา ๗๐ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกัน และแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจ หน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง

๘.๖ หมวด ๖ การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๑) กำหนดให้ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควรสงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. มอบหมายให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาดำเนินการให้พื้นที่นั้น เป็น “เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ” (ร่างมาตรา ๗๑)

มาตรา ๗๑ ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควรสงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. มอบหมายให้รัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(๒) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้ ทั้งนี้ โดยจะกำหนดให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องที่ หรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องที่ใดท้องที่หนึ่งก็ได้ และในกรณีที่มีกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง หรือกฎหมายอื่นกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณเดียวกัน หรือในเรื่องเดียวกันขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงดังกล่าว ให้บังคับตามกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายอื่นนั้นจะมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะที่สำคัญยิ่งกว่า (ร่างมาตรา ๗๒)

นอกจากนี้ เมื่อได้มีกฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ และจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ แต่ถ้าการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหาย หรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควร ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย และในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนไม่ยินยอมตกลงหรือไม่พอใจในจำนวนเงินค่าทดแทน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ (การให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินค่าทดแทนไปวางต่อศาล หรือสำนักงานวางทรัพย์หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน และการฟ้องคดีต่อศาลของผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนเพื่อเรียกเงินค่าทดแทน) มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๗๓)

มาตรา ๗๒ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้

หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่กำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องที่ หรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องที่ใดท้องที่หนึ่งก็ได้

ในกรณีที่มีกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายอื่นกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณเดียวกันหรือในเรื่องเดียวกันขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้บังคับตามกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่กฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายดังกล่าวจะมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะที่สำคัญยิ่งกว่า

มาตรา ๗๓ เมื่อได้มีกฎกระทรวงตามมาตรา ๗๒ ใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งใช้บังคับและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถักรัฐมนตรีเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ แต่ถ้าการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหาย หรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควร ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนด้วย

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามวรรคสองไม่ยินยอมตกลงหรือไม่พอใจในจำนวนเงินค่าทดแทน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๓) กำหนดให้เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดิน หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลอื่นเพื่อป้องกัน ระวัง หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๗๔)

มาตรา ๗๔ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดิน หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลอื่นเพื่อป้องกัน ระวัง หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๔) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ เพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

(๔.๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง

(๔.๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำ หรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล

(๔.๓) กำหนดให้ผู้ใช้ น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ

ทั้งนี้ โดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะกำหนดให้กรณีใดกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดก็ได้ (ร่างมาตรา ๗๕)

มาตรา ๗๕ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

(๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง

(๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำ หรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล

(๓) กำหนดให้ผู้ใช้ น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้กรณีใดกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดก็ได้

(๕) กำหนดให้ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่กระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๗๗ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สํารวจ หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ

(๒) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๓) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง และหากมีความจำเป็นให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคในการที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่จะต้องใช้ความระมัดระวังให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

มาตรา ๗๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๘.๘ หมวด ๘ ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๑) กำหนดให้ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำความผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐเพื่อการนั้น รวมทั้งกำหนดให้ในกรณีที่ความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น แม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งกำหนดประเภทค่าสินไหมทดแทนโดยให้หมายความรวมถึงค่าใช้จ่าย ค่าดำเนินงาน มูลค่าของทรัพยากรน้ำสาธารณะ ค่าเสียหาย และค่าเสียโอกาสตามที่กำหนดไว้ รวม ๙ ประการ ทั้งนี้ โดยให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ และกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ (ร่างมาตรา ๘๐)

มาตรา ๘๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐเพื่อการนั้น

ถ้าความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรานี้หมายความรวมถึง

(๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้

(๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น

(๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล

(๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล

(๖) มูลค่าของทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย

(๗) ค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่นเพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

(๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือเงินทุนที่ใช้ตาม (๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม

(๙) ค่าเสียหายต่อเรื่องอื่น ๆ อันพึงเกิดในอนาคต

ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะตามมาตรา นี้ โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ

(๒) กำหนดให้ในกรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้กระทำตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง และมีผลเป็นการขจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ ให้มีผลเป็นการลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ (ร่างมาตรา ๘๑)

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้กระทำตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง และมีผลเป็นการขจัดหรือบรรเทาความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ ให้มีผลเป็นการลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ

๘.๙ หมวด ๙ บทกำหนดโทษ

(๑) กำหนดบทกำหนดโทษสำหรับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีโทษจำคุก หรือโทษปรับ หรือทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ (ร่างมาตรา ๘๒ ถึงร่างมาตรา ๙๔)

มาตรา ๘๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยแหล่งน้ำตามมาตรา ๖ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๓ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๔ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๑ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๓๕ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๓

มาตรา ๘๕ ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงตามมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๙ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๗๗ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๐ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๙

มาตรา ๙๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๑

มาตรา ๙๓ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐมนตรีตามมาตรา ๗๓ วรรคสอง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) กำหนดให้ความผิดตามมาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๙๐ เป็นความผิดที่เปรียบเทียบปรับได้ และกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบปรับทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตจังหวัดอื่น (ร่างมาตรา ๙๕ และร่างมาตรา ๙๖)

มาตรา ๙๕ ความผิดตามมาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๙๐ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งและผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๙๖ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๙๕ ให้ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วยอัยการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด

๘.๑๐ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดให้ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกิน ๒ ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการอีกหนึ่งคน และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ทั้งนี้ ไม่เกิน ๒ ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๙๗)

มาตรา ๙๗ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ตามวรรคสอง ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการอีกหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการ และเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามวรรคสามโดยอนุโลม

(๒) กำหนดให้ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖) ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖) (ร่างมาตรา ๙๘)

มาตรา ๙๘ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖) ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖)

(๓) กำหนดให้ในวาระเริ่มแรก ให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๙๙)

มาตรา ๙๙ ในวาระเริ่มแรก ให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา

๑๗ (๑) หรือแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไข ภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ

(๔) เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับ ใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สอง ตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับ ใบอนุญาตการใช้น้ำภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่น คำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดี กรมทรัพยากรน้ำจะมีคำสั่งไม่อนุญาต (ร่างมาตรา ๑๐๐)

มาตรา ๑๐๐ เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับ ใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สอง ตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอ รับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่น คำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่ง ไม่อนุญาต

๘.๑๑ อัตราค่าธรรมเนียม

กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้ สำหรับคำขอต่าง ๆ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ใบแทนใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการโอนใบอนุญาต ทั้งนี้ โดยร่างมาตรา ๕ กำหนดให้รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด ค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. คำขอ	ฉบับละ	๑๐๐ บาท
๒. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
๓. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม	ฉบับละ	๕๐,๐๐๐ บาท
๔. ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๕๐๐ บาท

๕. การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ
ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต
แต่ละฉบับ
๖. การโอนใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ
ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต
แต่ละฉบับ

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.*

๑. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

๒. ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. ความจำเป็น

๓.๑ เดิมกฎหมายที่ใช้ควบคุมการใช้น้ำเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๖๘ ซึ่งถือว่าน้ำในทางน้ำที่ประชาชนใช้ร่วมกันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยเจ้าของที่ดินที่อยู่ริมทางน้ำจะต้องใช้น้ำไม่เกินความจำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตนเองและบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใด โดยมีพระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๒ และพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ ควบคุมการใช้น้ำเพื่อพัฒนาระบบชลประทานเพื่อการเกษตรกรรม แต่เมื่อสังคมไทยได้มีการพัฒนาและมีจำนวนประชากรมากขึ้น กฎหมายข้างต้นไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการแย่งชิงน้ำระหว่างผู้ใช้น้ำกลุ่มต่างๆ ได้อย่างเป็นธรรมและเหมาะสม ทำให้ผู้ที่อยู่ต้นน้ำหรือผู้ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งอ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าตนเองมีความจำเป็นมาก ก็สามารถสูบน้ำไปใช้มากกว่าผู้อื่นและสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่อยู่ท้ายน้ำและผู้มีรายได้น้อย ตลอดจนผู้ใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ และการประปาสามารถแย่งน้ำจากผู้ใช้น้ำในภาคเกษตรกรรมได้ในภาวะน้ำขาดแคลน

๓.๒ ส่วนพื้นที่ใดที่มีการพัฒนาระบบชลประทานโดยรัฐ (ผ่านกรมชลประทาน) การใช้น้ำในเขตชลประทานย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างกว้างขวางในการควบคุมการใช้ การพัฒนาและการจัดสรรน้ำ แต่บทบัญญัติของกฎหมายนี้มิได้เปิดโอกาสให้ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ และในบางกรณีการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทานก็มิได้มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการน้ำที่อยู่นอกเขตชลประทาน แม้ว่าพื้นที่ทั้งสองเขตจะอยู่ในลุ่มน้ำเดียวกันก็ตาม

๓.๓ สำหรับการเจาะและใช้น้ำใต้ดินนั้นอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ การที่จะดำเนินการดังกล่าวต้องขออนุญาตจากทางราชการ แต่กฎหมายนี้ใช้ควบคุมเฉพาะน้ำใต้ดินซึ่งอยู่ลึกในระดับที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดที่เรียกว่า "น้ำบาดาล" ทำให้ไม่มีกฎหมายใดควบคุมการใช้น้ำใต้ดินในบริเวณที่ยังไม่ถือว่าเป็นน้ำบาดาล

๓.๔ เมื่อพิจารณาถึงองค์กรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำทั้งหมดก่อนที่จะมีการปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ปรากฏว่ามีกระทรวง ทบวง กรมจำนวนมากที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ จึงทำให้การบริหารจัดการน้ำในอดีตเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง รัฐบาลในยุคนั้นจึงได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี โดยให้

/จัดตั้ง...

จัดตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเพื่อเป็นองค์กรระดับชาติที่ทำหน้าที่ประสานงานและเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้หน่วยงานทั้งหลายดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันแต่การดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจาก กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ยังคงดำเนินการตามโครงการและแผนงานตามที่กฎหมาย (พระราชบัญญัติ) ของคนให้อำนาจ นอกจากนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวไม่มีผลผูกพันประชาชนให้ต้องปฏิบัติตามมติคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ต่อมามีการปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำมีจำนวนลดลง แต่ก็ยังคงกระจายอยู่หลายกระทรวงแม้ว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวยังคงให้มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นองค์กรสูงสุดด้านทรัพยากรน้ำ และได้มีการตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ช่วยดูแลรับผิดชอบทรัพยากรน้ำในแต่ละลุ่มน้ำ แต่การดำเนินงานของคณะกรรมการเหล่านี้ก็ยังคงประสบกับปัญหาต่างๆ เช่นเดียวกับก่อนมีการปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. ๒๕๔๕

๓.๕ กรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เพื่อให้มีกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๘ เห็นชอบและบรรจุร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ไว้ในแผนพัฒนากฎหมายแห่งชาติประจำปี ๒๕๔๘ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ ส่งร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘

๓.๖ คณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ได้มีมติเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอโดยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัตินี้แล้วแล้วตามเรื่องเสร็จที่ ๖๗๐/๒๕๕๐ และส่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาตราเป็นกฎหมาย แต่เนื่องจากอายุของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้สิ้นสุดลงก่อนจะพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัตินี้แล้วเสร็จ และรัฐบาลในสมัยต่อมาไม่มีมติไม่ยืนยันการดำเนินการร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาอยู่ในรัฐสภาทั้งหมด ส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... ตกไปจากการพิจารณาของรัฐสภา ประกอบกับในช่วงระยะเวลาต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหลายครั้ง จึงส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ยังไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จลุล่วงลงได้

๓.๗ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำ ได้เสนอให้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... บรรจุอยู่ในแผนนิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕- ๒๕๕๘ และคณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ ได้ลงมติเห็นชอบแผนการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘ (แผนนิติบัญญัติ) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการ

กฤษฎีกาและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว และมีกำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๗

๓.๘ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๖๑๙/๒๗๕๗ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๖ เสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๓.๙ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๓๔๗๔๘ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งว่า เนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกายกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงขอส่งร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. คืนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ที่เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินแล้ว และเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง โดยดำเนินการจัดทำเรื่องให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘

๔. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๔.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

เพื่อให้มีกฎหมายแม่บทสำหรับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การอนุรักษ์ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำอย่างเป็นเอกภาพ ขณะเดียวกันก็ให้มีองค์กรที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับผู้ใช้น้ำ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ใช้น้ำเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรดังกล่าว

๔.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปีและเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนน้ำ การแย่งชิงน้ำ ปัญหากักตุน ปัญหาน้ำท่วม อีกทั้ง ปัญหาการบริหารจัดการน้ำยังทำให้ผู้ที่ไม่มีพลังต่อรองทางเศรษฐกิจอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ จึงต้องมีกฎหมายแม่บทเพื่อให้การแก้ไขปัญหาดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นธรรม บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน

๔.๓ ปัญหาหรือข้อบกพร่องที่ต้องการแก้ไข

(๑) เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเหมาะสมในการควบคุมการใช้น้ำและการจัดสรรน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะที่อยู่นอกเขตชลประทาน

(๒) เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเหมาะสมในการควบคุมการใช้น้ำและการจัดสรรน้ำที่ไหลบ่าตามพื้นที่ก่อนไหลลงสู่แหล่งน้ำ รวมทั้งน้ำพุ

(๓) เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเหมาะสมในการควบคุมการใช้น้ำและการจัดสรรน้ำได้ดิน
ที่มีได้อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

(๔) เพื่อให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำผ่านกลไกของ
คณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๕) เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการคุ้มครอง อนุรักษ์ และฟื้นฟูต้นน้ำลำธาร แหล่งน้ำ และ
ระบบนิเวศน์

(๖) เพื่อให้มีมาตรการในการจัดการภาวะน้ำท่วมและน้ำแล้งที่มีประสิทธิภาพ

(๗) เพื่อให้มีองค์กรสูงสุดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำตลอดจนองค์กรในระดับลุ่มน้ำ และองค์กรผู้ใช้น้ำ

๔.๔ มาตรการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจมีดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้มีนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่มีความเป็นเอกภาพและมี
ประสิทธิภาพในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องกับ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและนโยบายของรัฐบาล

(๒) กำหนดให้มีหลักเกณฑ์และมาตรการในการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการ
เข้าถึงทรัพยากรน้ำและการจัดสรรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน

(๓) กำหนดให้มีองค์กรบริหารจัดการน้ำในระดับชาติ ภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจไป
สู่ชุมชนในระดับลุ่มน้ำและมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรน้ำอย่างแท้จริง

(๔) กำหนดให้ประชาชนผู้ใช้น้ำมีสิทธิในการรวมตัวกันจัดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อ
ประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้น้ำ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์
ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำ

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมและเหมาะสม โดยแบ่งการใช้น้ำออกเป็น ๓ ประเภท
ซึ่งการใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน รวมทั้งการใช้น้ำ
ตามจารีตประเพณี ซึ่งเป็นการใช้น้ำของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ไม่ต้องขออนุญาต และการใช้น้ำ
ประเภทที่สอง ซึ่งเป็นการใช้น้ำในปริมาณมากเพื่อการอุตสาหกรรมหรือการเกษตรเพื่อการพาณิชย์ การประปา
การท่องเที่ยว และการใช้น้ำประเภทที่สาม ซึ่งเป็นการใช้น้ำในปริมาณมากอันส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางหรือ
ส่งผลกระทบต่อข้ามลุ่มน้ำ จะต้องขออนุญาตใช้น้ำโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ
คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และในการจัดสรรน้ำและการอนุญาตใช้น้ำให้คำนึงถึงการใช้น้ำประเภทที่
หนึ่งและการใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์เป็นลำดับแรก

ในกรณี ...

ในกรณีที่มีการเก็บค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและสาม ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการลุ่มน้ำในการพิจารณา โดยต้องคำนึงถึงต้นทุนในการผลิตหรือจัดหาน้ำ ปริมาณความขาดแคลนหรือค่าเสียโอกาสในการนำน้ำไปใช้ ตลอดจนประโยชน์ต่อสังคม

(๖) กำหนดให้มีมาตรการป้องกันและบรรเทาภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วมแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ

(๗) กำหนดมาตรการเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรน้ำ โดยเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อมและความสมดุลของระบบนิเวศน์ โดยที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม

(๘) กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ

๔.๕ ผลประโยชน์ต่อประชาชน

(๑) เกิดความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของประเทศ เป็นสาเหตุให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป

(๒) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรน้ำตามหลักสิทธิมนุษยชนเพราะมีหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมและเหมาะสม

(๓) มีองค์กรระดับชาติและระดับลุ่มน้ำที่รับผิดชอบด้านทรัพยากรน้ำที่ชัดเจน ประชาชนสามารถติดต่อประสานงานได้โดยตรง รวมทั้งให้มีองค์กรระดับลุ่มน้ำที่รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำทำให้ไม่ต้องมีการฟ้องร้องคดีในศาล

(๔) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

๔.๖ ความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นร่างกฎหมายที่มีความสอดคล้องและสนับสนุนความสัมฤทธิ์ผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ที่กำหนดให้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้งในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และเร่งรัดการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ เพื่อสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน และลดปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งได้อย่างยั่งยืน โดยปรับปรุงกลไกการจัดการน้ำแบบองค์รวมด้วยการปรับปรุงกฎหมายการจัดการน้ำ

๕. ใครเป็นผู้ทำภารกิจ

การที่จะดำเนินการให้มีการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำได้อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยองค์กรทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และองค์กรผู้ใช้น้ำ สำหรับองค์กรระดับชาตินั้นควรจะต้องเป็นองค์กรของรัฐเพราะเป็นองค์กรที่มีเครือข่ายรองรับการดำเนินงานทั่วประเทศ ขณะเดียวกันก็เป็นองค์กรที่มีทั้งความรู้ ประสบการณ์และงบประมาณสำหรับการดำเนินงานในภาพรวมของประเทศ อย่างไรก็ตาม ได้เปิดโอกาสให้มีผู้แทนของภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในองค์กรระดับชาติเพื่อให้องค์กรนี้ได้รับข้อมูลรอบด้านก่อนการวางนโยบายและการตัดสินใจการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในระดับหนึ่งนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของท้องถิ่น จึงควรให้องค์กรและคนในท้องถิ่นดำเนินการในเรื่องดังกล่าว แต่เนื่องจากขอบเขตของลุ่มน้ำนั้นมิได้เป็นไปตามเขตทางการปกครองและการใช้ การพัฒนาน้ำจะส่งผลกระทบต่อทั้งลุ่มน้ำ จึงไม่ควรที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่โดยตรงในการควบคุมการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำ แต่ควรมอบหมายให้คณะกรรมการลุ่มน้ำรับผิดชอบเรื่องดังกล่าวในเขตของตน อย่างไรก็ตาม จะมีผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลุ่มน้ำเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการลุ่มน้ำ เพื่อให้มีการประสานงานกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการดังกล่าว

องค์กรในระดับล่างสุดนั้นได้แก่องค์กรผู้ใช้น้ำ จะมีการส่งเสริมให้ผู้ใช้น้ำหรือภาคเอกชนดำเนินการรวมกลุ่มของตนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้น้ำและเรื่องอื่นที่เกี่ยวกับน้ำ

๖. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๖.๑ ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

เนื่องจากความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ทำให้ต้องประสบปัญหาการแย่งชิงน้ำทุกปีในหลายพื้นที่ นอกจากนี้ ยังคงต้องประสบปัญหาอื่น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำท่วม ปัญหาน้ำแล้ง หรือการดำเนินโครงการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้และระบบนิเวศของลุ่มน้ำ และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ทำให้จำเป็นต้องมีกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำดำเนินการไปอย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกเรื่อง

๖.๒ การใช้บังคับกฎหมาย

กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นกฎหมายแม่บทด้านทรัพยากรน้ำ จึงเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับกับประชาชนทุกคนและองค์กรทุกองค์กรทั่วประเทศ โดยรัฐจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวโดยใช้มาตรการกำกับและควบคุม ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้องค์กรในระดับลุ่มน้ำสามารถออกข้อกำหนดและ

ระเบียบเพื่อใช้ในเขตของตนเองได้ เนื่องจากสภาพของแต่ละลุ่มน้ำมีความแตกต่างกันทั้งในเชิงภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศน์ ประเพณีและวัฒนธรรม

๖.๓ สภาพบังคับของกฎหมาย

กฎหมายนี้กำหนดความผิดในการฝ่าฝืนการใช้น้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต ฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ ในกฎกระทรวง การก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ การขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือการ บุกรุกทรัพยากรน้ำสาธารณะจะได้รับโทษทางอาญา ขณะเดียวกันจะมีการใช้สภาพบังคับทางแพ่งกับผู้ก่อให้เกิด ความเสียหายแก่ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ซึ่งมีการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาบังคับใช้แก่ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ ทั้งนี้ ความรับผิดเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนได้กำหนดให้รวมถึง ค่าใช้จ่ายในการขจัดหรือทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิม การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ค่าเสียโอกาส ตลอดจนค่าเสียหายในอนาคตด้วยอันเป็นการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษซึ่งจะช่วยให้กฎหมายมีสภาพบังคับ ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จะมีการใช้มาตรการทางปกครองในการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกระทำการบางอย่างได้ด้วย สำหรับผู้ที่ไม่ต้องขออนุญาตการใช้น้ำนั้น

๗. ความซ้ำซ้อนของกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ไม่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าจะมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ อาทิเช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.๒๕๕๖ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.๒๕๔๕ พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นต้น แต่กฎหมายดังกล่าว เป็นกฎหมายเฉพาะเรื่อง มิได้มีวัตถุประสงค์หลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมดังเช่น ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ซึ่งได้กำหนดหลักการที่สำคัญในการบังคับใช้กฎหมายไว้ในมาตรา ๓ ว่าหากมีบทบัญญัติกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และบทบัญญัติดังกล่าวมีหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ไม่ต่ำกว่า หลักเกณฑ์หรือแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น ดังนั้น กรณี ของการใช้น้ำบางประการ เช่น การใช้น้ำเพื่อการชลประทาน การผลิตไฟฟ้า หรือการใช้น้ำบาดาลจะไม่อยู่ใน บังคับของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ฉบับนี้

๘. ภาระต่อบุคคลและความคุ้มค่า

ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากกฎหมายนี้มีสองกลุ่มคือ ผู้ใช้น้ำ กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ใช้น้ำที่ได้รับผลกระทบโดยตรงได้แก่ผู้ใช้น้ำประเภทที่ ๒ และผู้ใช้น้ำประเภทที่ ๓ เพราะต้องขออนุญาตใช้น้ำ แต่หากพิจารณาถึงความคุ้มค่าแล้ว ถือว่าเป็นความเหมาะสมที่จะควบคุมการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำในกลุ่มนี้

/เพราะ ...

เพราะมักเป็นผู้ที่ใช้น้ำในปริมาณมากเพื่อการแสวงหาประโยชน์ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการใช้้ำของบุคคลอื่น หรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หากไม่มีการควบคุมการใช้น้ำของบุคคลในกลุ่มนี้ ปัญหาการขาดแคลนน้ำและการแย่งชิงน้ำรวมทั้งความเสียหายที่เกิดต่อสิ่งแวดล้อมก็ยังคงมีความรุนแรงต่อไป

ผู้ที่ได้รับผลกระทบกลุ่มที่สองได้แก่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องน้ำ เนื่องจากว่า การดำเนินงานต่างๆ ในอนาคตจะต้องปฏิบัติตามมติและนโยบายของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แต่ก็มี ความคุ้มค่า เนื่องจากคณะกรรมการดังกล่าวต้องการให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศมีความเป็น เอกภาพและมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน การดำเนินงานของส่วนราชการภายในลุ่มน้ำก็ต้องคำนึงถึง หลักเกณฑ์ที่องค์กรในระดับลุ่มน้ำได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้แผนงาน โครงการของส่วนราชการต่างๆ ในลุ่มน้ำ ดำเนินไปอย่างเป็นระบบอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของลุ่มน้ำ

๔. ความพร้อมของรัฐ

๔.๑ กรมทรัพยากรน้ำมีความพร้อมในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เนื่องจากว่า สิ่งที่ยังปฏิบัติ ไว้ในกฎหมายนี้เป็นเรื่องที่กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการอยู่แล้วในทางปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ของกรม และการดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยมีโครงสร้างและกรอบอัตรากำลัง ดังนี้

(๑) โครงสร้าง

กรมทรัพยากรน้ำมีกรอบโครงสร้างแบ่งส่วนราชการออกเป็นราชการส่วนกลาง มีอยู่ ๘ สำนัก ๒ ศูนย์ และกลุ่มงานที่ขึ้นตรงต่ออธิบดีอีก ๓ กลุ่มงานและราชการส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค อีก ๑๐ สำนักงานกระจายตามลุ่มน้ำต่างๆ ทั่วประเทศ ส่วนราชการต่างๆ ในกรมทรัพยากรน้ำจะเป็นส่วน ราชการที่ปฏิบัติงานในด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนภูมิภาคซึ่งปัจจุบันในส่วนภูมิภาคจะเป็น ที่ตั้งของสำนักงานเลขานุการลุ่มน้ำที่จัดตั้งขึ้นแล้ว ๒๔ สำนักงาน

(๒) กรอบอัตรากำลัง

มีอัตราราชการ ๑,๓๘๕ อัตรากำลังราชการและลูกจ้าง ๑,๐๘๔ อัตรากำลัง

๔.๒ ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย กรมทรัพยากรน้ำกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ ดังนี้

(๑) การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

(๒) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้ใช้้ำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทันทีเมื่อกฎหมายฉบับนี้มีผล บังคับใช้เพราะปัจจุบันเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงานใกล้เคียงกับการปฏิบัติงานตามกฎหมายฉบับนี้แต่อาศัยระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

๕.๓ งบประมาณที่ใช้สำหรับการดำเนินงานของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำ การจัดตั้งและการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการลุ่มน้ำ ประกอบด้วย

(๑) เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน

(๒) วัสดุครุภัณฑ์

ปัจจุบันกรมทรัพยากรน้ำได้มีการจัดตั้งงบประมาณไว้แล้วโดยปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนั้นจึงไม่ต้องใช้งบประมาณเพิ่มเติมแต่ประการใด

๑๐. อำนาจในการตราอนุบัญญัติ

กฎหมายนี้ได้กำหนดอำนาจในการตราอนุบัญญัติเฉพาะที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำคัญเท่านั้น เช่น การกำหนดประเภทการใช้น้ำ การขออนุญาตการใช้น้ำ การคัดเลือกผู้แทนภาคประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำ การกำหนดขอบเขตลุ่มน้ำ และการออกข้อกำหนดลุ่มน้ำและระเบียบลุ่มน้ำย่อย การออกอนุบัญญัติตามกฎหมายนี้ไม่ได้เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ถือว่าเป็นการเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจแต่อย่างใด นอกจากนี้ การออกอนุบัญญัติในเรื่องสำคัญจะต้องมีการจัดการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนต่ออนุบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว และในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการตราเป็นกฎหมายใช้บังคับก็สามารถดำเนินการตราอนุบัญญัติได้ทันที

๑๑. การรับฟังความคิดเห็น

๑๑.๑ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียโดยวิธีการจัดสัมมนาจำนวน ๕ ครั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) จัดสัมมนาครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ กรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา ๑๖๖ คน

(๒) จัดสัมมนาครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา ๑๕๐ คน

(๓) จัดสัมมนาครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา ๑๕๐ คน

(๔) จัดสัมมนาครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ จังหวัดขอนแก่น มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา ๑๕๒ คน

(๕) จัดสัมมนาครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ จังหวัดระยอง มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา ๑๕๐ คน

๑๑.๒ กรมทรัพยากรน้ำได้จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ผ่านทางเว็บไซต์ของกรมทรัพยากรน้ำ พร้อมทั้งได้ส่งแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง ๗๗ จังหวัด สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด จำนวน ๗๗ จังหวัด ตลอดจนหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕๐ แห่ง

๑๑.๓ สรุปความเห็นได้ ดังนี้

- ๑.๑ ต้องการให้มีพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ
- ๑.๒ ให้พิจารณาความหมายของทรัพยากรน้ำและสิทธิในทรัพยากรน้ำให้ชัดเจน
- ๑.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติให้คำนึงถึงสัดส่วนของผู้แทนราชการกับผู้แทนภาคประชาชนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน
- ๑.๔ การใช้น้ำตามจารีตควรได้รับการยอมรับให้เป็นองค์กรผู้ใช้น้ำตามกฎหมาย
- ๑.๕ การคุ้มครองฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
- ๑.๖ ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กับกฎหมายฉบับอื่นในการดำเนินการแก้ไขปัญหา เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง มลพิษทางน้ำ เป็นต้น

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๒๑๐๓ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้กำหนดให้มี “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” โดยมีอำนาจหน้าที่เสนอโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีความซ้ำซ้อนกับ อำนาจหน้าที่ “คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ” ที่ตั้งขึ้นโดยคำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ดังนั้น เพื่อ ประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืน จึงลงมติว่า

๑. ให้พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ ประธานกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย ไปพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการกำหนดลุ่มน้ำเพื่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อประชาชน แล้วส่งผลการหารือดังกล่าว ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อประกอบการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไป

๒. อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ตามที่กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา อีกครั้ง โดยให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเกี่ยวกับบทเฉพาะกาลและองค์ประกอบของ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ดังนี้

(๑) ให้คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำปฏิบัติ หน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๒) ให้คงแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) และแผนงาน/โครงการที่จะดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าว จนกว่าจะได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ และแผนงาน/โครงการใหม่ หรือมีการปรับปรุงตามร่างพระราชบัญญัตินี้

(๓) เพิ่มเติม “ผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)” เป็นกรรมการในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติด้วย และให้ความเห็นของกระทรวงการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงบประมาณ และสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลและกองทุน ทรัพยากรน้ำไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติ แห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ตรวจพิจารณา โดยมีผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมทรัพยากรน้ำ) ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนัก

งบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมชลประทาน) ผู้แทนกระทรวงพลังงาน (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และผู้แทนคณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการกำหนดให้มีกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เว้นแต่มีกฎหมายใด กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำไว้โดยเฉพาะแล้ว และมีหลักเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ใน ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ก็ให้ดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะนั้น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีมาตรการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำ การจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้น้ำ การบริหารจัดการน้ำ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนา คู่มครอง ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำ การป้องกันและแก้ไข ปัญหา น้ำท่วมและน้ำแล้งอันเป็นส่วนหนึ่งของการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการ เข้าถึงน้ำ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑.๑ กำหนดให้รัฐมีอำนาจพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่าง ของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมีอำนาจประกาศให้แหล่งน้ำสาธารณะที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเป็นทรัพยากรน้ำ สาธารณะได้ รวมทั้งอาจกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ ดูแลแหล่งน้ำดังกล่าวได้

๑.๒ กำหนดสิทธิในการใช้น้ำหรือกักเก็บน้ำของประชาชน

๑.๓ กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการ ลุ่มน้ำ และองค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรผู้ใช้น้ำ

๑.๔ กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำ โดยแบ่งการใช้น้ำเป็นสามประเภท คือ

๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้น้ำในแหล่งน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภค ในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือนและการใช้น้ำ ในปริมาณเล็กน้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้น้ำใน แหล่งน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และ ๓) การใช้น้ำ ประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้น้ำในแหล่งน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมากหรือ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้ามลุ่มน้ำหรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวางตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ
ลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องและโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีอำนาจออก
กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำ

การใช้น้ำประเภทที่สอง ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่โดยความ
เห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขการขออนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตการใช้
น้ำประเภทที่สอง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การใช้น้ำประเภทที่สาม ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่โดยความ
เห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาต
การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม
ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑.๕ กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้ง
กำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

๑.๖ กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม รวมทั้ง
กำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

๑.๗ กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำ
สาธารณะ

๑.๘ กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ

๑.๙ กำหนดความรับผิดทางแพ่งแก่บุคคลที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ
สาธารณะ รวมทั้งกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่บุคคลที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่
กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้

๑.๑๐ กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับการดำเนินการในระหว่างที่ยังไม่มีการตรา
พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
รวมทั้งบทเฉพาะกาลรองรับการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภท
ที่สามตามร่างพระราชบัญญัตินี้ซึ่งต้องมายื่นขอรับใบอนุญาตใช้น้ำภายในเวลาที่กำหนด

๒. ข้อสังเกตและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ สำนักงาน ก.พ. กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการ
พิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
คณะรักษาความสงบแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ.ร. และกระทรวงอุตสาหกรรม เห็นด้วยในหลักการของ
ร่างพระราชบัญญัติฯ โดยไม่มีข้อสังเกต

๒.๒ กระทรวงการคลัง เห็นว่าการกำหนดค่าทดแทนและค่าเสียหายจากการที่
เจ้าหน้าที่เข้าใช้ที่ดินของเอกชนเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำท่วม ตามร่างมาตรา ๕๗
และร่างมาตรา ๖๘ และกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้บุคคลต้องปฏิบัติภารกิจใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไข
ภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำท่วมตามร่างมาตรา ๕๔ และร่างมาตรา ๗๐ เป็นการกำหนดมาตรการที่มี
ผลกระทบต่อสิทธิของเอกชน จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจรัฐให้ชัดเจน เพื่อ
ป้องกันมิให้กระทบสิทธิของประชาชนเกินความจำเป็น และควรกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติในการกำหนดค่าทดแทนและค่าเสียหาย เพื่อให้ค่าทดแทนและค่าเสียหายในภาพรวมเป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

๒.๓ สำนักงานศาลยุติธรรม มีข้อสังเกตดังนี้

(๑) การกำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัยว่ากฎหมายใดมีหลักเกณฑ์หรือแนวทางไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนด เพื่อกำหนดว่ากฎหมายฉบับใดจะมีผลใช้บังคับ อาจเป็นการก้าวล่วงอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการ

(๒) การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในการเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อดำเนินการต่าง ๆ โดยอาจกระทำได้ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หากจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการต่อเนื่องจากเวลาที่กำหนดหรือมีการฉุกฉินจะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาดังกล่าวก็ได้ ควรที่จะมีกลไกหรือวิธีควบคุมหรือตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

๒.๔ สำนักงบประมาณ มีข้อสังเกตดังนี้

(๑) ตามมาตรา ๖ วรรคสอง รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้แหล่งน้ำสาธารณะที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นแห่งใดเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะได้ และจะกำหนดหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลแหล่งน้ำด้วยก็ได้ ดังนั้นหากร่างกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์ให้หมายรวมถึงการบำรุงรักษาแหล่งน้ำนั้นด้วยแล้ว เห็นควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าให้หน่วยงานดังกล่าวเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการบำรุงรักษาแหล่งน้ำนั้น ตามนัยกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

(๒) การกำหนดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วมตามหมวด ๕ และหมวด ๖ โดยกำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าใช้ที่ดินหรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง/น้ำท่วม แต่ต้องกำหนดค่าตอบแทนหรือชดใช้ความเสียหายตามความเหมาะสมและเป็นธรรมนั้น สมควรกำหนดให้การจ่ายค่าตอบแทนหรือชดใช้ความเสียหายเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนด เพื่อมิให้มีปัญหาในทางปฏิบัติ

๒.๕ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นควรเพิ่มหมวดว่าด้วยการติดตามประเมินผล เพื่อประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในแต่ละปี และนำมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระยะต่อไป และหมวดว่าด้วยกองทุนทรัพยากรน้ำ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สำหรับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำอย่างต่อเนื่อง มีความคล่องตัวในการบริหารและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละลุ่มน้ำได้อย่างทันการณ์

๒.๖ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๒๓๖๐ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๘ แจ้งความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ซึ่งดำเนินการภายหลังจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติแล้ว เพื่อให้สำนักงานฯ นำมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อไป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีข้อสังเกตดังนี้

(๑) ควรกำหนดบทบัญญัติเพิ่มเติมในกรณีแหล่งน้ำสาธารณะมีการเชื่อมโยงหรือติดต่อกับแหล่งน้ำที่มีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล ก่อนการอนุญาตให้

ใช้น้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะ นอกจากโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ หรือคณะกรรมการลุ่มน้ำ แล้วแต่กรณี จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลแหล่งน้ำดังกล่าวด้วย และเห็นสมควรเพิ่มเติมหลักการในหมวด ๔ การจัดสรรน้ำ เกี่ยวกับการพิจารณาอนุญาตการใช้น้ำนั้น ควรให้มีการศึกษา วิเคราะห์สมดุลน้ำในลุ่มน้ำ และลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องตามหลักความสมดุลน้ำซึ่งเป็นหลักสากลในการบริหารจัดการน้ำก่อน ถ้าหากมีปริมาณน้ำที่เพียงพอจึงจะอนุญาตได้

(๒) การกำหนดให้ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคนเป็นกรรมการในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นสัดส่วนภาคประชาชนที่น้อยเกินไปเมื่อเทียบกับสัดส่วนคณะกรรมการที่มาจากภาครัฐ

๒.๗ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๔๕๐๓ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๘ แจ้งความเห็นของกระทรวงพลังงานและกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ซึ่งดำเนินการภายหลังจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติแล้ว เพื่อให้สำนักงานฯ นำมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อไป โดยกระทรวงพลังงาน มีความเห็นดังนี้

(๑) การกำหนดให้การผลิตพลังงานไฟฟ้าเป็นการใช้น้ำประเภทที่สอง ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้น้ำ จะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานน้ำและจะส่งผลกระทบต่อภาระค่าไฟฟ้าของภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และภาคครัวเรือน รวมทั้งความมั่นคงในระบบการผลิตไฟฟ้าในภาพรวมด้วย

(๒) มาตรา ๖ มิได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าขอบเขตของการมีอำนาจของหน่วยงานรัฐนั้น สามารถใช้ทรัพยากรน้ำในกรณีใด และเงื่อนไขใดบ้าง

(๓) มาตรา ๓๖ ระบุประเภทของ "การผลิตพลังงานไฟฟ้า" นั้น หมายรวมถึงการผลิตพลังงานไฟฟ้าของหน่วยงานภาครัฐด้วยหรือไม่ หากรวมหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีภารกิจผลิตไฟฟ้าด้วย พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ควรกำหนดให้ชัดเจนว่า หน่วยงานภาครัฐจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายในมาตรา ๓๘ หรือจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อขออนุญาตใช้น้ำ หรือการจ่ายค่าธรรมเนียมการใช้น้ำ หรือมีข้อยกเว้นสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่ไม่ต้องขออนุญาตและไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในกรณีใดหรือไม่

(๔) มาตรา ๓๗ รัฐมนตรีมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้น้ำประเภทที่ ๑ โดยให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการบริโภคเป็นสำคัญ แต่ไม่ได้รับถึงลำดับความสำคัญของการใช้น้ำในประเภทอื่น ๆ ไว้อย่างชัดเจนในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยเฉพาะกรณีการผลิตพลังงานไฟฟ้าว่าควรจัดอยู่ในการใช้น้ำลำดับใด ในลักษณะของกิจกรรมการใช้น้ำ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงการให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

สำหรับกระทรวงมหาดไทย เห็นด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ โดยไม่มีข้อสังเกต

๒.๘ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๔๐๔/๖๐๓๗ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๘ ส่งความเห็นของนายกเทศมนตรีเมืองน่านเกี่ยวกับการเพิ่มหมวดกองทุนค้ำน้ำ (กองทุนลุ่มน้ำ) ในร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสำนักงาน

๒.๔ คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้มีหนังสือ
ด่วนมาก ที่ คสช.(ศก)๒(บริหารจัดการน้ำ)/๑๖๑ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ ส่งความเห็นร่วม
ซึ่งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้หารือร่วมกับกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย (ข้อเสนอ
ของที่ประชุม ๓ ฝ่าย) โดยมีความเห็นดังนี้

(๑) เห็นควรให้มีการปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ
แห่งชาติ ให้สามารถทำหน้าที่เป็น National Water Board ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีกลไกรองรับการ
ปฏิบัติงานเพื่อผลักดันการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับพื้นที่ให้มีขีดความสามารถสูงขึ้นทั้งใน
ภาวะวิกฤติและภาวะปกติ โดยควรให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ
แห่งชาติเป็นหน่วยงานภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ
คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๒) เห็นควรให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นผู้กำหนดอำนาจหน้าที่
และการจัดองค์กรของคณะกรรมการลุ่มน้ำ (รูปแบบและแนวทางคัดเลือกคณะกรรมการ) เพื่อให้
คณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา สามารถเป็นกลไกที่สะท้อนความต้องการของภาคี
การพัฒนาในพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และสามารถเสริมสร้างการมี
ส่วนร่วมและเอกภาพในการบริหารจัดการน้ำภายในลุ่มน้ำของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) จัดตั้งกองทุนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำขึ้น เพื่อใช้เป็นทุน
หมุนเวียนในการบริหารจัดการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา โดยอยู่ภายใต้
การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยที่มาของเงินกองทุนมาจาก
ทุนประเดิมจากการจัดสรรของรัฐบาล และเงินจากการเก็บค่าใช้น้ำจากกิจการอุตสาหกรรมและ
พาณิชย์ขนาดใหญ่

๓. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ
พ.ศ. ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ โดยได้นำข้อสังเกตของหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาแล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ดังนี้

๓.๑ ขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓)

โดยที่ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นกฎหมายในการ
บูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เกิดความเป็นเอกภาพ เมื่อกฎหมายเฉพาะ
กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไว้อย่างไร ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมาย
เฉพาะนั้น แต่หากไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ ให้ดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ด้วยเหตุนี้
คณะกรรมการฯ จึงได้แก้ไขร่างมาตรา ๓ เดิม โดยกำหนดให้การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ
การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้
เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา
การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น
และตัดความในวรรคสองของร่างมาตรา ๓ เดิม ที่กำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
(กนช.) เป็นผู้วินิจฉัยว่ากฎหมายใดมีหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดออก เนื่องจาก กนช. เป็นคณะกรรมการในระดับนโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดังนั้น กรณีที่หน่วยงานของรัฐเกิดปัญหาในการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้กับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะ จึงเป็นการไม่สมควรที่จะกำหนดให้ กนช. ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดว่ากฎหมายใดมีหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดไว้ และให้เลือกใช้หลักเกณฑ์หรือแนวทางนั้น แต่เป็นเรื่องที่สมควรแก้ไขปัญหาดตามหลักการบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้และรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายเฉพาะต้องปรึกษาหารือร่วมกัน และเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาวินิจฉัยเพื่อให้มีผลใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทุกแห่งรวมทั้ง กนช. อาจใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๗ (๖) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปัญหาในการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ควบคู่อีกทางหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้ปรับปรุงร่างมาตรา ๓ ใหม่แล้ว จึงทำให้ไม่มีกรณีที่ใช้อำนาจหน้าที่ของ กนช. อาจกล่าวล่วงอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการตามข้อสังเกตของสำนักงานศาลยุติธรรม

๓.๒ บทนิยาม (ร่างมาตรา ๔) ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” โดยกำหนดเพิ่มเติมให้แหล่งน้ำใต้ดินที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะต้องเป็นแหล่งน้ำใต้ดินที่มีความลึกจากผิวดินไม่เกิน ๑๕ เมตร ซึ่งเป็นแหล่งน้ำใต้ดินที่ไม่มีหน่วยงานใดดูแลรับผิดชอบ

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “การใช้น้ำ” โดยตัด “การใช้น้ำตามจารีตประเพณี” ออก เนื่องจากการใช้น้ำตามจารีตประเพณีไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของประชาชนที่จำเป็นต้องใช้น้ำเพื่อการดำรงชีวิต ยันจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำ และดูแลทรัพยากรน้ำในพื้นที่ อีกทั้งการใช้น้ำตามจารีตประเพณีมีผลกระทบต่อปริมาณน้ำหรือคุณภาพน้ำค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการใช้น้ำในกิจกรรมอื่น ๆ

(๓) ตัดบทนิยามคำว่า “การใช้น้ำตามจารีตประเพณี” ออก เพื่อให้สอดคล้องกับการตัดการใช้น้ำตามจารีตประเพณีออกจากรายความหมายของคำว่า “การใช้น้ำ”

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” โดยแก้ไขถ้อยคำจาก “สิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์” เป็น “คน สัตว์ และพืช” เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

(๕) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำท่วม” โดยตัดคำว่า “แต่ไม่รวมถึงน้ำอันเกิดจากการชำระของระบบท่อระบายน้ำ หรือท่อประปา” ออก เนื่องจากเป็นที่เข้าใจได้อยู่แล้วว่ากรณีดังกล่าวไม่ได้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมอย่างแน่แท้ นอกจากนี้ โดยที่การเกิดภาวะน้ำท่วมต้องเป็นสภาวะที่ผิดปกติของธรรมชาติ กรณีภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติย่อมไม่เป็นสาเหตุของภาวะน้ำท่วมเช่นเดียวกัน คณะกรรมการฯ จึงได้เพิ่มความว่า “แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ” เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น

(๖) เพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “กรรมการ” ให้หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๗) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” โดยตัด “หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้” ออก เนื่องจาก

หน่วยงานอื่นของรัฐทุกแห่งต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานอื่นของรัฐให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) เพิ่มเดิมบทนิยามคำว่า "อภิศติ" ให้หมายความว่า อภิศติกรมทรัพยากรน้ำ

๓.๓ ทรัพยากรน้ำสาธารณะ (ร่างมาตรา ๖)

โดยที่แหล่งน้ำสาธารณะที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้นย่อมเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะอยู่แล้ว รัฐมนตรีจึงไม่จำเป็นต้องประกาศกำหนดให้แหล่งน้ำสาธารณะที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นแห่งใดเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะอีก จึงแก้ไขความในวรรคสองของร่างมาตรา ๖ เดิม กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศเฉพาะกรณีการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของสำนักงบประมาณที่เห็นควรให้มีการบัญญัติให้ชัดเจนถึงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้สนับสนุนงบประมาณในการบำรุงรักษาแหล่งน้ำนั้นได้ตามนัยกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ นอกจากนี้ ได้เพิ่มความในวรรคสามของร่างมาตรา ๖ เดิม ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า หลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งรับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษา กำหนดต้องไม่ใช่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ ซึ่งเป็นเรื่องของหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำ ๓ ประเภท ด้วยเหตุนี้ ในร่างมาตรา ๖ จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะของหน่วยงานของรัฐให้เกิดความชัดเจนตามข้อสังเกตของกระทรวงพลังงานแต่อย่างใด

๓.๔ สิทธิในน้ำ (ร่างมาตรา ๗)

หลักการของร่างมาตรา ๗ เดิมมีความซ้ำซ้อนกับหลักการของร่างมาตรา ๘ เดิม จึงนำความในร่างมาตรา ๘ เดิม มาบัญญัติไว้ร่วมกับร่างมาตรา ๗ เดิม ซึ่งเป็นเรื่องสิทธิของบุคคลในการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตนโดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น

๓.๕ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) (ร่างมาตรา ๙)

ร่างมาตรา ๑๐ เดิม กำหนดองค์ประกอบของ กนช. มีจำนวนทั้งหมด ๓๓ คน ซึ่งเป็นขนาดค่อนข้างใหญ่ การนัดประชุมเพื่อกำหนดนโยบายหรือแก้ไขปัญหามิอาจทำได้ล่าช้า คณะกรรมการฯ จึงได้ปรับลดองค์ประกอบของ กนช. ให้คงเหลือเฉพาะผู้แทนหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยตรงเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการฯ จึงได้ตัดกรรมการที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยตรงออกทั้งหมด ๙ คน ได้แก่ (๑) ปลัดกระทรวงคมนาคม (๒) ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (๓) ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (๔) อภิศติกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (๕) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ (๖) ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (๗) ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (๘) ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และ (๙) ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ โดยในส่วนของกรรมการตาม (๖) ถึง (๙) ที่ตัดออกไปนั้น กรรมการดังกล่าวเป็นผู้แทนภาคเอกชนที่สามารถร่วมจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำและเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการลุ่มน้ำได้อยู่แล้ว นอกจากนี้ ได้เพิ่มผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และการเกษตร (องค์การมหาชน) ร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีในชั้นอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งได้กำหนดเพิ่มเติมให้อภิศติกรมทรัพยากรน้ำ

ซึ่งเป็นเลขานุการแต่งตั้งข้าราชการของกรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ เพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติงานได้

อนึ่ง คณะกรรมการฯ เห็นว่าการกำหนดให้ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคนเป็น กรรมการใน กนช. มีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากบทบาทและอำนาจหน้าที่หลักของผู้แทนองค์กร ผู้ใช้น้ำจะอยู่ในคณะกรรมการลุ่มน้ำ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำที่มาร่วมเป็นกรรมการใน กนช. มาในฐานะที่เป็น ผู้แทนของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ซึ่งร่างมาตรา ๔ (๕) ได้กำหนดให้มีผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำที่มาจาก กรรมการลุ่มน้ำ ๓ ด้าน ด้านละ ๒ คน มาร่วมเป็นกรรมการใน กนช. ได้แก่ กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กร ผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ สองคน การกำหนดให้มีผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคนเป็นกรรมการใน กนช. จึงเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับกรรมการผู้แทนลุ่มน้ำด้านอื่นที่มาร่วมเป็นกรรมการใน กนช. ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงไม่ได้เพิ่มจำนวนของผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำใน กนช. ตามข้อสังเกตของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งนี้ จากการปรับปรุงองค์ประกอบของ กนช. ทำให้ กนช. มีจำนวนกรรมการทั้งหมด ๒๑ คน ซึ่งเป็นขนาด เหมาะสมและใกล้เคียงกับข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย ที่ให้มีกรรมการใน กนช. รวมไม่เกิน ๒๐ คน

๓.๖ การคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำและการแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ (ร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๔)

แก้ไขระยะเวลาของวาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ที่จะไม่ดำเนินการ คัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง จาก “เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบวัน” เป็น “เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน” เพื่อให้กรรมการ ที่เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมก่อนที่จะครบวาระ การดำรงตำแหน่งของกรรมการซึ่งตนเข้ามาแทน

๓.๗ อำนาจหน้าที่ของ กนช. (ร่างมาตรา ๑๗)

เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของ กนช. ในส่วนของ (๑) การเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ทั้งนี้ เพื่อเป็นกลไก ในการแก้ไขปัญหากรณีหน่วยงานของรัฐเกิดปัญหาในการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในร่างพระราชบัญญัตินี้กับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะ (๒) การให้ กนช. กำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการในการเสนอข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ กนช. ไกล่เกลี่ยและ ชี้ขาด เพื่อให้ขั้นตอนการเสนอข้อพิพาทมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนขึ้น (๓) การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ แผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหาร ทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ และ (๔) การเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงาน ของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ทั้งนี้ กรณีตาม (๓) และ (๔) ทำให้อำนาจหน้าที่ของ กนช. มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นไปตามข้อเสนอของ ที่ประชุม ๓ ฝ่าย

๓.๘ สำนักงานเลขานุการของ กนช. (ร่างมาตรา ๒๓)

เพิ่มเติมหน้าที่ของสำนักงานเลขานุการของ กนช. ในการปฏิบัติงานธุรการ ทั่วไปของ กนช. และเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขานุการของ กนช. ในการประสานข้อมูล

ด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำต่อ กนช. เพื่อความชัดเจนครบถ้วน และตัดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขานุการของ กนช. ในการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับการพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การพัฒนาระบบสารสนเทศทรัพยากรน้ำและระบบเตือนภัย รวมทั้งการพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่อง การจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ตามร่างมาตรา ๒๔ (๕) (๖) และ (๙) เดิมออก เนื่องจาก มีความซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕

๓.๙ การกำหนดลุ่มน้ำ การเปลี่ยนแปลงเขตลุ่มน้ำ และการเพิกถอนลุ่มน้ำ (ร่าง มาตรา ๒๔ และร่างมาตรา ๒๕)

การกำหนดพื้นที่ลุ่มน้ำโดยทั่วไปต้องอิงกับสภาพภูมิศาสตร์ทางธรรมชาติ เป็นสำคัญ จึงตัดกรณีที่กำหนดลุ่มน้ำต้องคำนึงถึงเรื่องวัฒนธรรม จารีตประเพณีและวิถีชีวิต ออก และกำหนดเพิ่มเติมกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตลุ่มน้ำหรือเพิกถอนลุ่มน้ำ ให้ตราเป็นพระราช กฤษฎีกา เพื่อรองรับเหตุการณ์ในอนาคตที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงเขตลุ่มน้ำ หรือเพิกถอนลุ่มน้ำได้

๓.๑๐ คณะกรรมการลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๒๖)

แก้ไของค์ประกอบและจำนวนของคณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยระบุให้ชัดเจนว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้นเลือกกันเอง เพื่อเป็นประธานกรรมการหนึ่งคน เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่ควบคุมการประชุม กำกับดูแล และประสานการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ลุ่มน้ำสำเร็จลุล่วง และในส่วนของผู้แทนหน่วยงานของรัฐสิบแห่ง ได้กำหนดให้ชัดเจนว่าเป็นผู้แทน จากกรมชลประทาน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมควบคุมมลพิษ กรมประมง กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมที่ดิน และกรมเจ้าท่า ซึ่งเป็นผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่กรมทรัพยากรน้ำเชิญมาร่วมเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามแนวทางปฏิบัติในปัจจุบัน รวมทั้งปรับลดจำนวนกรรมการที่มาจากผู้แทนองค์กร ผู้ใช้น้ำภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม ภาคละสี่คนเป็นภาคละสามคน และลดจำนวนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จากสี่คนเป็นสามคน เพื่อให้สัดส่วนของกรรมการลุ่มน้ำที่มาจาก ภาคเอกชนไม่แตกต่างจากกรรมการลุ่มน้ำที่มาจากภาครัฐการมากเกินไป และได้กำหนดเพิ่มเติมให้ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคซึ่งเป็นเลขานุการแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานได้ นอกจากนี้ โดยที่ได้กำหนดให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดหน้าที่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แจ้งข้อมูลที่เป็นต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำอีก จึงได้ตัดบทบัญญัติในร่างมาตรา ๓๑ เดิมออก

๓.๑๑ การได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ของกรรมการลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๒๗ ถึงร่างมาตรา ๓๓)

แก้ไขเพิ่มเติมให้การได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำที่มาจากผู้แทนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๗) และ

กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการลุ่มน้ำเฉพาะกรรมการที่มาจากผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีใช้กรรมการโดยตำแหน่ง (ร่างมาตรา ๓๐) ส่วนกรรมการลุ่มน้ำที่มาจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นย่อมเป็นกรรมการลุ่มน้ำได้จนกว่าจะพ้นจากการเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งและห้ามดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกัน สำหรับการพ้นจากตำแหน่งโดยเหตุอื่นของกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีกรรมที่แตกต่างกันจึงกำหนดแยกไว้เป็นคนละมาตรา (ร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๓๑) โดยกรรมที่กรรมการลุ่มน้ำดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่ (ร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๓๒) นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ชัดเจนว่ากรรมของกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำและผู้ทรงคุณวุฒิ หากครบวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว ให้กรรมการลุ่มน้ำซึ่งพ้นจากตำแหน่งผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำชั้นใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำยังคงมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อไปจนกว่าจะมีการลุ่มน้ำใหม่ (ร่างมาตรา ๓๓)

๓.๑๒ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๓๔)

ตัดอำนาจหน้าที่ในส่วนของภารกิจส่งเสริมและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำออก เนื่องจากเป็นภารกิจของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคที่ต้องดำเนินการอยู่แล้วตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ และเพิ่มเติมให้การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำไกล่เกลี่ยและชี้ขาดต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๓.๑๓ สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๓๖)

เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำในการปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำไว้ใน (๑) และแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามร่างมาตรา ๓๓ (๑) และ (๒) เดิม โดยเรียงลำดับใหม่เป็น (๒) และ (๓) และปรับถ้อยคำให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับทางปฏิบัติ

๓.๑๔ องค์กรผู้ใช้น้ำ (ร่างมาตรา ๓๗)

ตัดการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดทำระบบบัญชีและการเงินขององค์กรผู้ใช้น้ำในร่างมาตรา ๓๔ วรรคสองเดิมออก เนื่องจากองค์กรผู้ใช้น้ำไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ กรมทรัพยากรน้ำจึงไม่ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าว และตัดความในวรรคสามออก เนื่องจากร่างมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่งเดิม ได้บัญญัติให้สิทธิบุคคลที่อยู่ในลุ่มน้ำเดียวกัน มีสิทธิจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ โดยไม่ได้บังคับให้บุคคลที่อยู่ในลุ่มน้ำเดียวกัน หรือกลุ่มผู้ใช้น้ำที่มีอยู่เดิมไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดหรือตามกฎหมายอื่นต้องมาจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ อีก การกำหนดความในวรรคสามจึงซ้ำซ้อนกับวรรคหนึ่ง

๓.๑๕ การขอรับใบอนุญาตและการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม (ร่างมาตรา ๔๑ ถึงร่างมาตรา ๔๔)

(๑) โดยที่การกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมาจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรีเป็นผู้ออกใบอนุญาต จะทำให้ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่อาจทราบได้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่คนใดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตจนกว่าจะไปค้นคำสั่งของรัฐมนตรีที่แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ซึ่งเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต จึงแก้ไขเพิ่มเติมให้อธิบดีเป็นผู้ออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากนี้ ได้กำหนดยกเว้นให้การใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร ไม่ต้องขออนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามตามร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๑ และร่างมาตรา ๔๒) ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของกระทรวงพลังงานที่เห็นควรให้กำหนดหลักเกณฑ์หรือข้อยกเว้นสำหรับหน่วยงานภาครัฐในการขออนุญาตใช้น้ำให้ชัดเจน

(๒) เพิ่มเติมให้การพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม จะต้องคำนึงถึงความสมดุลในทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อมิให้กระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ ซึ่งเป็นไปตามข้อสังเกตของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ร่างมาตรา ๔๓)

(๓) นำร่างมาตรา ๔๐ เดิม (เรื่องการยื่นแผนบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำ) ร่วมกับร่างมาตรา ๔๑ เดิม (แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งและน้ำท่วม) เพื่อให้เห็นกลไกการจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำที่ชัดเจนขึ้น โดยกำหนดให้แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งและน้ำท่วมเป็นส่วนหนึ่งของแผนการบริหารจัดการน้ำที่ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นพร้อมกับคำขอด้วย (ร่างมาตรา ๔๔)

อนึ่ง กรณีที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีข้อสังเกตว่า ควรกำหนดบทบัญญัติเพิ่มเติมในกรณีแหล่งน้ำสาธารณะมีการเชื่อมโยงหรือติดต่อกับแหล่งน้ำที่มีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล ก่อนการอนุญาตให้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะ นอกจากจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ หรือคณะกรรมการลุ่มน้ำ แล้วแต่กรณี จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลแหล่งน้ำดังกล่าวด้วย ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ที่บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหลอันอาจก่อให้เกิดการเสียหายแก่การชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมชลประทาน คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาแล้วเห็นควรไม่กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ เนื่องจาก ร่างมาตรา ๓ ได้กำหนดขอบเขตการใช้บังคับร่างพระราชบัญญัตินี้ไว้แล้วว่า ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น ดังนั้น หากการใช้น้ำของผู้ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำรายใดมีกรณีที่ต้องขุดคลองหรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือ

มาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน จึงเป็นเรื่องที่ผู้ขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำรายนั้น ต้องไปดำเนินการขออนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทานตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ การชลประทานหลวงฯ ควบคู่อีกทาง การออกใบอนุญาตการใช้น้ำตามร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้ ยกเว้นให้บุคคลใดไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายเฉพาะกำหนดไว้

๓.๑๖ การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ (ร่างมาตรา ๔๗)

เพิ่มเติมให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ซึ่งจะกำหนดให้ แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละ ลุ่มน้ำก็ได้

๓.๑๗ การสั่งให้หยุดการใช้น้ำ การพักใช้ และการเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ (ร่างมาตรา ๕๑ ถึงร่างมาตรา ๕๓)

ได้กำหนดเพิ่มเติมให้กรณีที่ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำซึ่งไม่ได้กระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความใน พระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ปรากฏ ว่าการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะใน ลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มี อำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการ ชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่ง ผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยการกำหนดมาตรการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อคุ้มครอง ประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ และมีใช้มาตรการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตซึ่งเป็นมาตรการ ลงโทษผู้รับใบอนุญาตกรณีผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายหรือปฏิบัติผิดไปจาก เงื่อนไขในใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๕๑) และได้แก้ไขเพิ่มเติมให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ ใบอนุญาตการใช้น้ำที่มีกำหนดเวลาครั้งละไม่เกินสามสิบวัน ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไข หรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิก คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้ (ร่างมาตรา ๕๒) รวมทั้งแก้ไขเหตุแห่งการเพิกถอน ใบอนุญาตจากเดิมที่ให้ดุลพินิจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเพิกถอนใบอนุญาตกรณีผู้รับใบอนุญาต การใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามเงื่อนไขในใบอนุญาต หรือตามคำสั่งของ พนักงานเจ้าหน้าที่ในเรื่องที่สำคัญ เป็นการกำหนดเฉพาะกรณีผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่ง พักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา ๕๒ เท่านั้น จึงจะเพิกถอนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๕๓) ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการสั่งพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตมีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น

๓.๑๘ ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

โดยที่การดำเนินการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม รวมถึง อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมมีลักษณะ ส่วนใหญ่ที่เหมือนกัน มีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยตามสภาพของภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม นั้น จึงได้แก้ไขการแบ่งหมวดใหม่ โดยนำหมวด ๕ ภาวะน้ำแล้ง และหมวด ๖ ภาวะน้ำท่วมเดิม มารวมกัน เป็น "หมวด ๕ ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม" ภายในหมวดแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ การ

ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ส่วนที่ ๒ การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม และส่วนที่ ๓ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

(๑) การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๕๔ ถึงร่างมาตรา ๖๐)

๑) การกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งและเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน

โดยที่การประกาศเขตภาวะน้ำแล้งตามร่างมาตรา ๕๔ เดิม เป็นกรณีที่ยังไม่ได้เกิดภาวะน้ำแล้งขึ้นจริง เพียงแค่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้ง คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้งได้ ส่วนภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินตามร่างมาตรา ๕๐ เดิม เป็นกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ จึงให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินในพื้นที่นั้น ดังนั้น มาตรการที่จะนำมาใช้สำหรับพื้นที่ที่มีการประกาศเขตภาวะน้ำแล้งกับเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินจึงแตกต่างกัน โดยในเขตภาวะน้ำแล้งให้กำหนดเฉพาะมาตรการกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรเท่านั้น ส่วนมาตรการกำหนดเรื่องการแบ่งปันน้ำจะนำมาใช้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง จึงตัดการกำหนดการแบ่งปันน้ำในเขตภาวะน้ำแล้งตามร่างมาตรา ๕๔ เดิมออก และเมื่อภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำหรือรัฐมนตรี แล้วแต่กรณีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งหรือเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน โดยไม่ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากการยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งและเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินไม่ส่งผลกระทบต่อหรือเป็นการบังคับให้ประชาชนต้องกระทำการใด

๒) มาตรการในการแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๕๖ และร่างมาตรา ๕๗)

ได้แก้ไขถ้อยคำว่า “นำน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่ง” ในร่างมาตรา ๕๑ เดิม เป็น “ผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่ง” เนื่องจากการกำหนดให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. ใช้อำนาจสั่งให้นำน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง ต้องเป็นวิธีการที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อปริมาณน้ำ ซึ่งการผันน้ำเป็นการเปลี่ยนทางน้ำให้แตกต่างจากเดิม การใช้คำว่า “ผันน้ำ” จึงมีความเหมาะสมกว่าคำว่า “นำน้ำ” และในกรณีที่รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายสั่งให้บุคคลใดต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะ บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ โดยได้เพิ่มเติมให้ต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดค่าทดแทนในกฎกระทรวง

๓) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๕๘ ถึงร่างมาตรา ๖๐)

ได้กำหนดเพิ่มเติมให้แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามร่างมาตรา ๕๓ เดิม ต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการด้วย เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณเป็นการล่วงหน้า และในส่วนรายละเอียดของการประสานงานกับหน่วยงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำแล้งนั้น คณะกรรมการฯ เห็นว่า ไม่ควรระบุโดยเฉพาะเจาะจงว่าให้ประสานกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเท่านั้น จึงแก้ไขเป็นการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความเหมาะสมกว่า และได้ตัดวรรคสองของร่างมาตรา ๕๔ เดิมที่กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ เป็นผู้รับผิดชอบประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนฯ ออก เนื่องจากในทางปฏิบัติผู้ว่าราชการจังหวัดจะไม่ดำเนินการประสานงานทางเทคนิคกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง คณะกรรมการลุ่มน้ำ

สามารถกำหนดได้ว่าจะให้หน่วยงานใดเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีความยืดหยุ่นในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมากกว่าการระบุโดยเฉพาะเจาะจงไว้ในพระราชบัญญัติ เพื่อให้หน่วยงานใดทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ จึงได้เพิ่มวรรคสองของร่างมาตรา ๕๔ กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

(๒) การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม (ร่างมาตรา ๖๑ และร่างมาตรา ๖๒)

แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนของการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้สอดคล้องกับการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง โดยในส่วนของแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ได้เพิ่มเติมให้มีการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ และการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วมไว้ในแผนฯ ด้วย นอกจากนี้ ได้กำหนดให้แนวทางการจัดทำการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม และแนวทางการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วมตามที่กำหนดไว้ในแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๖๑) โดยตัดร่างมาตรา ๖๒ เดิม เรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม และร่างมาตรา ๖๓ เดิม เรื่องการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ออก เนื่องจากรายละเอียดของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม และรายละเอียดของการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม เป็นเรื่องทางเทคนิค ไม่ควรนำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ เพราะการแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดจะกระทำได้ยาก แต่ควรกำหนดรายละเอียดไว้ในกฎหมายลำดับรองแทน นอกจากนี้ ได้ปรับปรุงรูปแบบการเขียนบทบัญญัติในส่วนของการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมที่เหมือนกับการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง โดยตัดร่างมาตรา ๖๔ เดิม ร่างมาตรา ๖๕ เดิม และร่างมาตรา ๖๖ เดิม ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับการเสนอแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ การจัดส่งแผนดังกล่าวไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการทบทวนแผนดังกล่าว ออก และนำมาบัญญัติในลักษณะของการนำบทบัญญัติในส่วนของการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งมาใช้บังคับกับกรณีการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมโดยอนุโลม

(๓) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม (ร่างมาตรา ๖๓ ถึงร่างมาตรา ๗๐)

แก้ไขเพิ่มเติมโดยนำบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมในส่วนที่เหมือนกันซึ่งเดิมบัญญัติไว้ในคณะหมวดคนละมาตราบัญญัติไว้รวมกัน และกำหนดเพิ่มเติมให้การกำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและป้องกันการกระทบสิทธิของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของกระทรวงการคลังและสำนักงานงบประมาณ และโดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการกระทบสิทธิหรือเป็นการรอนสิทธิของบุคคล จึงได้เพิ่มการกำหนดวิธีดำเนินการกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ (ร่างมาตรา ๖๗) เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติแก่หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบจ่ายค่าทดแทนความเสียหาย และกำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่ไม่พอใจในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย

ที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล (ร่างมาตรา ๖๘) รวมทั้งกำหนดความคุ้มครองแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามอำนาจหน้าที่และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง (ร่างมาตรา ๗๐) เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความมั่นใจในการใช้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นการบัญญัติในลักษณะเดียวกับมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

ส่วนกรณีที่สำนักงานศาลยุติธรรมมีข้อสังเกตว่า การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อดำเนินการต่าง ๆ โดยอาจกระทำได้ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หากจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการต่อเนื่องจากเวลาที่กำหนดหรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาดังกล่าวก็ได้ ควรมีกลไกหรือวิธีควบคุมหรือตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ นั้น คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า แนวการเขียนบทบัญญัติที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ของบุคคลใดนอกเหนือจากเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อดำเนินการใด ๆ นั้น มีอยู่ ๒ แนว คือ ๑) กรณีที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการได้ต่อเนื่องจากเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ หรือมีความจำเป็น หรือมีกรณีฉุกเฉิน โดยไม่มีกลไกหรือวิธีควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ หรือมาตรา ๕ แห่งพระราชกำหนดภาษีการเดินทางออกนอกราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๖ และ ๒) กรณีที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ของบุคคลนอกเหนือจากเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งและจะกระทำต่อเมื่อมีคำสั่งของศาล เช่น มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุ้มครองความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีความจำเป็นต้องเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อทำการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำท่วมเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่อยู่ต่อเพื่อทำการให้แล้วเสร็จได้ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น ขอคำสั่งศาล ทั้งนี้ เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งหรือภาวะน้ำท่วมดำเนินการได้แล้วเสร็จโดยเร็ว อันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะมากกว่า

๓.๑๔ การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ (ร่างมาตรา ๗๑ ถึงร่างมาตรา ๗๖)

(๑) แก้ไขลำดับหมวด จากเดิม “หมวด ๗ การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ” เป็น “หมวด ๖ การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ”

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดค่าทดแทนกรณีการปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐมนตรีทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินต่อเสียหายหรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควรให้มีความชัดเจน โดยให้การกำหนดค่าทดแทนต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง รวมทั้งให้นำมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ มาใช้บังคับกับกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนไม่ยินยอมตกลงในจำนวนค่าทดแทนหรือไม่พอใจในจำนวนเงินค่าทดแทนด้วยโดยอนุโลม

(๓) ตัดร่างมาตรา ๗๗ เดิมออก เนื่องจากการกำหนดให้การเท หิ้ง หรือระบายสิ่งใด ๆ ที่มีค่ามลพิษเกินกว่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ยังไม่มีความชัดเจนว่า กรมทรัพยากรน้ำ

จะกำหนดค่ามาตรฐานเอง หรือเป็นการอิงกับค่ามาตรฐานตามกฎหมายอื่น ประกอบกับข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรมทรัพยากรน้ำยังไม่มีความพร้อมที่จะกำหนดค่ามาตรฐานมลพิษ รวมทั้งไม่มีความพร้อมด้านบุคลากรและเครื่องมือในการตรวจวัดค่ามลพิษ และหากจะนำค่ามาตรฐานตามกฎหมายอื่นมากำหนดตามร่างพระราชบัญญัติฯ ซึ่งมีบทกำหนดโทษที่หนักกว่า จะทำให้ผู้ที่กระทำการอันก่อให้เกิดมลพิษเกินค่ามาตรฐานตามที่กฎหมายเฉพาะและร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนด มีความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมายสองฉบับ แต่เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดโทษสูงกว่า จึงต้องรับโทษตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งมีผลให้การกำหนดความผิดตามกฎหมายเฉพาะไม่อาจใช้บังคับได้อีกต่อไป จึงเป็นการไม่เหมาะสมที่ร่างพระราชบัญญัตินี้จะกำหนดความผิดดังกล่าวไว้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ เห็นว่า โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ดังนั้น การคุ้มครองป้องกันไม่ให้เกิดปัญหามลพิษแก่น้ำตามร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงต้องกระทำในลักษณะของการกำกับดูแลในภาพรวม โดยให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะตามร่างมาตรา ๗๖ (๒) เดิมได้ โดยอาจกำหนดค่ามาตรฐานรวมในการระบายของเสียลงในแหล่งน้ำสาธารณะเฉพาะพื้นที่ที่เกิดมลพิษทางน้ำอย่างรุนแรง ซึ่งการกำหนดความผิดสำหรับการกระทำที่ก่อให้เกิดมลพิษเกินค่ามาตรฐานดังกล่าวจะไม่ซ้ำซ้อนกับกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ เช่น กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายโรงงาน ซึ่งกำหนดค่ามาตรฐานในการ تهั้งหรือระบายของเสียลงในแหล่งน้ำสำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษเป็นการเฉพาะราย คณะกรรมการฯ จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่ทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่น้ำ แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ ระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล (ร่างมาตรา ๗๕ (๒)) และได้ตัดร่างมาตรา ๗๖ (๔) เดิมออก เนื่องจากการกำหนดมาตรการอื่นอันสมควรและเหมาะสมแก่การคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะย่อมรวมอยู่ในการกำหนดมาตรการตามร่างมาตรา ๗๖ (๑) - (๓) เดิมแล้ว

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๘ เดิม โดยคณะกรรมการฯ เห็นว่า การมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต้องจัดความเสียหายนั้น ควรเป็นกรณีที่ใช้ น้ำในกิจการของตนตามปกติ โดยไม่ผิดกฎหมาย แต่การใช้น้ำตามพฤติกรรมที่เป็นอยู่นั้นต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้ มิใช่กรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะแล้ว จึงมีหนังสือขอความร่วมมือ ดังนั้น จึงได้แก้ไขหลักการของร่างมาตรา ๗๘ เดิมใหม่ โดยในวรรคหนึ่งเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่กระทำการดังกล่าวดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนด และวรรคสองเป็นกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะแล้ว หรือเกิดความเสียหายโดยฉุกเฉิน ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ หากฝ่าฝืนมีบทลงโทษ

๓.๒๐ พนักงานเจ้าหน้าที่ (ร่างมาตรา ๗๗ ถึงร่างมาตรา ๗๙)

เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใด เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะด้วย เนื่องจากการเข้าไปในที่ดินของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ควรจำกัดเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำสาธารณะเท่านั้น รวมทั้งได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย (ร่างมาตรา ๗๙) และโดยที่เนื้อหาในหมวดเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่ได้จำกัดเฉพาะการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำสาธารณะ คณะกรรมการฯ จึงแก้ไขชื่อหมวดใหม่ จากเดิม "หมวด ๘ การควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ" เป็น "หมวด ๗ พนักงานเจ้าหน้าที่"

๓.๒๑ ความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ (ร่างมาตรา ๘๐ และร่างมาตรา ๘๑)

ตัดร่างมาตรา ๘๓ เดิมออก เนื่องจากความรับผิดชอบของนายจ้าง ตัวการ หรือผู้ว่าจ้าง รวมทั้งผู้แทนนิติบุคคลหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล เป็นไปตามหลักความรับผิดชอบละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อยู่แล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติซ้ำไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้

๓.๒๒ บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๘๒ ถึงร่างมาตรา ๙๖)

(๑) ตัดบทกำหนดโทษผู้ที่ครอบครอง รุกล้ำ หรือปลูกสร้างสิ่งใดในทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามร่างมาตรา ๙๕ เดิมออก เนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายที่ควบคุมดูแลเรื่องการครอบครองหรือปลูกสร้างสิ่งใด ๆ ลงในแหล่งน้ำอยู่แล้ว ประกอบกับการกำหนดบทลงโทษดังกล่าวเป็นการกำหนดโทษอาญาให้มีอัตราโทษที่สูงกว่าอัตราโทษตามที่กฎหมายอื่นกำหนดไว้ โดยที่เนื้อหาสาระในร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามผู้ใดครอบครองหรือปลูกสร้างสิ่งใดในทรัพยากรน้ำสาธารณะ เว้นแต่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น จึงไม่สมควรที่จะกำหนดบทลงโทษในลักษณะดังกล่าว อย่างไรก็ตาม กรมทรัพยากรน้ำอาจอาศัยอำนาจตามร่างมาตรา ๗๕ ในการออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรการให้การปลูกสร้างสิ่งใด ๆ ต้องมีระยะห่างจากทรัพยากรน้ำสาธารณะเท่าใด เพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะได้

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบในเขตกรุงเทพมหานครและเขตจังหวัดอื่น แทนการเปรียบเทียบโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ จึงเป็นความผิดที่มีความสำคัญ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ จึงควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการเปรียบเทียบเพื่อร่วมกันพิจารณาจะเป็นการเหมาะสมกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่คนเดียวเป็นผู้เปรียบเทียบ (ร่างมาตรา ๙๖)

๓.๒๓ บทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๙๗ ถึงร่างมาตรา ๑๐๐)

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดบทเฉพาะกาลรองรับเรื่องคณะกรรมการลุ่มน้ำให้ครอบคลุมปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ โดยกำหนดเพิ่มเติมให้ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว มีการกำหนดจำนวนลุ่มน้ำที่แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่

สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยคณะกรรมการลุ่มน้ำดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ และผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค (ร่างมาตรา ๔๗)

(๒) เพิ่มบทเฉพาะกาลรองรับในกรณีที่ยังไม่มีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ โดยให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีในชั้นอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๙)

๓.๒๔ อัตราค่าธรรมเนียม

แก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับคำขอและใบแทนใบอนุญาต เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

๔. ข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ)

๔.๑ องค์ประกอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย

คณะกรรมการฯ พิจารณาองค์ประกอบของ กนช. ตามข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย ที่ไม่ได้กำหนดให้มีรองประธานกรรมการ แล้ว เห็นควรให้มีรองประธานกรรมการตามร่างฯ ที่หน่วยงานเสนอไว้ตามเดิม เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการในกรณีที่นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ และสำหรับข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย ที่กำหนดให้ปลัดกระทรวงคมนาคม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมเป็นกรรมการด้วยนั้น คณะกรรมการฯ เห็นว่า บุคคลดังกล่าวไม่มีภารกิจหลักเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำโดยตรง จึงไม่นำมากำหนดเป็นกรรมการใน กนช. ตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๔.๒ สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย

โดยที่กรมทรัพยากรน้ำมีภารกิจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำโดยตรง และปัจจุบัน กรมทรัพยากรน้ำทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่แล้ว กรมทรัพยากรน้ำ จึงเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรและบุคลากรในการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ทันทีเมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ส่วนการกำหนดให้มีสำนักงานเลขาธิการ กนช. ตามข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย ซึ่งเป็นการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐขึ้นใหม่ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. นั้น

คณะกรรมการฯ เห็นว่าอาจไม่สอดคล้องกับมติของคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ที่ไม่ประสงค์ให้ร่างกฎหมายมีข้อกำหนดในรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่ หากจะมีการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่ ก็ต้องดำเนินการขอจัดตั้งส่วนราชการเสนอคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวง และ ก.พ.ร. พิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การขอจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการ กนช. ตามข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย ได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว คณะกรรมการฯ จึงเห็นว่าไม่อาจกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการ กนช. ในร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ ดังนั้น การกำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. จึงมีความเหมาะสมแล้ว

๔.๓ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้มีความสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย แล้ว เพียงแต่มีการใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกันเท่านั้น อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ ไม่ได้กำหนดเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำในการให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรน้ำของคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา ตามข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย เนื่องจากโครงสร้างองค์กรตามร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาไว้ ประกอบกับคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำแต่ละลุ่มน้ำอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำแต่ละลุ่มน้ำมอบหมาย เพื่อช่วยบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้ จึงไม่จำเป็นต้องเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ดังกล่าวไว้

๔.๔ การจัดตั้งกองทุนทรัพยากรน้ำ กองทุนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และกองทุนต้นน้ำ ตามข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ข้อเสนอของที่ประชุม ๓ ฝ่าย และสำนักงานเทศบาลเมืองน่าน

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ เห็นชอบให้หน่วยงานของรัฐที่นำเสนอหลักการหรือร่างกฎหมายที่มีการขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนต่อคณะรัฐมนตรี ให้หน่วยงานของรัฐนั้นดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ (เรื่อง แนวทางการจัดตั้งทุนหมุนเวียน) โดยจัดส่งข้อมูลรายละเอียดเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองการจัดตั้งทุนหมุนเวียนตาม “กรอบคู่มือการจัดตั้งทุนหมุนเวียนของทางราชการ” ให้กรมบัญชีกลางในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกลั่นกรองการจัดตั้งทุนหมุนเวียน เพื่อให้คณะกรรมการกลั่นกรองการจัดตั้งทุนหมุนเวียนพิจารณานำเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาวินัยการเงินการคลัง และดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ประกอบกับข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขอจัดตั้งการดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๗ ก็ได้กำหนดให้ก่อนที่จะมีการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้มีการจัดตั้งทุนหมุนเวียน ให้หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะจัดตั้งทุนหมุนเวียน จัดทำเรื่องเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองการจัดตั้งทุนหมุนเวียนที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เพื่อให้คณะกรรมการดังกล่าวเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยหน่วยงานของรัฐต้องจัดทำรายละเอียดในการเสนอขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนตามหลักเกณฑ์การขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนของทางราชการที่กระทรวงการคลังกำหนดเช่นเดียวกัน เมื่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ อนุมัติ

หลักการตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีหลักการจัดตั้งกองทุนไว้ในร่างฯ และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้มีการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ และข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขอจัดตั้ง การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนฯ เพื่อขอจัดตั้งกองทุนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดังนั้น จึงไม่อาจกำหนดให้มีกองทุนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ได้

๔.๕ การกำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน

สืบเนื่องจากในชั้นอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัตินี้ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณากำหนดให้คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ตั้งขึ้นโดยคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ชี้แจงในการประชุมเพื่อตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ อนุมัติแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ตามที่คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเสนอ และมอบหมายให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไปปฏิบัติ โดยให้คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำติดตามการขับเคลื่อนโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ กนช. จึงเป็นกรณีที่คณะรัฐมนตรีมิได้ประสงค์ให้คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำปฏิบัติหน้าที่ กนช. ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมี กนช. ตามร่างพระราชบัญญัตินี้อีกต่อไป ประกอบกับผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำได้ยืนยันที่จะให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปฏิบัติหน้าที่ กนช. ตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการฯ จึงไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้ง กนช. ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ตามมติคณะรัฐมนตรีในชั้นอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัตินี้

อย่างไรก็ดี โดยที่ปัจจุบันได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๘๕/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อทำหน้าที่ ๑) ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ๒) เสนอแนะนโยบายหรือแผนงานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่จำเป็นต้องดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรี ๓) จัดทำแผนงานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนปฏิบัติการในภาพรวมของประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ๔) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจัดสรรและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำให้มีความเหมาะสม ๕) พิจารณาและตรวจสอบแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนปฏิบัติการในระดับลุ่มน้ำให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ๖) อำนวยความสะดวก ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ตลอดจนให้คำแนะนำ

ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และคณะกรรมการลุ่มน้ำในการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ฯ และ ๗) เสนอแนะให้มีหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างประเทศ คณะกรรมการฯ จึงมีข้อสังเกตว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๘๕/๒๕๕๘ จะมีความซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของ กนช. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามบทเฉพาะกาลในพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน ดังนั้น เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ จึงจำเป็นต้องยกเลิกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๘๕/๒๕๕๘ และโดยที่ปัจจุบันกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กนช. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว และนายกรัฐมนตรียังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กนช. ในปัจจุบันจึงเป็นไปตามข้อ ๗ วรรคสาม แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวที่กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ นั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินการต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำจึงควรเร่งดำเนินการเสนอนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กนช. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ให้แล้วเสร็จ ก่อนที่ร่างพระราชบัญญัตินี้จะมีผลใช้บังคับ เพื่อให้ได้มาซึ่ง กนช. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

๕. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ ควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำให้เป็นไปอย่างเหมาะสมควบคู่กับการบำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ทำให้ประชาชนมีน้ำที่มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอสำหรับใช้เพื่ออุปโภคบริโภค ทำการเกษตรกรรม ประกอบกิจการอุตสาหกรรม หรือกิจการเชิงพาณิชย์ รวมทั้งการกำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม เพื่อเตรียมการรองรับกรณีที่เกิดปัญหาจากภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ซึ่งจะทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถเข้าไปช่วยเหลือ และเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมี การส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิรวมตัวกันก่อตั้งเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๘

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.*

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ คราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ให้มีกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ เช่นปัญหาน้ำแล้ง น้ำท่วม การแย่งชิงน้ำ การใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือย การก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ การบุกรุกและการเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำ ซึ่งมีหลายหน่วยงานดำเนินการอยู่ตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายหลายฉบับ จึงทำให้เกิดความไม่เป็นเอกภาพในการดำเนินการแก้ไขปัญหา

๒. ให้มีหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยมีมาตรการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในลุ่มน้ำ การจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้น้ำ การบริหารจัดการน้ำ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การพัฒนา การคุ้มครอง ฟันฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วมและน้ำแล้ง อันเป็นส่วนหนึ่งของการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงน้ำ

การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ จึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฯ ฉบับนี้กำหนดไว้ แต่มีข้อยกเว้นว่าหากมีกฎหมายใดที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ กำหนดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะนั้น เช่น กฎหมายเกี่ยวกับน้ำประปา กฎหมายเกี่ยวกับน้ำบาดาล ก็ให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น เป็นต้น เว้นแต่ว่าหากกฎหมายเฉพาะดังกล่าวมีหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ต่ำกว่าที่ร่าง พ.ร.บ. กำหนด ก็ให้นำเอาร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้มาใช้บังคับ

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. มีทั้งหมด ๑๐ หมวด ๙๙ มาตรา ประกอบด้วย

๑. ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้หมายความรวมถึงน้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึง แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

๒. สิทธิในน้ำ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้น้ำเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้น้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือที่ดินของตน และสามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ แต่ต้องไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น

๓. องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้มีองค์กรที่เกี่ยวข้อง ๓ ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรผู้ใช้น้ำ

/๔ การจัดสรรน้ำ...

*ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. การจัดสรรน้ำ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้มีการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภทได้แก่ การใช้เพื่อดำรงชีพ (มาตรา ๓๖(๑)) การใช้เพื่อการพาณิชย์ (มาตรา ๓๖(๒)) และการใช้ในกิจการขนาดใหญ่ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนลุ่มน้ำ (มาตรา ๓๖(๓)) โดยการใช้ประเภทที่สอง และที่สามต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

๕. ภาวะน้ำแล้ง ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา น้ำแล้งที่เกิดขึ้น โดยจัดให้มีการจัดทำแผนรองรับภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า ทั้งแผนกรณีปกติ ซึ่งสามารถคาดหมายไว้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นประจำ และแผนกรณีฉุกเฉินที่มีภาวะ น้ำแล้งเกิดขึ้นโดยฉับพลัน

๖. ภาวะน้ำท่วม ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา น้ำท่วมที่เกิดขึ้น โดยจัดให้มีการจัดทำแผนรองรับภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้ล่วงหน้า ทั้งแผนกรณีปกติ ซึ่งสามารถคาดหมายไว้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นประจำ และแผนกรณีฉุกเฉินที่มีภาวะ น้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลันและยังกำหนดให้ในการจัดทำแผนต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม นอกจากนี้ยังกำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำต้องจัดทำระบบเตือนภัย น้ำท่วมขึ้น ทั้งนี้ในการดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้งต้องอาศัยความร่วมมือ จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

๗. การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะไว้หลายประการ เช่น การคุ้มครองแหล่ง ดินน้ำลำธาร หรือการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อ ที่ดินที่อยู่ใต้แหล่งน้ำ หรือที่ดินรกร้าง ว่างเปล่าริมแหล่งน้ำ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือการกำหนดห้ามมิให้ บุคคลใดก่อเกิดมลพิษทางน้ำ เป็นต้น

๘. การควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ให้อำนาจ พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปที่สถานที่ หรือที่ดินเพื่อตรวจตราและจับกุมได้ รวมถึงการทำลายสิ่งกีดขวาง อันอาจเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ซึ่งเทียบได้กับอำนาจในการตรวจตราและตรวจค้นของพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เพื่อให้การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายได้

๙. ความรับผิดทางแพ่ง ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้บุคคลที่จงใจ หรือ ประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรน้ำสาธารณะต้องรับผิดทางแพ่ง แต่ถ้า ก่อให้เกิดมลพิษต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะไม่จำเป็นต้องกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ต้องรับผิดชดใช้ ค่าเสียหาย นอกจากนี้ ยังกำหนดให้นายจ้าง ตัวการ หรือผู้ว่าจ้าง

/รับผิดร่วมด้วย...

รับผิดชอบร่วมด้วยในกรณีที่เป็นกรกระทำของลูกจ้าง ค้าแทนหรือผู้รับจ้าง และถ้านิติบุคคลเป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหาย ผู้แทนนิติบุคคล กรรมการผู้มีอำนาจ ผู้จัดการต้องร่วมรับผิดชอบ ถ้ามีส่วนในการกระทำไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมต่อความเสียหายนั้น นอกจากนี้ยังได้กำหนดความรับผิดชอบเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนให้ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการชดเชยด้วย

๑๐. บทกำหนดโทษทางอาญา ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้ความผิดทั้งการฝ่าฝืนการใช้น้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวง หรือการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือการบุกรุกทรัพยากรน้ำสาธารณะ มีความผิดซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีโทษจำคุกและมีโทษปรับสูงสุดแต่ในกรณีที่เป็นความผิดไม่ร้ายแรงโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ให้เปรียบเทียบคดีโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ และให้ถือว่าคดีอาญาลดลงโดยไม่ต้องฟ้องศาล

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นมีแนวคิดที่เด่นชัดในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งกำหนดให้มีองค์กรในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย แผนการบริหารจัดการ ที่ต้องการความเป็นเอกภาพ ให้มีหลักประกันสิทธิของประชาชนที่จะใช้น้ำได้ตามความจำเป็นและไม่กระทบต่อสิทธิการใช้น้ำของผู้อื่น มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการน้ำ โดยให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ นอกจากนี้ ยังให้ประชาชนที่มีส่วนได้เสียในการใช้ลุ่มน้ำมีการรวมตัวกันเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อร่วมกันใช้น้ำ พัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟูและอนุรักษ์น้ำในหมู่สมาชิกได้

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมและเหมาะสม โดยมีการใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพ ซึ่งไม่ต้องเสียค่าใช้น้ำ ส่วนการใช้น้ำเพื่อการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรม ต้องมีการจ่ายค่าน้ำเพื่อเป็นการควบคุมการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพและการจ่ายมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากการใช้น้ำของรัฐ และในประเภทที่สาม เป็นการใช้น้ำปริมาณมากและมีผลกระทบต่อลุ่มน้ำ จึงต้องขออนุญาตและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ อีกทั้งยังมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วม การปันส่วนน้ำ ที่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาด้านทรัพยากรน้ำที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายทั้งทางปกครองและทางอาญาที่ชัดเจน รวมถึงการกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งในการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรน้ำของรัฐที่มีรายละเอียดและกำหนดผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้กำหนดหลักการที่สำคัญในการบังคับใช้กฎหมายไว้ในมาตรา ๓ ว่า หากมีบทบัญญัติกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และบทบัญญัติดังกล่าวมีหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้ดำเนินการ

ไปตามกฎหมาย...

ไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น ดังนั้น กรณีของการใช้น้ำบางประเภท เช่น เพื่อการชลประทาน การผลิตไฟฟ้า หรือการใช้น้ำบาดาล จะไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ฉบับนี้

สำหรับปัญหาในส่วนของความซ้ำซ้อนของบทบัญญัติตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและน้ำท่วม นั้น เมื่อพิจารณาเนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดแผนและการป้องกันน้ำแล้งและน้ำท่วมทั้งในระยะยาว และกรณีฉุกเฉิน ให้การบริหารจัดการน้ำในประเทศเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ทั้งนี้ ในการดำเนินการต้องมีการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนไปจนถึงการลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาจึงไม่น่าจะมีปัญหาในเรื่องความซ้ำซ้อนของกฎหมายแต่อย่างใด ส่วนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นเรื่องที่กว้างกว่าภัยที่เกิดจากน้ำและเน้นการควบคุมโดยองค์กรส่วนกลางและส่วนภูมิภาคซึ่งต้องปฏิบัติการอย่างฉุกเฉินโดยมีแผนฉุกเฉินในการดำเนินการ แต่มิได้กระจายอำนาจให้แก่คณะกรรมการลุ่มน้ำที่ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ยกร่าง

รายงานการเริ่มงาน

โครงการศึกษาทบทวนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.*

โดย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เสนอต่อ

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยประสบกับปัญหาน้ำขาดแคลน น้ำท่วม น้ำเสีย การใช้น้ำอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำ ทำให้มีความจำเป็นต้องดำเนินการด้านต่างๆ เพื่อป้องกันแก้ไขและบรรเทาปัญหาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นมาตรการด้านสิ่งก่อสร้าง มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม รวมทั้งมาตรการทางกฎหมาย ซึ่งเมื่อพิจารณามาตรการทางกฎหมายแล้ว พบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำหลายฉบับกระจายอยู่ในหลายหน่วยงานและกฎหมายแต่ละฉบับมีวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่อง ส่งผลให้การบริหารจัดการน้ำเป็นไปอย่างขาดเอกภาพและไม่สามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมทรัพยากรน้ำ ได้มีการดำเนินการเพื่อขอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เพื่อให้มีกฎหมายหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา โดยมีการนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีหลายครั้งในหลายรัฐบาล แต่เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นกฎหมายสำคัญที่มีเนื้อหาสาระอันอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ประกอบกับในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหลายครั้ง จึงส่งผลให้การดำเนินการขอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จจูล่วงลงได้ นอกจากนี้ยังปรากฏว่าได้มีการขอร่างกฎหมายแม่บทด้านทรัพยากรน้ำขึ้นหลายฉบับจากหลายหน่วยงานทั้งจากฝ่ายบริหารและฝ่ายรัฐสภา รวมทั้งมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอีกเป็นจำนวนมากจากภาคประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการหลายสาขา

ทั้งนี้ กรมทรัพยากรน้ำ ได้เสนอให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. อยู่ในแผนนิติบัญญัติ (พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2558) โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2554 ลงมติเห็นชอบแผนการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว โดยร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นร่างกฎหมายที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่ 5 นโยบายนโยบายด้านที่ดิน

*ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะเสนอร่างกฎหมายต่อ
คณะรัฐมนตรีภายในปี พ.ศ. 2557

ดังนั้น เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ให้มีหลักการและเนื้อหาสาระ
ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และปัญหาค้ำ้นทรัพยากรน้ำที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้
ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ตั้งแต่เริ่มต้น
อันจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อลดความขัดแย้งและสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้น
ในทุกภาคส่วน กรมทรัพยากรน้ำ จึงได้จัด โครงการศึกษาทบทวนและรับฟังความคิดเห็นของ
ประชาชนเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เพื่อศึกษาทบทวนหลักการและเนื้อหา
สาระของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ตลอดจนกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟัง
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อนำมาประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป ด้วยเหตุนี้ คณะนักศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา คณะนักศึกษาศาสตร์ จึงเห็นควรดำเนินการศึกษา
ทบทวนและรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อนำมาประกอบร่างพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการขร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาทบทวนและดำเนินการขร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. และ
กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2.2 เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากผู้แทนส่วนราชการ คณะกรรมการลุ่มน้ำ
นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนทั่วไปผู้สนใจ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาขร่าง
พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

2.3 เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน
กระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

3. ขอบเขตการดำเนินงาน

3.1 ศึกษาทบทวนและขร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. โดยพิจารณาจากร่าง
พระราชบัญญัติฉบับต่างๆ ที่ได้เคยมีการขร่างขึ้น เช่น ฉบับผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการ
กฤษฎีกา ฉบับของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ฉบับของคณะทำงานเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ
คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ร่างพระราชบัญญัตินโยบายและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ตลอดจนความเห็นและข้อเสนอแนะของ
ส่วนราชการและองค์กรภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

3.2 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จำนวน 5 ครั้ง ครอบคลุมทุกภาคทั่วประเทศ ดังนี้

-ครั้งที่ 1 พื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันตก และปริมณฑล ในวันที่ 28 มีนาคม 2556 ณ
ห้องปรีณัฐบุรุษ 3 ชั้น 11 อาคาร 1 โรงแรม ปรีณัฐพลาซ่า มหานคร กรุงเทพฯ

-ครั้งที่ 2 พื้นที่ภาคใต้ ในระหว่างวันที่ 15-17 พฤษภาคม 2556 ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

-ครั้งที่ 3 พื้นที่ภาคเหนือ ในระหว่างวันที่ 21-23 พฤษภาคม 2556 ณ จังหวัดเชียงใหม่

-ครั้งที่ 4 พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระหว่างวันที่ 3-5 มิถุนายน 2556 ณ จังหวัดขอนแก่น

-ครั้งที่ 5 พื้นที่ภาคตะวันออก ในระหว่างวันที่ 10-11 มิถุนายน 2556 ณ จังหวัดระยอง

หมายเหตุ : กำหนดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความพร้อมของกรมทรัพยากรน้ำ

โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละ ไม่น้อยกว่า 150 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ
ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะทำงาน 25 ลุ่มน้ำ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ
องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ รวมทั้งจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็น
ของผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อสรุปผลข้อมูลนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ
ประชาชนเพื่อนำมาประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ...

นอกจากนี้ คณะที่ปรึกษาจะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นทางเว็บไซต์ของกรมทรัพยากรน้ำ
เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. และนำมาประมวลผลนำเสนอ
ในรายงานการศึกษาทบทวนต่อไป

4. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ได้แนวทางการปรับปรุงแก้ไขหลักการและเนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.
เพื่อให้ได้ร่างกฎหมายที่ครบถ้วนสมบูรณ์ซึ่งผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน
นำเสนอคณะรัฐมนตรี

4.2 ได้รับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนเพื่อนำมา
ประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

4.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับร่าง
พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. อันจะเป็นการลดความขัดแย้งและสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้น
ในทุกภาคส่วน

ผลการดำเนินการการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.*

ผลการดำเนินการ

คณะที่ปรึกษาได้สรุปผลจากการรับฟังความคิดเห็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จำนวน 5 ครั้ง แบบสอบถามจากผู้เข้าร่วมประชุม จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากเว็บไซต์ของกรมทรัพยากรน้ำ โดยเป็นความคิดเห็นที่ได้รับจากทุกภาคส่วน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐ องค์กรเอกชน นักวิชาการ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และประชาชน จากความคิดเห็นดังกล่าวคณะที่ปรึกษาจึงสรุปผลการดำเนินการออกได้เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการประมวลผลความคิดเห็นที่ได้รับจากแบบสอบถาม และส่วนที่สองเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

ความคิดเห็นที่ได้รับจากแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	รวม	เห็นด้วย	เห็นด้วยบางส่วน	ไม่เห็นด้วยบางส่วน	ไม่เห็นด้วยทั้งหมด
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	907	673	154	71	9
ร้อยละ	100	74.20	16.98	7.83	0.99

คณะที่ปรึกษาได้รับแบบสอบถามจากทั้ง 3 กลุ่มหลัก รวมทั้งหมดจำนวน 907 ชุด โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่ “เห็นด้วย” กับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จำนวนมากที่สุด มากกว่าครึ่งหนึ่ง รวม 673 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 ตามด้วยความเห็นที่ “เห็นด้วยบางส่วน” จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 16.98 และ “ไม่เห็นด้วยบางส่วน” จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 7.83 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ “ไม่เห็นด้วยทั้งหมด” คือร่างพระราชบัญญัตินี้มีจำนวนเพียง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.99

สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ส่วนความเห็นนอกจากที่เห็นด้วย ได้แก่ “เห็นด้วยบางส่วน” “ไม่เห็นด้วยบางส่วน” และ “ไม่เห็นด้วยทั้งหมด” รวมกันแล้วจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด คือ จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 25.79 โดยผู้ตอบแบบสอบถามทุกความเห็นได้ให้เหตุผลตามความเห็นที่ตนเลือก

ข้อเสนอแนะประเด็นการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

คณะที่ปรึกษาได้รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ หลายประการ จึงมีข้อเสนอแนะประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ดังนี้

1. ควรปรับปรุงคำว่า “ทรัพยากรน้ำของรัฐ” เนื่องจากคำว่า “ทรัพยากรน้ำของรัฐ” มีความหมายเท่ากับว่ารัฐเป็นเจ้าของทรัพยากรน้ำและสามารถใช้ประโยชน์ได้โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน และอาจหวงกันไม่ให้ประชาชนเข้าใช้ได้ ดังนั้น จึงเสนอให้คณินยามคำว่า “ทรัพยากรน้ำ

*ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ของรัฐ” ตามมาตรา 4 ออก และใช้คำว่า “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” แทน โดยกำหนดนิยามคำดังกล่าวใหม่ ดังนี้

“ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า แหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายรวมถึง แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่นๆ และแหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

นอกจากนี้ จากคำนิยามดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องมีมาตรา 6 อีก จึงให้ตัดออก และเปลี่ยนคำที่มีการใช้ว่า “ทรัพยากรน้ำของรัฐ” หรือ “แหล่งน้ำของรัฐ” เป็น “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ”

2. การแก้ไขคำว่า “ภาวะการขาดแคลนน้ำ” เป็นคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” เพราะเป็นคำที่ทุกคนเข้าใจถึงสภาวะดังกล่าว

3. การกำหนดนิยามการใช้น้ำและการใช้น้ำตามจารีตประเพณีเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

“การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ การใช้น้ำตามจารีตประเพณี หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยน ไปหรือไม่ก็ตาม

“การใช้น้ำตามจารีตประเพณี” หมายความว่า การใช้น้ำตามปกติประเพณีนิยมและได้ประพฤติก่อนสืบมา

4. ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีที่จะแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 จึงควรเพิ่มเติมมาตรา 5 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

5. แก้ไขนิยามคำว่า “น้ำ” ในมาตรา 8 เป็น “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” เพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

“มาตรา 8 ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้น้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น”

6. เพิ่มเดิมข้อความในมาตรา 10 ให้สอดคล้องกับมาตรา 8 กรณีเหตุที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น ดังนี้

“มาตรา 10 เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติ ไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ข่อมมีสิทธิเก็บกักหรือใช้น้ำนั้น ได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตนและไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น”

7. ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติให้ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำให้มากที่สุด โดยเพิ่มปลัดกระทรวงคมนาคม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมเจ้าท่า อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้อำนวยการสำนักงานประมง ใน (4) และองค์กรเอกชนจากภาคอุตสาหกรรม ภาคพาณิชย์กรรม และภาคเกษตรกรรม ไว้ใน (7) จึงให้เพิ่มเติมข้อความในมาตรา 11 ดังนี้

“มาตรา 11 ให้มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กนช.” ประกอบด้วย

- (1) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (2) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง
- (3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(4) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อธิบดีกรมเจ้าท่า อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้อำนวยการสำนักงานประมง เป็นกรรมการ

(5) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสองคน เป็นกรรมการ

(6) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำสามคน เป็นกรรมการ

(7) ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประธานสหภาพการค้าแห่งประเทศไทย และประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เป็นกรรมการ

ให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเป็นเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ”

8. วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ซึ่งมาจากผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ ควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จึงให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตรา 12 ดังนี้

“มาตรา 12 ให้กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา 11(5) มาจากการคัดเลือกทุกสามปีและจะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้ ทั้งนี้ ความหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

9. ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำให้ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำให้มากที่สุด โดยกำหนดให้มีตัวแทนของจังหวัด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดในลุ่มน้ำนั้น สำหรับผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นตัวแทนที่มาจากแต่ละจังหวัดด้วย ส่วนองค์กรผู้ใช้น้ำจำนวนไม่เกิน 12 คน โดยพิจารณาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม จึงให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตรา 27 ดังนี้

“มาตรา 27 เมื่อ ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา 26 แล้วให้ กนช. แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนหน่วยงานของรัฐสิบคน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้นจังหวัดละหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม ภาคละสี่คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำสี่คน เป็นกรรมการ”

10. วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับวาระที่กรรมการในระดับพระราชบัญญัติกำหนดไว้ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 3 ปี และควรจะดำรงตำแหน่งไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการลุ่มน้ำ จึงให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตรา 28 ดังนี้

“มาตรา 28 กรรมการลุ่มน้ำมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้อีก แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้”

11. จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการ และดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ จึงให้เพิ่มเติมข้อความในมาตรา 33 (ใหม่) ดังนี้

“มาตรา 33 เมื่อจัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำแล้วให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำแต่งตั้งสำนักงานคณะกรรมการลุ่มน้ำจากสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค โดยคำนึงถึงเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรผู้ใช้น้ำ เพื่อจัดทำแผนแม่บท การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

“มาตรา 77 วรรคแรก ห้ามมิให้บุคคลใดเททิ้ง หรือระบายสิ่งใดๆ ให้ปะปนไปในน้ำ หรือลงในที่คินที่มีผลโดยตรงไปยังทรัพยากรน้ำสาธารณะ อันอาจเป็นเหตุทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่น้ำ แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของบุคคล แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ”

“มาตรา 94 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 77 ต้องระวางโทษ ดังนี้

(1) ในกรณีที่ทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่น้ำ แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) ในกรณีที่ทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของบุคคล แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

อำนาจของรัฐมนตรีที่จะออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในที่คินที่มีเขตคิคค่อ หรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้นั้น ควรกำหนดให้ชัดเจนว่ารวมถึงที่คินที่อยู่ใต้แหล่งน้ำ และที่คินรกร้างว่างเปล่าริมแหล่งน้ำด้วย เพื่อให้ครอบคลุมที่คินทุกประเภทที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้ จึงควรแก้ไขมาตรา 73 ดังนี้

“มาตรา 73 รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในที่คินที่มีเขตคิคค่อ ที่คินที่อยู่ใต้แหล่งน้ำ หรือที่คินรกร้างว่างเปล่าริมแหล่งน้ำที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้”

อำนาจการเปรียบเทียบปรับของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 96 ที่มีอำนาจทำได้กรณีที่เป็นความผิดตามมาตรา 85 มาตรา 86 มาตรา 87 มาตรา 88 และมาตรา 90 แต่ไม่อาจเปรียบเทียบปรับกรณีความผิดตามมาตรา 91 ได้ ทั้งที่ความผิดตามมาตรา 91 มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งมีระวางโทษไม่แตกต่างจากมาตราอื่นข้างต้น จึงควรเพิ่มมาตรา 91 ไว้ในมาตรา ดังนี้

“มาตรา 96 บรรดาความผิดตามมาตรา 85 มาตรา 86 มาตรา 87 มาตรา 88 มาตรา 90 และมาตรา 91 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีอำนาจเปรียบเทียบ และเมื่อได้เสียดำปรับตามที่เปรียบเทียบแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

สรุปผลการเสวนานำเสนอข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์
ในกระบวนการนิติบัญญัติ

เรื่อง “ทรัพยากรน้ำ ความจำเป็นในการบริหารจัดการ” *

วันพุธที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๓๐ นาฬิกา
ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการ
กลั่นกรองการดำเนินงานด้านการวิจัยร่วมกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้จัดโครงการเสวนานำเสนอ
ข้อมูลทางวิชาการ และงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ในกระบวนการนิติบัญญัติ โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผู้เชี่ยวชาญ
ประจำตัวสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
และผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับข้อมูล และองค์ความรู้จากผลการวิจัย
มีความพร้อมในการสนับสนุนข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจในกระบวนการทางนิติบัญญัติ
เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และประเทศชาติ การจัดทำขึ้นไว้จำนวน ๗ ครั้ง ในประเด็น
ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสังคมในวงกว้าง ได้แก่

- ๑) ทรัพยากรน้ำ และการชลประทานหลวง
- ๒) ผลลิตภัณฑ์ยาสูบ
- ๓) การบริหารจัดการขยะ และการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า

และอิเล็กทรอนิกส์

- ๔) การป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- ๕) การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล
- ๖) ธุรกิจและมาตรฐานการท่องเที่ยวและอาหาร
- ๗) การบริหารการขนส่ง

สำหรับการจัดเสวนาในประเด็นแรกภายใต้หัวข้อ “ทรัพยากรน้ำ ความจำเป็น
ในการบริหารจัดการ” จัดขึ้นเมื่อวันพุธที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๓๐ นาฬิกา
ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ด้วยเล็งเห็นว่า
ปัญหาเรื่องทรัพยากรน้ำเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ในปัจจุบันประเทศไทยประสบกับ
ปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค น้ำเพื่อการเกษตรกรรมไม่เพียงพอ
อยู่ในหลายพื้นที่ เกิดปัญหาการบริหารจัดการน้ำไม่เพียงพออยู่ทุกปีติดต่อกันมาเป็นเวลานาน
แม้รัฐบาลที่ผ่านมาทุกรัฐบาลจะมีนโยบาย และความพยายามในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องก็ตาม
แต่กระนั้นปัญหาดังกล่าวก็ไม่หมดไป ตรงข้ามกลับทวีความรุนแรงขึ้น และส่งผลกระทบต่อการพัฒนา
ประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม และถึงแม้ว่าทุกฝ่ายจะตระหนักถึงสภาพการณ์ดังกล่าว
แต่จนถึงปัจจุบันปัญหาของการบูรณาการ เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา

* ที่มา : เรียบเรียงข้อมูลจากฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

และคณะอนุกรรมการกลั่นกรองการดำเนินงานด้านการวิจัย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ก็ยังมีได้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะความไม่รู้ ความไม่เข้าใจ หรือไม่ยอมรับ ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจดำเนินการแก้ไขได้โดยการที่แต่ละฝ่ายได้เข้ามาร่วมปรึกษาหารือ และรับฟัง ข้อเท็จจริง และข้อจำกัดร่วมกัน และอาศัยการตรากฎหมายที่เหมาะสมออกมาบังคับใช้เพื่อประโยชน์ สูงสุดของประชาชน และประเทศชาติ

การเสวนาครั้งนี้ได้มีการเสนอความคิดเห็นจาก

วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างรอบด้านประกอบด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎา แก้วกัลยา นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ อนุกุลอำไพ นายกสมาคมทรัพยากรน้ำแห่งประเทศไทย

ดร. โฆษิต ล้อศิริรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านที่ปรึกษาอุทกวิทยา กรมชลประทาน

ผู้แสดงความคิดเห็น

ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรน้ำและการชลประทานหลวง ประกอบด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชวีญยืน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

นายสุรจิต ชिरเวทย์ อดีตสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสมุทรสงคราม

นายสัมฤทธิ์ ชูชนะทัศน์ อดีตรองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

นายยุทธศาสตร์ อนุรักษดิพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ

นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ กรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร. สุจริต คุณธนกุลวงศ์ หัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมแหล่งน้ำ

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางศิริวรรณ นิลพันธ์ หัวหน้ากลุ่มงานกฎหมาย สำนักกฎหมายและที่ดิน

กรมชลประทาน

นายสุรพล ปัตตานี อดีตรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้ดำเนินรายการโดย

ศาสตราจารย์ ดร. ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล รองประธานอนุกรรมการกลั่นกรอง

การดำเนินงานด้านการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของการเสวนาได้ ดังนี้

วิทยาการ

รองศาสตราจารย์ ดร. เจษฎา แก้วกัลยา นักวิชาการอิสระ

การจัดทำ (ร่าง) แผนปรับปรุงการจัดองค์กรข้อกำหนดและกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีสาระสำคัญแบ่งได้ ๒ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ ข้อเท็จจริงขอบเขตการทำงานสถานการณ์ปัจจุบัน และประเด็นปัญหาสถานการณ์ปัจจุบัน

องค์กร

หน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีเป็นจำนวนมากกระจายอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ แต่ไม่มีกลไกที่มีอำนาจในการตัดสินใจทั้งในภาวะปกติ และในภาวะวิกฤติ ที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงการทำงาน

กฎหมาย

- ขาดกฎหมายแม่บทที่จะกำหนดแนวทางการบริหารจัดการน้ำในภาพรวม พร้อมทั้งการแบ่งอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ทับซ้อนและเชื่อมโยงกัน

- กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในปัจจุบันมีหลายฉบับ และต่างก็มีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน

- กฎหมายบางส่วนมีความซ้ำซ้อน ขัดแย้ง และไม่เชื่อมโยงกัน อีกทั้งกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่มีอยู่ยังคงมีช่องว่าง และไม่ครอบคลุมการปฏิบัติการกิจที่จำเป็นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งขาดการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา จึงขาดเอกภาพและทิศทางที่ชัดเจนอันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การแก้ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

ส่วนที่ ๒ แผนปรับปรุงการจัดองค์กร ข้อกำหนดและกฎหมายต่าง ๆ

แนวคิดและหลักการ

- สร้างเอกภาพและทิศทางที่ชัดเจน ทั้งในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดิน และน้ำใต้ดินครอบคลุมทั้ง ๓ มิติ ของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ คือ เส้นทางน้ำ ปริมาณน้ำ และคุณภาพน้ำ

- ลดความซ้ำซ้อน ในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานและระหว่างพื้นที่โดยมีหน่วยงานกำกับดูแลที่ชัดเจน เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

- สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการติดตามประเมินผล เพื่อให้มีความเป็นธรรมในการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำของทุกภาคส่วน โดยให้สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งน้ำทั้งในเชิงปริมาณ และต้นทุน

- มุ่งเน้นการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ทั้งในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและข้อจำกัดแต่ละพื้นที่

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้มีกลไกองค์กรที่มีเอกภาพ ในการกำกับดูแลและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

- เพื่อปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการระหว่างหน่วยงานและระหว่างพื้นที่ เพื่อลดความซ้ำซ้อน และทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เท่าเทียมและเป็นธรรม รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

- เพื่อผลักดันการประกาศใช้ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นกฎหมายแม่บทด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ทันสมัย

ระยะที่ ๑ : การปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหาร ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

แนวคิดในการปรับปรุงฯ

๑) ปรับปรุงให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีบทบาทเป็น National Water Board ที่สามารถบริหารจัดการและสั่งการหน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำของประเทศ ได้อย่างเป็นเอกภาพ

องค์ประกอบ

- มีประธานกรรมการที่มีอำนาจเด็ดขาด
- มีกรรมการฯ ครอบคลุมภาคส่วนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องและมีสัดส่วนที่สมดุลกัน
- มีฝ่ายเลขานุการฯ ที่มีประสิทธิภาพ

อำนาจหน้าที่

- มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนแม่บท เพื่อใช้เป็นกรอบการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำของประเทศ

- สามารถสั่งการและกำกับดูแลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต

๒) ปรับปรุงให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพ ในการสะท้อน ความต้องการของภาคีการพัฒนาในพื้นที่และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ภายในลุ่มน้ำ

องค์ประกอบ

- มีประธานกรรมการที่ได้รับการยอมรับมีกรรมการครอบคลุมภาคส่วนทั้งหมด ที่เกี่ยวข้อง และมีสัดส่วนที่สมดุลกัน

- มีฝ่ายเลขานุการฯ ที่มีประสิทธิภาพ

อำนาจหน้าที่

- มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ
- มีอำนาจหน้าที่ในการกลั่นกรองแผนงาน/โครงการในระดับลุ่มน้ำ

ข้อเสนออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)

ข้อจำกัดของอำนาจหน้าที่ กนช.ตามระเบียบฯ เดิม

๑. มีอำนาจหน้าที่เพียงการให้ข้อเสนอแนะด้านแผนงาน แผนปฏิบัติการ และกรอบงบประมาณต่อคณะรัฐมนตรี

๒. ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนแม่บท ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศขาดทิศทางที่ชัดเจน

๓. ไม่มีอำนาจในการสั่งการและกำกับหน่วยงานทำให้ขาดความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อเสนออำนาจหน้าที่ของ กนช. ในระเบียบฯ ฉบับใหม่

๑. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและคณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปปฏิบัติ

๒. กลับกรองแผนงาน โครงการและงบประมาณของหน่วยงานและคณะกรรมการลุ่มน้ำ ก่อนนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๓. จัดทำแผนแม่บททรัพยากรน้ำของประเทศ (National Water Development Plan) และให้ความเห็นชอบแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอ รวมทั้งผลักดันให้มีการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมรองรับภัยพิบัติ (Business Continuity Plan : BCP) ในพื้นที่เฉพาะ เช่น นิคม/เขต/สวนอุตสาหกรรมหรือเขตธุรกิจสำคัญ ๆ รวมทั้งให้มีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ

๔. ให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการบริหารทรัพยากรน้ำของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

๕. กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจัดสรรน้ำข้ามลุ่มน้ำ

๖. สั่งการให้หน่วยงานของรัฐ และคณะกรรมการลุ่มน้ำ ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

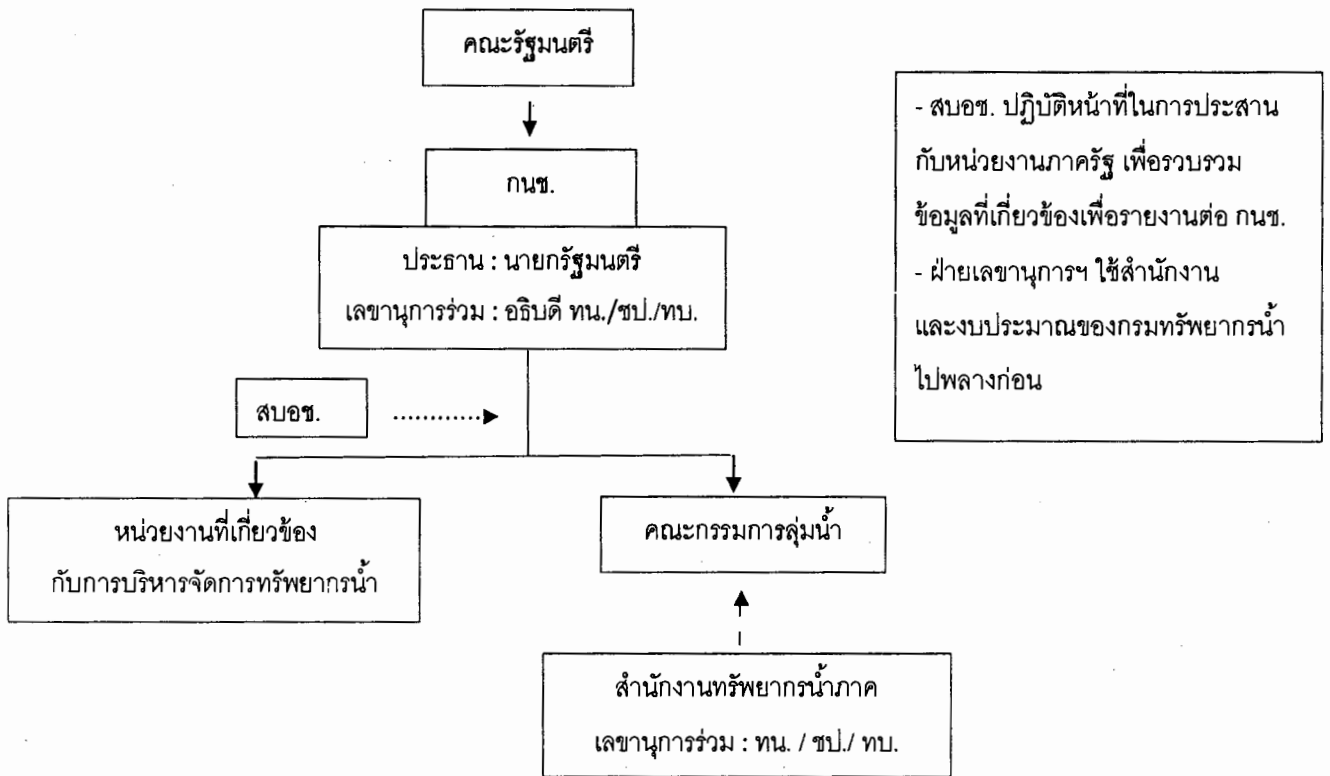
๗. อำนาจการ ควบคุม ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และคณะกรรมการลุ่มน้ำ

๘. ออกระเบียบ ประกาศหรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

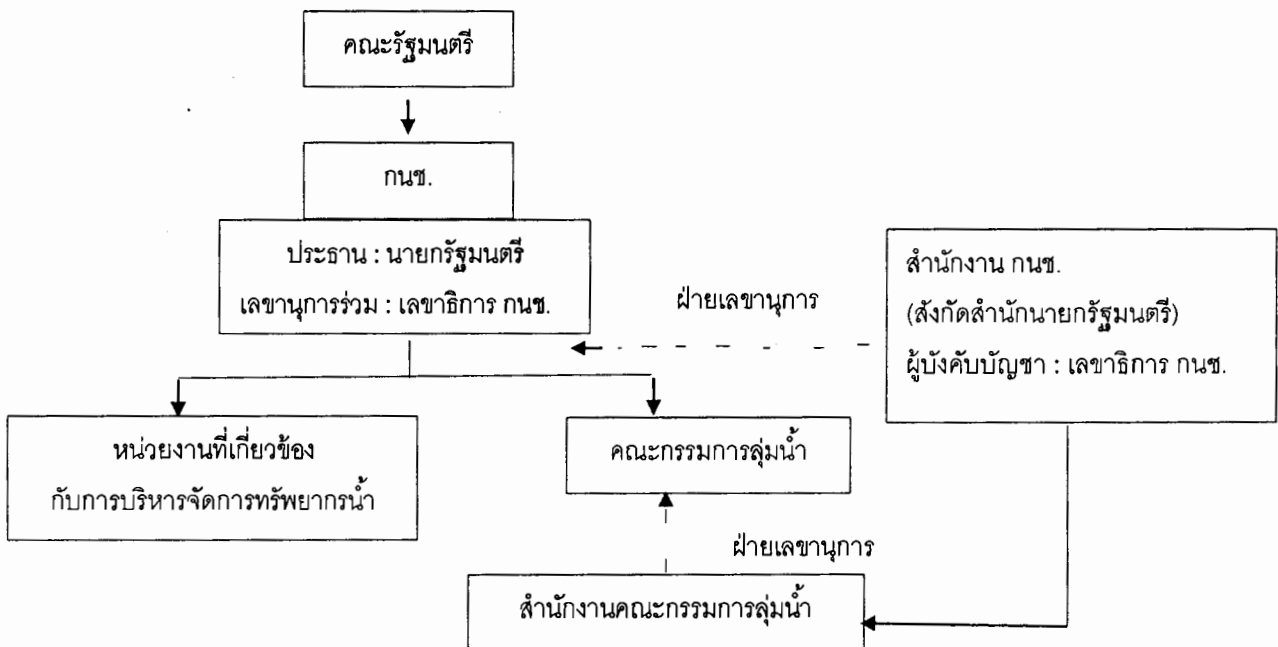
๙. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี มอบหมายโดยมีการกำหนดข้อเสนอโครงการองค์กรตามแผนระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ ดังนี้

ข้อเสนอโครงการองค์กรตามแผนระยะที่ ๑ :

สำหรับรัฐบาลชั่วคราว ๑๕ เดือน

ข้อเสนอโครงสร้างองค์กรตามแผนระยะที่ ๒ :
กลไกองค์กรใน (ร่าง) พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

๒. แผนงานหลักต้น (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

ข้อเสนอเค้าโครงของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ประกอบด้วย

หมวด ๑ หมวดทั่วไป ความเป็นกฎหมายแม่บทของพระราชบัญญัติ

หมวด ๒ สิทธิในน้ำ สิทธิในน้ำของประชาชนและหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ

หมวด ๓ องค์การฯ องค์การระดับชาติ องค์การลุ่มน้ำ และภาคประชาชน

หมวด ๔ กองทุนทรัพยากรน้ำ วัตถุประสงค์และการบริหารกองทุน

หมวด ๕ นโยบายฯ การกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์และแผนบริหารจัดการน้ำ

ของประเทศ

หมวด ๖ การจัดสรรและการใช้น้ำ การจำแนกประเภทการใช้น้ำ และการขออนุญาต

หมวด ๗ การบริหารจัดการน้ำในภาวะวิกฤต อำนาจของกลไกการบริหาร

ในภาวะวิกฤต

หมวด ๘ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำ อำนาจของ กนช. ในการอนุรักษ์

และการกำหนดหลักเกณฑ์

หมวด ๙ การควบคุมและตรวจตรา อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการสำรวจ และตรวจตรา

หมวด ๑๐ ความรับผิดชอบทางแพ่ง ความรับผิดชอบที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อ

ทรัพยากรน้ำ

หมวด ๑๑ บทกำหนดโทษ โทษทางอาญาต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

บทเฉพาะกาล การเปลี่ยนผ่านจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีมาเป็นพระราชบัญญัติ

๓ แผนงานปรับปรุงข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ในปัจจุบัน

หลักการและเหตุผล

๑) กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลทางน้ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และยังมีคามไม่ชัดเจนในการบังคับใช้ ก่อให้เกิดปัญหาการรुकล้ำน้ำ และสิ่งก่อสร้างที่ขวางทางน้ำ

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาจากแหล่งน้ำ มีความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นต้น

๓) แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีศักยภาพไม่เพียงพอในการดำเนินการ

๔) ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยเฉพาะการห้ามมิให้ มีจ่ายเงินชดเชยค่าที่ดินในการก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดเล็กที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาเท่าที่ควร

๕) ปัญหาด้านความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย และการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และเกิดความขัดแย้งในการทำงานระหว่างหน่วยงาน

๔. แผนงานปรับปรุงการบริหารจัดการ

ภาวะปกติ

กนช. จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ในรูปแบบแผนพัฒนาน้ำแห่งชาติ (National Water Development Plan) ระยะยาว ๒๐ ปี เพื่อให้หน่วยงานนำไปปฏิบัติ พร้อมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน

คณะกรรมการลุ่มน้ำ จัดทำแผนแม่บทลุ่มน้ำ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และกติกาในการบริหารจัดการน้ำภายในลุ่มน้ำที่ครอบคลุมการใช้น้ำในทุกประเภทรวมทั้งการป้องกันและฟื้นฟูคุณภาพน้ำ และจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กหรือการจัดการน้ำโดยชุมชน รวมทั้งรวบรวมแผนงาน โครงการที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการ เพื่อนำเสนอให้ กนช. พิจารณา กรณีมีพื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องมีกลไกการบริหารจัดการเป็นการเฉพาะ เช่น เขตอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำเสนอกลไกการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้ กนช. พิจารณา

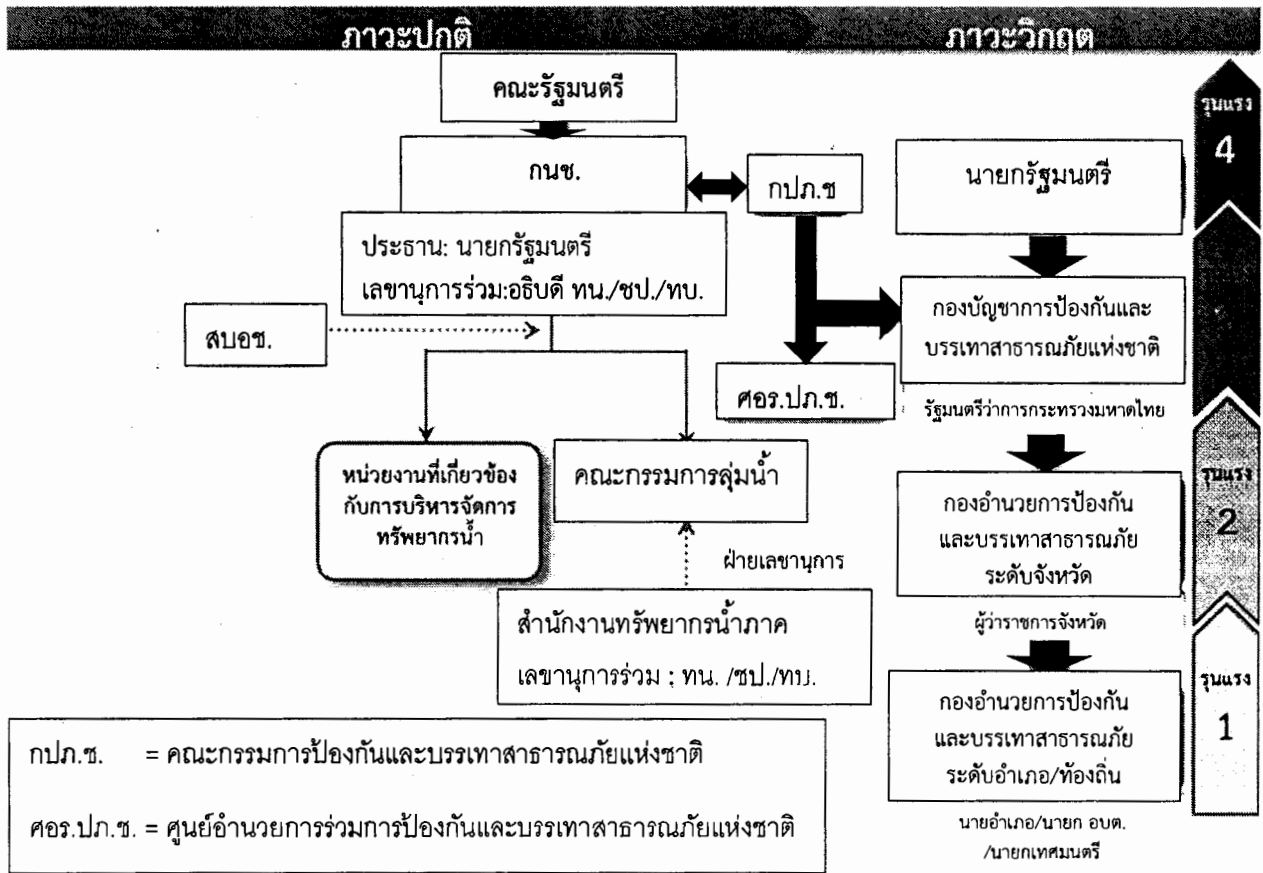
ภาวะวิกฤต

กนช. ต้องผลักดันให้มีการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมรองรับภัยพิบัติ (BCP) ในพื้นที่เฉพาะ เช่น ย่านอุตสาหกรรมหรือย่านธุรกิจสำคัญ ๆ รวมทั้งให้มีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ

กนช. ต้องมีระบบประสานกับคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อจัดทำหลักเกณฑ์ และกระบวนการดำเนินงานในการบริหารจัดการภัยพิบัติทางน้ำ ทั้งในช่วงก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

คณะกรรมการลุ่มน้ำ ต้องประสานกับศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เพื่อนำหลักเกณฑ์และกระบวนการดำเนินงานในการบริหารจัดการภัยพิบัติทางน้ำที่ กนช. จัดทำขึ้นไปดำเนินการซักซ้อม และทำความเข้าใจในพื้นที่

ความเชื่อมโยงระหว่างการบริหารจัดการในภาวะปกติและภาวะวิกฤต

โดยสรุปร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศจำเป็นต้องมีขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนา การบริหารจัดการ การอนุรักษ์ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำอย่างเป็นเอกภาพ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ อนุกุลอำไพ

นายกสมาคมทรัพยากรน้ำแห่งประเทศไทย

องค์ประกอบสำคัญเพื่อการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการน้ำของประเทศจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล องค์การ และกฎหมาย ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีครบทั้ง ๓ ส่วน แต่ขาดความชัดเจน และมักจะทำในรูปแบบเดิม ๆ ไม่มีการปรับเปลี่ยนตามสภาพปัญหา ขาดเป้าหมายระยะยาว โดยมีสิ่งสมควรพิจารณา ดังนี้

๑. นโยบายของรัฐบาล

นโยบายเรื่องน้ำไม่เคยมีรัฐบาลใดกำหนดเป้าหมายได้ชัดเจน ไม่มีมิติในการบริหารจัดการแบบยั่งยืน ส่วนใหญ่จะเน้นการพัฒนาการก่อสร้าง แต่ขาดความเชื่อมโยงกับศักยภาพและประสิทธิผลของการพัฒนา เช่น โครงการขยายพื้นที่ชลประทาน โครงการปลูกยางพารา โครงการปลูกปาล์มน้ำมันมีการกำหนดเป้าหมายของพื้นที่ แต่ไม่ได้ดูในด้านการตลาด และความยั่งยืน

ของระบบนิเวศน์ ผลคือระบบนิเวศน์ถูกทำลาย ป่ากลายเป็นต้นยาง พื้นที่ชุ่มน้ำกลายเป็นสวนปาล์ม ซึ่งยังไม่รวมถึงความพินาศของป่าต้นน้ำด้วยฝีมือของบริษัทเอกชน ผลสุดท้ายเมื่อราคาผลผลิตต่ำ ตามกลไกตลาด เกษตรกรขาดทุนเกิดความยากจน และเสียความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

๑.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินการเชิงนโยบายเรื่องการบริหารจัดการน้ำ

๑.๑.๑ ประเทศต้องกำหนดวิสัยทัศน์เรื่องน้ำให้ชัดเจนว่าจะให้อยู่ในคุณภาพอย่างไร แต่ต้องไม่ใช่แค่ ๕ ปี หรืออายุของรัฐบาล ต้องเป็นวิสัยทัศน์ระยะยาว อย่างน้อย ๑๐ ปีขึ้นไป

๑.๑.๒ กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของวิสัยทัศน์ระยะยาว ยุทธศาสตร์ต้องกำหนดแนวทางมาตรการ และแผนงานที่จะต้องดำเนินการ ทั้งนี้แต่ละยุทธศาสตร์ ก็ต้องมีเป้าหมายเช่นกัน จะเป็นปริมาณหรือจำนวนพื้นที่ หรือผลลัพธ์/เป้าประสงค์สุดท้ายต้องให้ชัดเจน และต้องสอดคล้องกับศักยภาพทางการเงินทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย ไม่ขยายโดยไร้ทิศทาง โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การจัดสรรน้ำ คือน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม น้ำเพื่อรักษา ระบบนิเวศน์ เนื่องจากภาคเกษตรใช้น้ำประมาณ ๗๘% ภาคอุตสาหกรรมประมาณ ๔% อุปโภคบริโภค ประมาณ ๕% เหลือเป็นน้ำรักษาระบบนิเวศน์ประมาณ ๑๓% โดยเคยมีการจัดทำประชุมเชิงปฏิบัติการ และเห็นว่าเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากร และเพื่อการพัฒนาระยะยาวของประเทศควรจัดสรรน้ำ ในสัดส่วนดังนี้ เกษตร ๗๐% อุปโภคบริโภค ๖% อุตสาหกรรม ๖% และรักษาระบบนิเวศน์ ๑๘% ควรมีการนำประเด็นนี้มาพิจารณาอย่างจริงจัง

๑.๑.๓ การนำแผนยุทธศาสตร์ไปแปลงเป็นแผนงานและโครงการ ควรเป็นบทบาทของหน่วยงานที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เช่น ภาคเกษตรการพัฒนาพื้นที่ ชลประทานโดยให้มีการใช้น้ำไม่เกิน ๗๐% จะทำอย่างไร ควรมีโครงการและพื้นที่ชลประทานเท่าใด ต้องศึกษาวิจัยพืช และวิธีเพาะปลูกที่จะเพิ่มผลผลิต พืชที่ใช้น้ำน้อย การใช้อุปกรณ์ชลประทาน ที่มีประสิทธิภาพ แต่เกษตรกรต้องมีกำไรและสามารถดำรงชีพบนพื้นที่ถือครองที่เหมาะสม มิใช่บุกรุกป่าขยายพื้นที่เพาะปลูกไปเรื่อย ภาคอุตสาหกรรมต้องวางแผนตามสัดส่วนที่ได้รับการจัดสรร

๑.๑.๔ แนวนโยบายที่ยังขาดอย่างยิ่ง คือการจัดหาพื้นที่ทำกินของ เกษตรกร โดยรัฐทำธนาคารที่ดิน (Land Bank) การนำพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมมาจัดสรรในรูป สปก. มีปัญหามาก สาเหตุหลัก เพราะพื้นที่เหล่านี้ไม่เหมาะสำหรับการทำเกษตรที่ยั่งยืน แต่เหมาะกับการเป็น ป่าเศรษฐกิจ การตั้งธนาคารที่ดินเพื่อการเกษตรจึงไม่ใช่เอาไว้มีเงินให้กู้ แต่ควรมีที่ดินให้เกษตรกรเช่า ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีและประเทศเศรษฐกิจอันดับ ๒ อย่างจีน มีกฎหมายอนุรักษ์ พื้นที่เกษตร ห้ามเปลี่ยนไปทำประโยชน์อย่างอื่น เมืองใหญ่ ๆ ในประเทศเหล่านี้ยังมีแปลงเกษตร อยู่ติดกับย่านธุรกิจ สำหรับประเทศไทยรัฐบาลควรพิจารณาซื้อที่ดินในเขตชลประทานหรือพื้นที่ เหมาะแก่การเกษตรคืนจากธนาคารที่ดินที่เกษตรกรนำไปจำนอง แล้วเก็บเป็นที่ดินของรัฐสำหรับ ให้เกษตรกรที่ไม่มีที่ทำกินเช่าในราคาถูก ขณะเดียวกันต้องมีกฎหมายภาษีที่ดิน สำหรับเก็บจากนายทุน ที่ซื้อที่ดินจำนวนมากในเขตชลประทาน หรือที่เหมาะสมกับการเกษตรให้คงรักษาที่เพื่อเกษตร และลดสัดส่วน การถือครองเพื่อแบ่งปันให้เกษตรกรที่ไร้ที่ทำกิน โดยรัฐซื้อคืนส่วนที่เกิน พร้อมกับมีการกำหนดอัตรา การเช่าที่ดินอย่างเป็นธรรม

๑.๒ แนวนโยบายที่รัฐควรตระหนักและมีการทบทวน ได้แก่

๑.๒.๑ สังคมไทยเป็นสังคมของคนสูงอายุ (Ageing Society) เรากำลังมีปัญหาขาดบุคลากรในอนาคตอันใกล้ โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตร ปัจจุบันไทยอาศัยแรงงานต่างด้าว เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศซึ่งมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนแรงงาน และยังมีปัญหาภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ภาคเกษตรของไทยไม่มีคนหนุ่มสาวต้องการทำต่อ เพราะเห็นว่าการลำบากและมีแต่ยากจน ปัจจุบันแรงงานในภาคเกษตรของไทยโดยเฉลี่ยอายุน่าจะเกิน ๔๐ ปี พอถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็ต้องวิ่งหาแรงงานกันวุ่นวาย คำถามคือแล้วเราจะพัฒนาพื้นที่ชลประทานขึ้นอีกมากมายแล้วใครจะไปทำการเพาะปลูก สาเหตุหนึ่งที่ต้นทุนการผลิตข้าวสูงเพราะปัญหาขาดแรงงานใช้เครื่องมือหมด หรือจ้างเขาทำทุกคนเป็นเจ้าแม่ไม่ได้ทำเองเหมือนสมัยก่อนต้นทุนจึงสูงและเครื่องจักรกลที่ใช้ก็เกินความจำเป็น แต่กลายเป็นสัญลักษณ์ของฐานะทางสังคม ซึ่งทุกคนพยายามมีแต่ใช้งานไม่คุ้มค่า

๑.๒.๒ การเกษตรแบบไร่นาสวนผสมที่อุดมสมบูรณ์ และทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ถูกนำไปเผยแพร่อย่างจริงจัง วิถีชีวิตดั้งเดิมกำลังล่มสลาย เพราะรัฐและหน่วยงานไม่ใส่ใจ แต่กลับส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อจะเป็นครัวโลก แต่เกษตรกรจนลง ตัวอย่างคือเราส่งออกข้าวสารหนึ่งตัน เราแถมน้ำเขาไปฟรี ๆ ๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร แต่เราก็ภูมิใจเป็นแชมป์เปียนโลกส่งข้าวออก ทำไมไม่คิดเกษตรรูปแบบอื่นที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า และรัฐต้องสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางด้านนี้ ไม่ใช่ทำอย่างเดิมมันง่ายดี ทั้ง ๆ ที่ผลผลิตข้าวของเราต่ำกว่าคู่แข่งมากแต่ที่เป็นแชมป์เปียนเพราะเอาที่ดินมาก ๆ มาปลูกข้าว ไม่สนใจว่าเหมาะสมหรือไม่

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่าง ถ้าจะให้ได้ผลจริง ๆ ต้องจัดเสวนาเรื่องทิศทางภาคเกษตรอย่างจริงจัง โดยเชิญหลาย ๆ ภาคส่วนเข้ามาร่วมเสนอความเห็น

๒. องค์กร

ในอดีตมีหน่วยงานเกี่ยวกับน้ำมากที่สุด แต่ลดลงหลังจากมีการจัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่กระนั้นก็ยังมีความสำคัญอีกมากที่มีความซับซ้อนในหน้าที่ความรับผิดชอบและขาดการประสานงานในการดำเนินงาน แต่ความพยายามในการตั้งกระทรวงน้ำอาจจะไม่ใช่คำตอบในการแก้ไขปัญหา เพราะการบริหารจัดการที่ดีที่มีระบบธรรมาภิบาลและมีความโปร่งใส อาจจะต้องแบ่งงานรับผิดชอบให้ชัดเจน แทนการรวบอำนาจอยู่กระทรวงเดียว ปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะเราไม่มีหน่วยงานกำกับดูแล ทั้งในเชิงนโยบายแผนยุทธศาสตร์ และการติดตามประเมินผล จึงควรกำหนดแนวทางใหม่ ดังนี้

๒.๑ องค์กรกำกับดูแล นอกจากการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาลแล้ว จำเป็นต้องมีองค์กรทำหน้าที่ในการเสนอแนวนโยบายเรื่องน้ำกำกับดูแลให้หน่วยงานทุกระดับปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ และแผนงาน พร้อมติดตามประเมินผลของการดำเนินงาน โดยเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแล และประสานเชื่อมโยงให้หน่วยงานทุกระดับดำเนินการในทิศทางเดียวกัน มีรูปแบบคล้ายสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และปลอดจากการเมือง เพื่อความมีอิสระในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศในระยะยาว ซึ่งตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.องค์กรคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับทางการเมือง จึงควรมีการพิจารณาทบทวนให้เกิดความเหมาะสมด้วย

๒.๒ หน่วยงานระดับปฏิบัติ ควรมีหน้าที่ในการศึกษา จัดทำแผนระดับลุ่มน้ำ โดยต้องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ และทำหน้าที่สำรวจก่อสร้างพร้อมทั้งบำรุงรักษาโครงการ การศึกษาวางแผนระดับประเทศเป็นหน้าที่ขององค์กรกำกับดูแล เพื่อมิให้มีการกำหนดแผนงานซ้ำซ้อน และไม่สอดคล้องกับแผนชาติ

๒.๓ องค์กรภาคเอกชน องค์กรสำคัญคือคณะกรรมการลุ่มน้ำ แม้ว่าปัจจุบัน จะมีครบทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำหลักของประเทศ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีและปรากฏ ในร่างพระราชบัญญัติก็ตาม แต่ยังคงขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านงบประมาณเพื่อการดำเนิน กิจกรรมเฉพาะในพื้นที่ เช่น การทำโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อกิจกรรมอนุรักษ์ แหล่งน้ำ การจัดประชุม การจัดทำแผนงานโครงการในแต่ละลุ่มน้ำ โดยแผนลุ่มน้ำจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำก่อนการนำไปสู่การปฏิบัติ จะต้องมีการฝึกอบรมให้ความรู้ แก่คณะกรรมการตลอดจนคณะทำงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง พร้อมกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างลุ่มน้ำ ที่สำคัญจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีความเข้มแข็ง และมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการระดับลุ่มน้ำ โดยหน่วยงานปฏิบัติของรัฐทำหน้าที่สนับสนุน ด้านวิชาการ

๓. กฎหมาย

ตามร่างฉบับคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. คือ เป็นพระราชบัญญัติหลัก ส่วนร่างพระราชบัญญัติชลประทานนั้นจะต้องไม่ขัดแย้งกับ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ในสาระทั่วไปยกเว้นในเรื่องของการชลประทาน โดยเฉพาะ

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญแบบออกเป็น ๙ หมวด ๑๐๕ มาตรา มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเป็นรายหมวดดังนี้

๓.๑.๑ ในส่วนของคำจำกัดความ มาตรา ๔ จำเป็นจะต้องมี

คำจำกัดความกองทุนและคณะกรรมการกองทุนหรือไม่ เพราะมีรายละเอียดอยู่ในหมวด ๓ อยู่แล้ว

๓.๑.๒ หมวด ๑ สิทธิการใช้น้ำ เห็นด้วยทั้งหมด

๓.๑.๓ หมวด ๒ องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ องค์กรประกอบ ของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีความเหมาะสมตามเจตนารมณ์ของร่างนี้ แต่ในอนาคต ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนเป็นองค์กรกำกับดูแลแบบซูเปอร์บอร์ดคล้ายคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จุดเด่นคือไม่มีผู้แทนซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทำให้มีอิสระในการพิจารณากำหนดแนวนโยบายและแผนยุทธศาสตร์

มาตรา ๑๕ เห็นด้วยจะต้องมีคณะกรรมการสรรหากรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ไม่ควรจะระบุชื่อชัดเจนตายตัวเหมือนในร่าง ควรจะระบุแค่ที่มาและคุณสมบัติของ กรรมการพร้อมจำนวนเท่านั้น

มาตรา ๑๗ ถ้าจะให้ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะเพิ่มจำนวนครั้ง ของการประชุมเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลได้อย่างสมบูรณ์ เช่น ไม่น้อยกว่าปีละ ๖ ครั้ง เป็นต้น

มาตรา ๑๘ ควรเพิ่มให้มีหน้าที่กำหนดสัดส่วนของภาคการใช้น้ำ แต่ละภาค โดยกำหนดเป็นแผนการจัดสรรน้ำของชาติ

(๑) แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับชาติ มีความสำคัญมากกว่าแผนยุทธศาสตร์ลุ่มน้ำ ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์ลุ่มน้ำต้องสอดคล้องกับแผนชาติ

(๗) ควรเพิ่มพื้นที่ชุ่มน้ำเข้าไปด้วย

มาตรา ๒๓ (๑) ควรรวมหน้าที่การจัดสรรน้ำเพื่อการใช้ภาคต่าง ๆ ไว้ด้วย

มาตรา ๒๙ (๑) ต้องเขียนให้ชัดเจนว่าการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทลุ่มน้ำจะต้องสอดคล้องและเป็นไปตามกรอบของแผนยุทธศาสตร์และแผนแม่บทระดับชาติ

เพิ่มอีกหนึ่งหน้าที่อีกหนึ่งข้อคือ การจัดทำแผนการจัดสรรน้ำ แก่ภาคการใช้ต่าง ๆ เพื่อเสนอให้ กนช.เห็นชอบ

มาตรา ๓๐ ควรจะกำหนดจำนวนครั้งของการประชุมด้วย

๓.๑.๔ หมวด ๔ การจัดสรรน้ำ

การจัดสรรน้ำในที่นี้เป็นการจัดสรรระดับรองจากระดับชาติ อันได้แก่ น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค น้ำเพื่ออุตสาหกรรม น้ำเพื่อการเกษตรและน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ต้องเขียน แบ่งแยกให้ชัดเจน

มาตรา ๔๘ น้ำเพื่อดำรงชีวิตที่เขียนไว้ครอบคลุมการใช้ทุกด้านอยู่แล้ว ต้องเขียนหรือไม่ และการจัดสรรไม่ใช่จัดสรรตามลำดับ แต่ต้องกำหนดสัดส่วนตั้งแต่ต้น

มาตรา ๕๐ ก่อนอนุญาตควรจะมีการพิจารณาของคณะกรรมการ ลุ่มน้ำก่อนแล้วนำเสนอ กนช. มาตรา ๕๕ ควรเพิ่มข้อความว่า “และสงวนสิทธิการยกเลิกใบอนุญาต ในกรณีจำเป็นโดยความเห็นชอบของ กนช.”

๓.๑.๕ หมวด ๖ การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๗๔ ควรเพิ่มเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ

มาตรา ๗๕ ควรเพิ่มการกำหนดปริมาณน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ ของแต่ละลำน้ำและลำน้ำสาขาที่สำคัญ

มาตรา ๘๑ ควรเพิ่มห้ามบุกรุกเข้าไปด้วย

๓.๑.๖ หมวด ๗ การควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๘๕ (๓) ควรเพิ่ม ทำลาย บุกรุก หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ

๓.๑.๗ หมวด ๘ บทลงโทษ

มาตรา ๙๗ ควรเพิ่มโทษในมาตรานี้ เพราะเป็นเรื่องสำคัญ และไม่เป็น สองมาตรฐาน เช่น ปรับ ๕ หมื่นบาท และปรับอีกวันละพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน เป็นต้น

มาตรา ๙๘ เพิ่มค่าปรับเป็นไม่เกินห้าแสนบาท เพื่อให้สอดคล้องกับ

มาตรา ๙๕ (๑)

๓.๒ ร่างพระราชบัญญัติชลประทานหลวง พ.ศ.

ร่าง พ.ร.บ. มีทั้งหมด ๗ หมวด ๖๘ มาตรา มีประเด็นให้พิจารณาเพิ่มเติมดังนี้

๓.๒.๑ หมวด ๑ การชลประทาน

มาตรา ๖ ให้กรมชลประทานจัดทำแผนการชลประทานให้สอดคล้องกับสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในระยะยาว

ความในร่างมาตรา ๖ วรรคสุดท้าย อ่านได้ว่า กรมชลประทานจะไม่ปฏิบัติตามแผนของคณะกรรมการนโยบายน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ (กนอช.) ก็ได้ โดยอาศัยการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีแต่ในเมื่อคณะกรรมการนโยบายน้ำแห่งชาติ กนอช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยหลักในการกำหนดแผนทรัพยากรน้ำของประเทศและนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ดังนั้นถ้ามีข้อขัดแย้งก็ควรให้ กนอช. เป็นผู้ชี้ขาด มิฉะนั้น กนอช. ก็จะไม่มีความสำคัญ แต่ละกระทรวงไม่ปฏิบัติตามก็ได้

มาตรา ๗ มีปัญหามาก เพราะเขียนให้แผนของกรมชลประทานเป็นใหญ่ ต้องเขียนให้ชัดเจนว่าแผนชลประทานเป็นใหญ่เฉพาะในเขตชลประทานเท่านั้น ไม่ใช่ทั่วประเทศ

มาตรา ๑๐ พูดถึงการเวนคืนที่ดิน ควรจะเพิ่มเรื่องการนำวิธีการตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๙ มาใช้ด้วย

มาตรา ๒๐ พระราชบัญญัติชลประทานหลวงฯ เรื่องการชดเชยคิดค่าขาดประโยชน์จากการใช้สอยที่ดินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ไม่ควรใช้ “ค่าเสียโอกาส” (opportunity cost) เพราะถ้าคิดแบบ opportunity cost แล้ว ราคาแพงมาก และต้องมีเงื่อนไขชัดเจน ซึ่งควรจะเป็น “ค่ารอนสิทธิ” เพื่อความชัดเจนจะถูกต้อง เหมาะสมกว่า

มาตรา ๒๓ มีข้อสงสัยที่ควรให้เกิดความชัดเจนคือ กรรมการที่งดออกเสียง จะนับอย่างไร เอาไปรวมกับฝ่ายไหนหรือไม่

๓.๒.๒ หมวด ๔ กองทุนชลประทาน

มาตรา ๓๓ ให้คณะรัฐมนตรีทำรายงานการตรวจสอบบัญชีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่อไป เป็นเรื่องดี มีความจำเป็นแค่ไหนและปฏิบัติได้หรือไม่

มาตรา ๓๕ (๓) ควรเพิ่มข้อความใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน “เพื่อทำการอย่างหนึ่งอย่างใด” เข้าไว้ด้วยเพื่อให้เกิดความชัดเจน

๓.๒.๓ หมวด ๕ การคุ้มครองทางน้ำชลประทาน

มาตรา ๔๖ หัวข้อและเนื้อหาไม่สอดคล้องกัน

มาตรา ๔๘/๑ ซ้ำกับ (๒) ของมาตรา ๔๘

หมวด ๗ บทกำหนดลงโทษ

มาตรา ๖๑ ถ้าเกิดความเสียหายมากกว่าค่าปรับที่กำหนดส่วนเกินนั้น

ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ

ประเด็นทั่วไป ในร่างมีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และคณะกรรมการ
ลุ่มน้ำต้องมีการแยกเพื่อให้ทราบถึงลำดับขั้นหรือไม่ เช่น กรรมการ อนุกรรมการ ทั้งสองร่าง
มีแค่คณะกรรมการ ดังนั้นใครจะเป็นคนกำหนดบทบาทของใครหรือคณะกรรมการไหนเหนือกว่า
เป็นต้น

สุดท้ายมีข้อพิจารณาเพิ่มเติม ๒ ประเด็น คือ

๑. การให้ใบอนุญาตตามร่างพระราชบัญญัติลุ่มน้ำฯ ไม่ควรให้องค์กรมีอำนาจ
ออกใบอนุญาตเองในการจัดการลุ่มน้ำ ต้องให้อำนาจกรรมการลุ่มน้ำเป็นผู้พิจารณาออกใบอนุญาต
รวมทั้งสงวนสิทธิในการออกใบอนุญาต โดยให้เขียนว่ารัฐบาลมีสิทธิยกเลิก ระบุ และเปลี่ยนแปลงได้

๒. เรื่องการบุกรุก การกำหนดพื้นที่ชุ่มน้ำ ควรนิยามให้ชัดเจน ซึ่งหากไม่ชัดเจนองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีการร้องเรียนและมีการนำพื้นที่ชุ่มน้ำไปถม ทำให้เกิดปัญหา
ในการบริหารจัดการพื้นที่ได้

ดร. โฆษิต ล้อศิริรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านที่ปรึกษาอุทกวิทยา กรมชลประทาน

การบริหารทรัพยากรน้ำและการชลประทานหลวงในปัจจุบันมีปัญหาและอุปสรรค

อย่างไร

๑. ปัญหาอำนาจของเจ้าหน้าที่ชลประทานหรือนายช่างชลประทานไม่ชัดเจน

เพียงพอ

การให้อำนาจเจ้าพนักงานเข้าไปในที่ดินของบุคคลอื่นเพื่อทำการสำรวจที่ดินเกี่ยวกับ
การชลประทานนั้นไม่ชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ชลประทานหรือนายช่างชลประทานจะกระทำการใดในที่ดิน
ของเอกชนได้บ้าง และทำได้เพียงใด เช่น การเข้าไปสำรวจแนวเขตเพื่อขยายคลองหรือทางน้ำ
ชลประทาน หากพื้นที่เป็นการเกษตรจะพบว่าการเพาะปลูกพืชอยู่ก่อนการเข้าไปสำรวจ อาจทำให้
ประชาชนกลัวเกิดการเสียหายจึงไม่ยินยอมให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการด้วยสภาพการเจริญเติบโต
ของประเทศในทุก ๆ ด้าน การขยายพื้นที่ทำการเกษตร การอุตสาหกรรมการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย
ที่เพิ่มมากขึ้นเหล่านี้ทำให้เขตทางน้ำชลประทานถูกบุกรุกหรือมีการละเมิดเกิดขึ้นด้วย เช่น

(๑) การปลูกสร้างอาคาร หรือที่อยู่ในทางน้ำชลประทาน (ร้านค้าที่สร้างในคลองรังสิต
ปลูกบ้านบนคันคลองชลประทาน) เหล่านี้ ทำให้เกิดการขัดขวางทางน้ำชลประทาน การไหลของน้ำ
จึงเป็นไปโดยไม่สะดวก เมื่อฤดูน้ำหลากก็ระบายน้ำได้ช้า ทั้งเมื่อคนอาศัยอยู่ในทางน้ำชลประทาน
หรือคันคลองชลประทานมากขึ้นยังทำให้เกิดการทิ้งปฏิกูลและขยะเพิ่มมากขึ้น หรือการทิ้งเศษหรือกาก
ของเน่าเสียจากโรงงานหรืออุตสาหกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนทำให้มลพิษทางน้ำ น้ำเน่าเสีย ไม่สามารถ
จัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคได้อย่างที่ควรจะเป็น ทำให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมาย
ไม่มีประสิทธิภาพ

(๒) การขุดทางน้ำเชื่อมต่อกับทางน้ำชลประทาน

พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ มาตรา ๒๖ “ห้ามมิให้ผู้ใดขุดคลอง
หรือทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือมาเชื่อมกับทางน้ำอื่นที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน
หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้น้ำในทางน้ำชลประทานรั่วไหล อันอาจก่อให้เกิดการเสียหาย
แก่การชลประทานเว้นแต่จะได้รับอนุญาต...” เป็นหนังสือจากอธิบดี หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายจะต้องมี
ลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การชลประทานด้วย แต่ถ้การขุดนั้นได้รับอนุญาตเป็นหนังสือ

จากอธิบดีกรมชลประทานก็ไม่ใช่ความผิด และหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจในการที่จะสั่งให้มีการแก้ไขการขุดทางน้ำมาเชื่อมกับทางน้ำชลประทานนั้น ดังนั้นไม่อาจนำพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ ไปใช้บังคับได้ จึงเป็นปัญหาได้

(๓) การก่อให้เกิดมลพิษในทางน้ำชลประทาน พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ มีบทบัญญัติในการห้ามก่อมลพิษต่อทางน้ำชลประทานไว้ในมาตรา ๒๘

การกระทำผิดตามมาตรา ๒๘ วรรคแรก เป็นการทำให้ทางน้ำชลประทานเกิดความสกปรก หรือเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูกหรือการบริโภค โทษที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำผิดจึงไม่สูงเท่ากับการกระทำความผิดตามวรรคสองซึ่งน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงมากกว่า เพราะเป็นการทำให้น้ำธรรมชาติเกิดเป็นพิษหรือเป็นการปล่อยสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำชลประทาน

สำหรับน้ำทิ้งหรือสิ่งปฏิกูลที่ระบายลงในทางน้ำชลประทานจะไม่สามารถตรวจสอบถึงการระบายออกได้น้ำทิ้งหรือสิ่งปฏิกูลนั้นเป็นอันตรายต่อการเพาะปลูก การอุปโภคบริโภค หรือสุขภาพอนามัยหรือไม่

นอกจากนี้ ยังได้พบว่า ความผิดตามมาตรา ๒๘ ไม่สัมฤทธิ์ผลเพราะยังมีการทำความผิดอยู่เสมอ และผู้ที่ทำความผิดมักจะมองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยคนทั่วไปก็ทำซึ่งก็ไม่มี การดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้กระทำความผิด จึงทำให้เห็นว่ากฎหมายไม่มีความสำคัญ

๒. ปัญหาเกี่ยวกับโทษและบทกำหนดโทษไม่สอดคล้องกับสภาพความร้ายแรงของการทำความผิดและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เช่น

- บทกำหนดโทษทางอาญาในบางกรณีกำหนดอัตราโทษไว้ต่ำเกินไป เช่น โรงงานหนึ่งได้กำไรจากการประกอบกิจการประมาณวันละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ต้องทิ้งน้ำเสียลงในทางน้ำชลประทาน ซึ่งมีโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ผู้ประกอบการจึงยังคงทิ้งน้ำเสียลงในทางน้ำชลประทานอยู่นั่นเอง หรือกรณีการปลูกสร้าง ปลูกปักหรือทำการเพาะปลูกรุกล้ำทางน้ำชลประทาน (ผู้กระทำความผิดฐานนี้มีเพียงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

- ไม่มีบทบัญญัติที่ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเปรียบเทียบปรับ การดำเนินการจึงต้องส่งให้เจ้าพนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

๓. ปัญหาการกำหนดอัตราค่าชลประทาน และการเรียกเก็บค่าชลประทาน เพื่อให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ อนุญาตให้มีการเก็บค่าชลประทานได้ มาตรา ๘

จะเห็นได้ว่าการกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทานตามวัตถุประสงค์เป็น ๒ ส่วน คือ เพื่อการเกษตรกรรมและเพื่อการอื่น แต่ตั้งแต่บังคับใช้กฎหมายมาอย่างไม่เคยมีการเรียกเก็บค่าชลประทานที่นำไปใช้เพื่อการเกษตรกรรม เมื่อไม่มีการเรียกเก็บทำให้เกษตรกรใช้น้ำฟุ่มเฟือย และผู้ที่อยู่ต้นน้ำใช้น้ำมาก ส่งผลให้ผู้ที่อยู่ปลายน้ำไม่มีน้ำใช้เท่าที่ควร สำหรับอัตราค่าชลประทานเพื่อการอื่นนั้น ปัจจุบันเรียกเก็บไว้ตายตัวและเต็มอัตราที่กฎหมายกำหนดแล้ว ทำให้ไม่สามารถเรียกเก็บเพิ่มเติมได้

๔. ปัญหาการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้กรมชลประทานกระจายอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น คือ

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ขาดความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากรและงบประมาณในการบำรุงรักษาระบบชลประทานที่กรมชลประทานได้โอนไปให้
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้ง
- บางภารกิจที่โอนให้อยู่ในความรับผิดชอบของหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้เกิดปัญหาในด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งในการโอนอำนาจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ทางน้ำที่ถ่ายโอนให้ ขาดความเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการของกรมชลประทาน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติค่อนข้างมาก

๕. ปัญหาการขาดการบูรณาการในการบริหารจัดการน้ำระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาแหล่งน้ำ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันเป็นการทำงานแบบแยกส่วน ยังไม่มีแผนการบูรณาการอย่างชัดเจน

๖. ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทางน้ำชลประทาน

จากบริบทที่ผ่านมาจะมีเพียงเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานบางส่วนที่ให้ความสนใจ และร่วมมือในการเข้าร่วมการบริหารจัดการน้ำในเขตชลประทาน ภาคประชาชนส่วนอื่น ๆ ยังรู้สึกว่าการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้แก่เกษตรกรนั้นเป็นหน้าที่ของรัฐผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือเข้ามามีส่วนในการสงวนหรือบำรุงรักษาทางน้ำหรือทรัพยากรน้ำเท่าที่ควร

การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารทรัพยากรน้ำ และการชลประทานหลวงในอนาคต อย่างไร

เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการชลประทานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นไปตามแนวทางการบริหารราชการในปัจจุบัน ควรมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงในเรื่องรูปแบบการบริหารทรัพยากรน้ำจะต้องปรับเปลี่ยนเป็นแบบบูรณาการ ให้ออกัสการเข้าถึงทรัพยากรน้ำของทุกภาคส่วนอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำ โดยการจัดทำยุทธศาสตร์น้ำทุกมิติเป็นแบบรวมศูนย์ทั้งเรื่องงบประมาณ คน และเครื่องมือควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร โดยต้องใช้เทคโนโลยีทันสมัยเหมาะสม ช่วยคาดการณ์และจัดทำระบบฐานข้อมูลลึกลงน้ำชาติที่ทันสมัย ประกอบการตัดสินใจควบคู่กับการปรับปรุงกฎหมาย และจัดตั้งองค์กรน้ำที่มีการบริหารจัดการน้ำที่เอื้อให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้สามารถบริหารน้ำได้คุ้มค่า ประหยัด คุ่มทุน สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม

ของแต่ละลุ่มน้ำ ซึ่งการชลประทานหลวงจะต้องปรับปรุงกฎหมายการบริหารน้ำให้สอดคล้องกับทรัพยากรน้ำชาติต่อไป ดังนี้

๑. ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของนายช่างชลประทานให้เหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น

- กำหนดให้เจ้าพนักงานและนายช่างชลประทานมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแล การดำเนินการเกี่ยวกับการชลประทานในเขตพื้นที่รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการชลประทาน การอนุญาต การออกคำสั่ง และการบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.๒๔๘๕ รวมทั้งการกำกับกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน

- กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินเพื่อการชลประทานที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานอื่นของรัฐ โดยกำหนดให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการกำหนดยกเว้นให้การดำเนินการจัดทำชลประทานของเจ้าพนักงาน หรือนายช่างชลประทานได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติ ที่เกี่ยวกับการห้ามใช้พื้นที่ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ตามกฎหมายอื่นใดเท่าที่จำเป็น

- กำหนดให้นายช่างชลประทานมีอำนาจสั่งให้ผู้ที่ไม่ชำระค่าชลประทานและเงินเพิ่มตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดงดใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานได้จนกว่าจะมีการชำระค่าชลประทานและเงินเพิ่ม

๒. การปรับปรุงเกี่ยวกับการคุ้มครองทางน้ำชลประทาน

- กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตชลประทาน

- ปรับปรุงบทกำหนดโทษให้สอดคล้องกับสภาพความร้ายแรงของการกระทำความผิดและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การปรับปรุงเกี่ยวกับโทษและบทกำหนดโทษไม่สอดคล้องกับสภาพความร้ายแรงของการกระทำความผิดและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เช่น

- ปรับปรุงบทกำหนดโทษให้สอดคล้องกับสภาพความร้ายแรงของการกระทำความผิดและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- กำหนดหลักเกณฑ์ในการชำระค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับการกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางน้ำชลประทานหรือสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน โดยให้อธิบดีกรมชลประทานมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดค่าเสียหายขึ้นและหากผู้กระทำความผิดยอมชำระค่าเสียหายตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ให้ถือว่าคดีอาญาเลิกกัน

๔. การปรับปรุงการกำหนดอัตราค่าชลประทาน และการเรียกเก็บค่าชลประทาน

- ปรับปรุงอัตราค่าชลประทานและการเรียกเก็บค่าชลประทานให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัตถุประสงค์ในการใช้น้ำชลประทาน กำหนดมาตรการบังคับในกรณีที่ใช้ผู้ใช้น้ำไม่ชำระค่าชลประทานหรือเงินเพิ่มภายในเวลาที่กำหนด

- ตัดการกำหนดอัตราค่าชลประทานไว้ในพระราชบัญญัติ โดยกำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง โดยให้คำนึงถึงการรักษาปริมาณน้ำของเขตชลประทานให้เพียงพอความต้องการใช้น้ำและวัตถุประสงค์ของกิจการที่มีการใช้น้ำ

๕. การปรับปรุงการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ปรับปรุงวิธีการและขั้นตอนในการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการเขตชลประทานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการเขตชลประทานที่ได้รับโอนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมและองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งมีความเข้มแข็งสามารถจัดทำแผนบริหารจัดการเสนอให้กรมชลประทานพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนมีการโอนอำนาจในการบริหารเขตชลประทานใดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรผู้ใช้น้ำใดไปบริหารจัดการ

๖. การปรับปรุงการขาดการบูรณาการในการบริหารจัดการน้ำระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาแหล่งน้ำ ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- กำหนดให้กรมชลประทานจัดทำแผนการชลประทานเสนอต่อรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐอื่นและประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบข้อมูลและเสนอความเห็นในการจัดทำระบบชลประทาน และแนวทางในการจัดหา การพัฒนา และการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้มีน้ำใช้อย่างพอเพียงและทั่วถึง

- การกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง เพื่อให้มีการจัดทำแผนการชลประทานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบรวมทั้งให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจที่จะยกเว้นบทบัญญัติตามกฎหมายอื่น เพื่อให้กรมชลประทานสามารถเข้าไปใช้พื้นที่เพื่อจัดทำ การชลประทาน

๗. การปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทางน้ำชลประทาน

- การกำหนดให้เพิ่มบทบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทางน้ำชลประทานให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

วิธีการพัฒนาการบริหารทรัพยากรน้ำและชลประทานหลวงในอนาคต

เมื่อปรับแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ครอบคลุมแล้ว ส่วนที่สำคัญก็คือการเคารพกติกาในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและการใช้น้ำแบบธรรมาภิบาลอย่างอารยประเทศ ต้องควบคุมสมดุลระหว่างการพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศให้ได้ผลทางปฏิบัติได้จริง และทำการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ พร้อมการแลกเปลี่ยนกับประเทศที่มีความก้าวหน้าของงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการชลประทานมาทำการปรับปรุงระบบเก่าที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการรองรับเงื่อนไขการบริหารจัดการน้ำได้อย่างคล่องตัวสอดคล้องกับทรัพยากรน้ำชาติต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ขวัญยืน คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการน้ำเท่าที่ผ่านมาเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะจุด ยังไม่มียุทธศาสตร์ในภาพรวม ซึ่งประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ เรื่องกฎหมาย โครงสร้างขององค์กร

และการบริหารจัดการ ซึ่งทั้ง ๓ ประเด็นนี้จะใช้กฎหมายเป็นตัวแก้ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือกฎหมายผังเมือง กฎหมายชลประทาน กฎหมายเกี่ยวกับโครงการแหล่งน้ำขนาดเล็กต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมมานานและต้องแก้ไขต่อไป อีกส่วนคือการปฏิรูปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ ซึ่งมี ๒ ระดับคือยุทธศาสตร์ระดับประเทศกับยุทธศาสตร์ระดับลุ่มน้ำ ซึ่งในระดับประเทศต้องมีองค์กรที่รับผิดชอบแต่ระดับลุ่มน้ำต้องให้คนในพื้นที่เป็นแกนหลักในการจัดการ และอนุมัติโครงการต่าง ๆ ในระดับประเทศและต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ แต่ต้องตอบโจทย์ของระดับพื้นที่ และเรื่องที่ดีค้างมาตลอดคือเรื่องการปฏิรูปข้อมูลข่าวสาร ทำอย่างไรให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องน้ำเป็นเอกภาพ เพราะปัจจุบันข้อมูลไม่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

พระราชบัญญัติที่จะเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ องค์กรบริหารจัดการน้ำควรต้องขึ้นกับนายกรัฐมนตรี เหมือนกับสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทางด้านน้ำของประเทศมีหน้าที่กำหนดแผน นโยบาย ซึ่งจะมีการแยกกันระหว่างฝ่ายแผนและฝ่ายปฏิบัติ และที่สำคัญคือพระราชบัญญัตินี้ให้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน และให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตามแผนการบริหารจัดการน้ำต้องมีการพัฒนาให้เป็นไปตามศักยภาพแผนยุทธศาสตร์นั้นนับว่าเป็นฉบับแรกของประเทศที่มีการกล่าวถึงศักยภาพอย่างชัดเจน ไม่ได้พิจารณาด้านความต้องการเพราะความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด คาดว่าในอนาคตจะมีการจัดตั้งองค์การแล้วเสร็จภายใน ๑-๒ ปี

นายสุรจิต ชिरเวทย์ อดีตสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสมุทรสงคราม

แหล่งน้ำต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น บึง บาง กุด บุ่งทาง กว้าน ไม่ควรต้องทำการเวนคืน แต่ควรเข้าไปพัฒนาพื้นที่พื้นที่แหล่งน้ำทั้งหมด และควรรักษาป่าต้นน้ำให้ได้มากที่สุด ไม่ให้ถูกแทรกแซงโดยนักการเมือง เนื่องจากน้ำเปรียบเสมือนเพชรนิญที่เข้าใจยาก ซึ่งพิจารณาน้ำเป็น ๔ มิติเพื่อสนองความต้องการ ๕ ด้าน คือ

๑. เพื่ออุปโภคบริโภค
๒. เพื่อรักษาระบบนิเวศ
๓. เพื่อเกษตรรายย่อย
๔. เพื่อเกษตรเพื่อการเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่
๕. เพื่ออุตสาหกรรมบริการและการอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำขนาดใหญ่

โดย ๓ ประเภทแรก จัดเป็นการความจำเป็นพื้นฐาน และ ๒ ประเภทหลังควรต้องมีการจัดเก็บค่าน้ำ

ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้ประเทศมีน้ำอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำและสามารถดำรงรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่มาของทรัพยากรน้ำ ซึ่งยุทธศาสตร์ มี ๓ ระดับ คือ ยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี โดยองค์กรที่บริหารจัดการน้ำต้องอยู่เหนือกระทรวงขึ้นอยู่กับนายกรัฐมนตรี ซึ่งกรรมการเหล่านี้มีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งควรมีการพิจารณาความเหมาะสมกับการเข้ารับตำแหน่ง กำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจนน้ำเป็นของส่วนรวม ไม่ใช่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิชุมชนไปแล้ว อาจได้มีการนำกรอบการบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำเจ้าพระยามาทบทวนโดยไม่ต้องเริ่มนับหนึ่งใหม่ ซึ่งวิทยากรไม่เห็นด้วยกับเรื่องเกษตรพันธะ

ของการบริหารจัดการ ควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากระดับล่าง ซึ่งเป็นส่วนของการจัดการ แต่ละลุ่มน้ำมาประกอบการพิจารณาด้วย ไม่ควรสั่งการจากด้านบนเพียงอย่างเดียวเช่นในอดีตควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการในระดับลุ่มน้ำขึ้น ทั้งในลุ่มน้ำขนาดใหญ่และลุ่มน้ำสาขา แต่ไม่ควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนั่งเป็นประธานกรรมการ เพราะทำให้ไม่มีใครกล้าแสดงความคิดเห็น แต่ควรให้มีการเลือกกันเองว่าใครจะเป็นประธานกรรมการ

การจัดทำแผนรองรับการจัดการลุ่มน้ำเป็นสิ่งจำเป็น แต่แผนของแต่ละลุ่มน้ำไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ควรพิจารณาจัดทำแผนให้เป็นแผนพัฒนาเช่นเดียวกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนและยุทธศาสตร์ที่วางไว้ ในการดำเนินงานควรมีการจัดตั้งกองทุนขึ้น ได้แก่ กองทุนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ กองทุนเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ และกองทุนเพื่อการซ่อมแซมคูคลองในแต่ละลุ่มน้ำ โดยกองทุนดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่ และควรอยู่ในความดูแลของแต่ละลุ่มน้ำ การขุดคลองเพื่อการเชื่อมต่อในแต่ละลุ่มน้ำจะต้องมีการขออนุญาตจากลุ่มน้ำก่อนดำเนินการโดยต้องขออนุญาตจากลุ่มน้ำใหญ่ก่อนด้วย โดยการพิจารณาอนุญาตต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการลุ่มน้ำที่วางไว้

รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตร์ คุณธนกุลวงศ์ หัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมแหล่งน้ำ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในมุมมองของนักวิจัยเห็นว่าการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับน้ำพอสมควร ทั้งในเรื่องของความมั่นคงของน้ำทั้งประเทศ และการดูแลลุ่มน้ำในภาพรวมคิดว่าทุกคนคงจะเห็นด้วยกับการจัดตั้งองค์กรน้ำ แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการเพิ่มขึ้นของประชากรจะทำให้โครงสร้างความต้องการการใช้น้ำและโครงสร้างของพฤติกรรมกรรมการใช้น้ำของคนเปลี่ยนแปลงไป จึงสนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการน้ำ หรือ Water board มิใช่ Water resource ขึ้นมา เพื่อเป็นหน่วยงานในการดูแลน้ำอย่างครบวงจร มิใช่ดูแลเฉพาะต้นน้ำ แต่เพียงอย่างเดียว แต่ดูแลรวมถึงกลางน้ำและปลายน้ำด้วย โดยคณะกรรมการน้ำ หรือ Water board จะต้องจัดทำกลไกการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเรื่องน้ำในอนาคตด้วย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก เพราะฉะนั้นทำอย่างไร

คณะกรรมการน้ำ หรือ Water board จึงจะจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับการเติบโตอย่างไร โดยในต่างประเทศบางประเทศมิได้จัดสรรงบประมาณในการลงทุนเป็นหน่วยของเงินตรา แต่จัดสรรงบประมาณในการลงทุนเป็นอัตรา % ในส่วนตัวเห็นว่าคณะกรรมการน้ำ หรือ Water board ที่จะจัดตั้งขึ้นควรเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลและบริหารการจัดการน้ำ หรือ Super board เพื่อให้หน่วยงานมีพลวัตในการดำเนินการ และสิ่งที่จะต้องดำเนินการต่อไป คือการสร้างกลไกความรู้ของคน และการสร้างเครือข่าย โดยการศึกษาวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปแก้ปัญหาข้อพิพาทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยอาจจะให้อำนาจแก่คณะกรรมการน้ำแก้ไขกฎกระทรวงเพื่อระงับข้อพิพาทต่าง ๆ ได้ในกรณีที่คุณกรณีเห็นด้วย โดยไม่จำเป็นต้องไประงับข้อพิพาทในศาล จากนั้นคณะกรรมการน้ำจะต้องจัดหางบประมาณมาเพื่อใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำในอนาคต เมื่อได้งบประมาณมาแล้วจึงค่อยกลับมาพิจารณาการจัดองค์กร และการจัดสรรงบประมาณต่อไป

๑) เครื่องมือ โดยในส่วนของเครื่องมือต่าง ๆ ได้มีมานานและมีการพัฒนา มาอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นวิสัยทัศน์ นโยบายน้ำแห่งชาติ แผนการใช้น้ำ และยุทธศาสตร์น้ำ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๓ แต่เมื่อนำมาปฏิบัติกลับมีปัญหา ในส่วนขององค์กรก็เช่นเดียวกัน แม้จะมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำแห่งชาติ รวมทั้งมีหน่วยงาน กระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำ และมีระบบข้อมูลสารสนเทศหรือระบบเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจ การบริหารจัดการน้ำ แต่ก็ยังมีปัญหาในการปฏิบัติ ประกอบกับประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายแม่บท ในเรื่องการอนุรักษ์ ดังนั้นการปรับปรุงกฎหมายในครั้งนี้ ควรจะปรับปรุงเครื่องมือเหล่านี้ให้ทันสมัย พร้อม ๆ กัน

๒) กลไก ควรให้ความสำคัญกับกลไกต่าง ๆ ที่จะนำเครื่องมือไปสู่การปฏิบัติ กลไกที่สำคัญ เช่น ความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการในระดับกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ การมีส่วนร่วม และควรสร้างกลไกในการบูรณาการระหว่างคณะกรรมการ ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมการสนับสนุนสู่การปฏิบัติ เช่น องค์กรความรู้ งบประมาณ ที่จะเอื้อต่อการนำเครื่องมือกลไกไปสู่การปฏิบัติ โดยเห็นว่าควรให้ความสำคัญในการจัดทำ แผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ และระดับลุ่มน้ำ รวมทั้งปรับปรุงองค์การในส่วนของกระทรวง ทบวง กรมไปพร้อม ๆ กัน

บทสรุป

การเสวนานำเสนอข้อมูลทางวิชาการและงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ในกระบวนการ นิติบัญญัติเรื่อง “ทรัพยากรน้ำ ความจำเป็นในการบริหารจัดการ” ในครั้งนี้ความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรน้ำและการชลประทานหลวง และผลงานวิจัย ที่มีการนำเสนอรวมตลอดทั้งความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการเสวนาถือได้ว่าเป็นข้อมูลและข้อสรุป ที่มีน้ำหนักและมีความสำคัญ และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจในชั้นที่ร่างพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. เข้าสู่การพิจารณา ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ภาคผนวก

- (๑) ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- (๒) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑)

ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
เลขรับ ๙๙๔๒
วันที่ 30 ก.ย. 2558
เวลา 12.๐๑ น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๓๕๑๑๑

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

กัณยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี รักษาการแทน

นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๘๗๖ / ๕๘ วันที่ ๓๐ ก.ย. ๕๘
เวลา ๑๓.๕๖ ส่ง นิ.พ.ค.
สำนักการประชุม

กลุ่มงานนิติ

รับที่ ๕๓ (น.) / ๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ ก.ย. ๕๘

เวลา ๑๕.๐๘ น.

สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗ (อสิสา)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน
นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และ
การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายใด
กำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์
ทรัพยากรน้ำเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต

“ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งกักเก็บน้ำไม่ว่าจะ
เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการจัดการน้ำ

“ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือ
ที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึง
แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดินที่มีความลึกจากผิวดินไม่เกินสิบห้าเมตร ทะเลสาบ
ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้
ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

“การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

“ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินครอบคลุม ลุ่มน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำ

“ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำฝนลดลงจนอาจเกิดผลกระทบต่อ การขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่การไหลของน้ำหรือระดับน้ำนั้นต่ำลง จนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

“ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติไม่ได้มีน้ำปกคลุม แต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มี กฎหมายจัดตั้ง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนด ค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ สดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๖ รัฐมีอำนาจพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่างของ แหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๕)

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสอง มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามที่เห็นสมควรได้ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ หลักเกณฑ์ตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๒

สิทธิในน้ำ

มาตรา ๗ ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น

หมวด ๓

องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)

(๖)

(๕) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจาก กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิสองคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของ กรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๐ การคัดเลือกกรรมการตามมาตรา ๙ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ สามปี และอาจได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๑๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) นายกรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติ เสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) พ้นจากการเป็นกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้น พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับการคัดเลือกอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทน ตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้น พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และ ในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) หรือ (๖) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

มาตรา ๑๖ การประชุม กนช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม กนช. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรง กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุมพิจารณาเรื่องนั้น

มาตรา ๑๗ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายตาม (๑) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอตามมาตรา ๓๔ (๑)

(๔) ควบคุม กำกับ ติดตาม เร่งรัด ตรวจสอบ และให้คำแนะนำการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการตาม (๒) และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๕) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๖) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

(๗) กำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ

(๘) ให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขปัญหภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ

- (๙) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒
- (๑๐) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ
- (๑๑) โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- (๑๒) เสนอแนะเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตาม

พระราชบัญญัตินี้

(๑๓) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย การเสนอข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ กนช. โกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๑๑) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๘ ให้ กนช. จัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) ทุกห้าปี

ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามวรรคหนึ่ง ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าว

มาตรา ๑๙ ในระหว่างที่นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) มีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลง และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี

ในกรณีที่มีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ให้ กนช. นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กนช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กนช. แล้วรายงานต่อ กนช. หรือดำเนินการตามที่ กนช. มอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กนช. มอบหมายได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการ
โดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ กนช. กรรมการที่ กนช. มอบหมาย หรือคณะกรรมการที่ กนช. แต่งตั้งมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๒๒ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๓ ให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของ กนช.

(๒) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติตาม
พระราชบัญญัตินี้

(๓) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.

(๔) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับการร้องขอ

(๕) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช.

(๗) ประสานข้อมูลด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของ กนช.

(๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

(๙) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กนช. และ คณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กนช. มอบหมาย

ส่วนที่ ๒

ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๔ การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพ อุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๕ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๕ แล้ว ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย

(๑) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน

(๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม ภาคละสามคน

(๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (๑) เลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๗ การได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๘ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) พ้นจากตำแหน่งเมื่อลาออก เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือพ้นจากการเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) พ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๐ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๓๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) พ้นจากการเป็นผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้เข้ามาเป็นกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการลุ่มน้ำซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) หรือ (๔) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการลุ่มน้ำซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำขึ้นใหม่

มาตรา ๓๔ คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
- (๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
- (๓) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.
- (๔) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด
- (๕) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑
- (๖) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

(๗) เสนอข้อคิดเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของหน่วยงานต่าง ๆ

(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

(๙) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๑๐) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย

การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ โกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๘) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำโดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่เป็นสำนักงาน เลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำ แผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในเขตลุ่มน้ำ

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำ ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๕) เสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่าง ผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย

ส่วนที่ ๓
องค์กรผู้ใช้น้ำ

มาตรา ๓๗ บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน มีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๘ กฎกระทรวงตามมาตรา ๓๗ จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน

หมวด ๔
การจัดสรรน้ำ

มาตรา ๓๙ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตร หรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๐ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องและ โดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำ ประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้

การกำหนดหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค
เป็นสำคัญ

มาตรา ๔๑ การใช้น้ำประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธาณะนั้นตั้งอยู่

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต
และการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง รวมทั้งการขอโอน
ใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง
ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร

มาตรา ๔๒ การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบ
ของ กนช.

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต
และการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม รวมทั้งการขอโอน
ใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง
ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร

มาตรา ๔๓ ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม
ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ให้คำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธาณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง
เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ

มาตรา ๔๔ ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒
ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย

แผนการบริหารจัดการน้ำตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้
- (๒) ปริมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้
- (๓) สถานที่กักเก็บน้ำ
- (๔) วิธีการใช้น้ำ
- (๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง
- (๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม
- (๗) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธาณะนั้น

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งตาม (๕) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ
เกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน
และอัตราความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธาณะ

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตาม (๖) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วมหรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากเดิมมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะภายหลังจากวันที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำในแหล่งน้ำนั้นที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่แหล่งน้ำดังกล่าวเปลี่ยนสถานะมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

มาตรา ๔๖ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๗ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

(๑) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม
(๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ
ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้

มาตรา ๔๘ ในการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้

การกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุดที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้นำน้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ

มาตรา ๔๙ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ออกไปแล้วนั้น ถ้าต่อมากฎหมายหรือสาระสำคัญแห่งพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุสำคัญเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติได้

มาตรา ๕๐ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำต้องติดตั้งเครื่องมือวัด

ปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่เป็นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ใช้ น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบ ต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญ ต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาต การใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการ ตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๕๒ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้ เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๔ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงาน เจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการ แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบ กำหนดเวลาก็ได้

มาตรา ๕๓ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ออกตามมาตรา ๕๒ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ

หมวด ๕

ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

ส่วนที่ ๑

การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนด เขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้

การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศ ปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น

เมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค รวมทั้งกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำในพื้นที่เพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น

ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การแบ่งปันน้ำเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม และให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

เมื่อภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินได้พ้นไปแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน

มาตรา ๕๖ ในกรณีมีความจำเป็นต้องผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใด รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะตามปริมาณและวิธีการที่กำหนด ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้กักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้เกินกว่าความจำเป็น ให้รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยผู้ใช้นั้นจะเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าเสียหายใด ๆ มิได้

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้นโดยฉับพลัน

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- (๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- (๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- (๔) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- (๕) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- (๖) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่

ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง

(๗) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

มาตรา ๕๕ เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้วให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในกรณีนี้ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

มาตรา ๖๐ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

ส่วนที่ ๒

การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

มาตรา ๖๑ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- (๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- (๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
- (๔) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม
- (๕) การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม
- (๖) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- (๗) วิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการให้น้ำระบายไปตาม

แนวทางที่กำหนด

(๘) วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

(๙) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

แนวทางการจัดทำการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม และแนวทางการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ตามวรรคสอง (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๖๒ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ มาใช้บังคับกับการผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม การเสนอแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ การจัดส่งแผนดังกล่าวไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการแก้ไขปัญหากรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวได้ รวมทั้งการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการทบทวนแผนดังกล่าวโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

มาตรา ๖๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้

ในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวาง ตัดฟันต้นไม้ ขุดดิน ปิดกั้นแนวเขตที่ดิน รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างซึ่งมิใช่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ หรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้ แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้นด้วย

การชดเชยความเสียหายตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะจากภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

ในการใช้ที่ดินตามมาตรา นี้ ให้นายงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินจากการใช้ที่ดิน ให้นายงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๕ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ ให้กระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก

ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่องจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง หรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๖๖ ในกรณีมีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ตามหลักเกณฑ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนี้ และการปฏิบัติตามดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้นายงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ตาม มาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ ให้นายงานผู้รับผิดชอบนำเงินจำนวนดังกล่าวไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย โดยแยกฝากไว้เป็นบัญชีเฉพาะราย และถ้ามีดอกเบียหรือดอกผลใดเกิดขึ้น เนื่องจากการฝากเงินนั้น ให้ตกเป็นสิทธิแก่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นด้วย

เมื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายงานผู้รับผิดชอบมีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายทราบ โดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน และวิธีการในการรับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่พอใจในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวางไว้หรือฝากไว้

บุคคลนั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการตาม มาตรา ๖๗ วรรคสองแล้ว

การฟ้องคดีต่อศาลตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้การครอบครองหรือซื้อสังหาริมทรัพย์ หรือการดำเนินการใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือ มาตรา ๖๖ ต้องระงับหรือหยุดลง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายยินยอมตกลงและได้รับ เงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปแล้ว หรือมิได้ฟ้องคดีเรียกเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชย ความเสียหายต่อศาลภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือได้แจ้งเป็นหนังสือสละสิทธิไม่รับเงิน ค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าว ผู้ใดจะเรียกร้องเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความ เสียหายนั้นอีกไม่ได้

มาตรา ๖๙ ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหายแก่ สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้นเพื่อ ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ ผู้กระทำความผิดแก้ไขให้กลับคืนดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา ๗๐ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและ แก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ

หมวด ๖

การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๗๑ ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควร สงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. มอบหมายให้รัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

มาตรา ๗๒ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้

หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่กำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ เรื่องใดเรื่องหนึ่งใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องที่ หรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องที่ใดท้องที่หนึ่งก็ได้

ในกรณีที่มีกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายอื่นกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณเดียวกันหรือในเรื่องเดียวกันขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้บังคับตามกฎหมายกระทรวงตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่กฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายดังกล่าวจะมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะที่สำคัญยิ่งกว่า

มาตรา ๗๓ เมื่อได้มีกฎกระทรวงตามมาตรา ๗๒ ใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งใช้บังคับและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถ้ารัฐมนตรีเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ แต่ถ้าการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหาย หรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควร ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนด้วย

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามวรรคสองไม่ยินยอมตกลงหรือไม่พอใจ ในจำนวนเงินค่าทดแทน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๔ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดิน หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลอื่นเพื่อป้องกัน ระงับ หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๕ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

(๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง

(๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล

(๓) กำหนดให้ผู้ใช้น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้กรณีใดกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดก็ได้

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ สาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่กระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการ อย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

ในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือความเสียหายต่อ ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็น และอาจก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงาน ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าว มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัด ความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

หมวด ๗
พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๗๗ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำนวณ หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ
- (๒) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำ สาธารณะ
- (๓) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง และหากมีความจำเป็น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคในการที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่จะต้องใช้ความระมัดระวังให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

มาตรา ๗๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก ตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็น เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๘

ความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๘๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐเพื่อการนั้น

ถ้าความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรานี้หมายความรวมถึง

(๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้

(๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น

(๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล

(๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล

(๖) มูลค่าของทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย

(๗) ค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบรรเทาความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

(๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือเงินทุนที่ใช้ตาม (๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม

(๙) ค่าเสียหายต่อเรื่องอื่น ๆ อันพึงเกิดในอนาคต

ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะตามมาตรานี้ โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้กระทำตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง และมีผลเป็นการขจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ให้มีผลเป็นการลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ

หมวด ๙
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยแหล่งน้ำตามมาตรา ๖ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๓ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๔ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๑ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๓๕ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๓

มาตรา ๘๕ ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงตามมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๙ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๗๗ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๐ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๙

มาตรา ๙๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม
มาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑

มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐมนตรีตามมาตรา ๗๓ วรรคสอง หรือฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๓)
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๕
วรรคหนึ่ง (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๕ ความผิดตามมาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕
มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๙๐ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจ
เปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตาม
วรรคหนึ่งและผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี
ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวัน
นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ
ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๔๖ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๔๕ ให้ประกอบด้วยบุคคล
ดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธาน
ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ
และเลขานุการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วยอัยการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บังคับการตำรวจภูธร
จังหวัดเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่
รัฐมนตรีกำหนด

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๗ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตาม
มาตรา ๒๔ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้น
ไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖

ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มียกคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ตามวรรคสอง ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการ อีกหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับ การประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามวรรคสามโดยอนุโลม

มาตรา ๔๘ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ ตามมาตรา ๔ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔ (๖) ให้คณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการ คัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๔ (๕) และแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม มาตรา ๔ (๖)

มาตรา ๔๙ ในวาระเริ่มแรก ให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำ นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือ แผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไข ภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ

มาตรา ๑๐๐ เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับ ใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทสาม

ตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. ค่าขอ	ฉบับละ	๑๐๐ บาท
๒. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
๓. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม	ฉบับละ	๕๐,๐๐๐ บาท
๔. ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
๕. การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		
๖. การโอนใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ต่อ
 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุป
 สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน
 การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ใน
 กฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำ
 กิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้ง
 ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้
 การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความ
 เป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม วางหลักเกณฑ์
 ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มี
 องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมี
 ส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ขอบเขตการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๓)

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกฎหมายในการบูรณาการ
 การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความ
 เป็นเอกภาพ อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัตินี้ก็ยอมรับว่า ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับ
 การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเรื่องใด
 ไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่
 เจ้าหน้าที่และประชาชนในการบังคับใช้กฎหมาย

๒.๒ กำหนดบทนิยามเพื่อใช้บังคับในพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๔) ดังนี้

(๑) บทนิยามคำว่า “น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน
 และน้ำในทะเลอาณาเขต

(๒) บทนิยามคำว่า “ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ แหล่งต้นน้ำลำธาร
 แหล่งเก็บกักน้ำไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการ
 จัดการน้ำ

(๓) บทนิยามคำว่า “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่
 ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และ

ให้หมายความรวมถึง แม่น้ำลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดินที่มีความลึกจากผิวดินไม่เกินสิบห้าเมตร ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

(๔) บทนิยามคำว่า “การใช้” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

(๕) บทนิยามคำว่า “ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินครอบคลุมลุ่มน้ำธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำ

(๖) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำฝนลดลงจนอาจเกิดผลกระทบต่อการขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่การไหลของน้ำหรือระดับน้ำนั้นต่ำลงจนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

(๗) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติไม่ได้มีน้ำปกคลุมแต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

(๘) บทนิยามคำว่า “กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๙) บทนิยามคำว่า “อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

(๑๐) บทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) บทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๑๒) บทนิยามคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

(๑๓) บทนิยามคำว่า “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๓ กำหนดมาตรการรักษาการ (มาตรา ๕)

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๔ อำนาจของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

กำหนดอำนาจของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ และเพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้ โดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้า

ใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามที่เห็นสมควรได้ แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ ทั้งนี้ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับภาระด้านงบประมาณในการบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะด้วย (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ สิทธิในน้ำ

วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยระบุให้เห็นว่า ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๗) และในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น (ร่างมาตรา ๘)

๒.๖. การกำหนดลุ่มน้ำ

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ การกำหนดลุ่มน้ำให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๒๔) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกาเช่นเดียวกัน และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๗ องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในร่างพระราชบัญญัตินี้ มี ๓ ระดับ (๑) ระดับชาติ คือ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (๒) ระดับลุ่มน้ำ คือ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และ (๓) ระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๗.๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)

(๑) องค์ประกอบของ กนช. ประกอบด้วย ๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) ๕) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสองคน ๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ๗) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำแต่งตั้งข้าราชการของกรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๔)

(๒) อำนาจหน้าที่ของ กนช.

กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยทั่วไป รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) จัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบทุกห้าปี โดยการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการดังกล่าวต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ เมื่อมีนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าว และในระหว่างที่นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำมีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลงและรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี โดยกรณีที่มีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ให้ กนช. นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบและลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำที่มีการปรับปรุง (ร่างมาตรา ๑๗ (๑) ร่างมาตรา ๑๘ และร่างมาตรา ๑๙)

๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน รวมทั้งควบคุม กำกับ ติดตาม เร่งรัด ตรวจสอบ และให้คำแนะนำการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการดังกล่าว ตลอดจนนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ (ร่างมาตรา ๑๗ (๒) และ (๔))

๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอ กำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ รวมทั้งให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ (ร่างมาตรา ๑๗ (๓) (๗) และ (๘))

๔) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ (ร่างมาตรา ๑๗ (๕))

๕) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู

และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ รวมทั้งเสนอแนะเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๗ (๖) (๑๒) และ (๑๓))

๖) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม พิจารณา และให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ ใกล้เกลี่ยและช้ำขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๑๗ (๙) (๑๐) และ (๑๑))

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๗ (๑๔))

(๓) สำนักงานเลขานุการของ กนช.

โดยที่กรมทรัพยากรน้ำมีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะ จัดทำนโยบายและแผนมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ ฟื้นฟู ควบคุมดูแล ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ ทั้งในระดับภาพรวมและระดับลุ่มน้ำ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับปัจจุบันกรมทรัพยากรน้ำก็ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่แล้ว กรมทรัพยากรน้ำจึงเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรและบุคลากรในการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. ตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้ทันทีเมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ด้วยเหตุนี้ในร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของ กนช. ๒) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ๓) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช. ๔) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับร้องขอ ๕) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ๖) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนาบริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช. ๗) ประสานข้อมูลด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของ กนช. ๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ๙) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กนช. และคณะกรรมการลุ่มน้ำ และ ๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กนช. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๗.๒ คณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

คณะกรรมการลุ่มน้ำจะเกิดขึ้นหลังจากที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำแล้ว โดยแต่ละลุ่มน้ำจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย ๑) กรรมการ

ลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน ๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม ภาคละสามคน ๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเลือกตนเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๖)

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรใช้น้ำ และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๗)

(๒) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

๓) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.

๔) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใตกรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

๕) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สอง

๖) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

๗) เสนอข้อคิดเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของหน่วยงานต่าง ๆ

๘) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

๙) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

๑๐) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือตามที่ กนช. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๓๔)

(๓) สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

โดยที่ปัจจุบันสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่แล้ว สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ จึงเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรและบุคลากรในการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้ทันที เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ด้วยเหตุนี้ในร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำ ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ๔) ส่งเสริม และติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ ๕) เสนอมาตรการป้องกันกีดกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ และ ๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย (ร่างมาตรา ๓๖)

๒.๗.๓ องค์กรผู้ใช้น้ำ

ร่างพระราชบัญญัตินี้บัญญัติรองรับให้บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกัน และอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกันมีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกัน เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ โดยวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ การดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำจะมีลักษณะอย่างไรให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ สิทธิประโยชน์ในการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำตามร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำมีสิทธิร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการลุ่มน้ำ อย่างไรก็ตาม โดยที่การจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ดังนั้น จึงไม่กระทบสิทธิของบุคคลที่จะรวมตัวกันเพื่อเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำหรือในรูปแบบอื่นตามจารีตประเพณี หรือที่ได้จัดตั้งไว้ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หรือตามที่ได้จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น และไม่จำกัดสิทธิกลุ่มผู้ใช้น้ำดังกล่าวในการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๗)

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำ ให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีต

ประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย และก่อนออกกฎกระทรวงดังกล่าวต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน (ร่างมาตรา ๓๘)

๒.๘ การจัดสรรน้ำ

๒.๘.๑ ประเภทของการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้แบ่งการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นสามประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือนและการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

โดยลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๓๙)

๒.๘.๒ การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง

รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องและโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นสำคัญ (ร่างมาตรา ๔๐)

๒.๘.๓ การใช้น้ำประเภทที่สอง

การใช้น้ำประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่ เว้นแต่เป็นการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง โดยการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔๑)

๒.๘.๔ การใช้น้ำประเภทที่สาม

การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของ กนช. เว้นแต่เป็นการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม โดยการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔๒)

๒.๘.๕ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สำคัญในการยื่นขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม คือ

(๑) ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต จะต้องคำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๔๓) และ

(๒) ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย โดยแผนการบริหารจัดการน้ำ อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้ ๑) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้ ๒) ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้ ๓) สถานที่กักเก็บน้ำ ๔) วิธีการใช้น้ำ ๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง ๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม ๗) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น

สำหรับแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งตาม ๕) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ ส่วนแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตาม ๖) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วม หรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก (ร่างมาตรา ๔๔)

(๓) ในการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุดที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้นำน้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ (ร่างมาตรา ๔๖)

๒.๘.๖ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำ

ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๖)

๒.๘.๗ อัตราค่าใช้น้ำ

ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนด (๑) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม และ (๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้ (ร่างมาตรา ๔๗)

๒.๘.๘ การกำหนดมาตรการให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นการชั่วคราว และมาตรการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้กรณีผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำซึ่งไม่ได้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่

ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ปรากฏว่าการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ จึงให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยการกำหนดมาตรการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ และมีใช้มาตรการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตซึ่งเป็นมาตรการลงโทษผู้รับใบอนุญาตกรณีผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายหรือปฏิบัติผิดไปจากเงื่อนไขในใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๕๑)

อย่างไรก็ดี หากปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๔ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และในกรณีที่การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหรือการไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำของผู้รับใบอนุญาต เป็นเรื่องที่ได้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้ (ร่างมาตรา ๕๒) ทั้งนี้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา ๕๒ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ (ร่างมาตรา ๕๓)

๒.๙ การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

๒.๙.๑ การประกาศเขตภาวะน้ำแล้ง

ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ นอกจากนี้ การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งด้วย และเมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๕๔)

๒.๙.๒ การประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน

ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ หรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้ หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค รวมทั้งกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำในพื้นที่เพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น โดยการแบ่งปันน้ำเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเมื่อภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินได้พ้นไปแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน (ร่างมาตรา ๕๕)

๒.๙.๓ มาตรการที่นำมาใช้ในการบรรเทาภาวะน้ำแล้ง

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดมาตรการที่นำมาใช้ในการบรรเทาภาวะน้ำแล้ง คือ การกำหนดให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเท่าที่จำเป็นเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๕๖) การให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศหรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น ต้องเจียน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะตามปริมาณและวิธีการที่กำหนด โดยให้ผู้น้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้เกินกว่าความจำเป็น ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าเสียหายใด ๆ มิได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดค่าทดแทนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๕๗)

๒.๙.๔ การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

ได้กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้ ๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ๔) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ ๕) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่ ๖) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง ๗) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง ทั้งนี้ การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๕๘) เมื่อ กนช. เห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในกรณี ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้าง หรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว (ร่างมาตรา ๕๙) และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๖๐)

๒.๑๐ การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

๒.๑๐.๑ การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

ได้กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้ ๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ๔) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม ๕) การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ๖) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ

๗) วิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการให้น้ำระบายไปตามแนวทางที่กำหนด
 ๘) วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ๙) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม ทั้งนี้ ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไข
 ภาวะน้ำท่วม ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๖๑)

๒.๑๐.๒ การผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไข
 ภาวะน้ำท่วม การเสนอแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
 การจัดส่งแผนดังกล่าวไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการแก้ไขปัญหา
 กรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวได้ รวมทั้งการติดตาม
 การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการทบทวนแผนดังกล่าว

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ ที่อยู่
 ในส่วนของการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งมาใช้บังคับกับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๖๒)

๒.๑๑ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและ
 ภาวะน้ำท่วม

(๑) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อ
 ทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
 และภาวะน้ำท่วมได้ และโดยที่ลักษณะของภาวะน้ำท่วมมีความแตกต่างจากภาวะน้ำแล้ง
 จึงจำเป็นต้องกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการดำเนินการใด ๆ เป็นกรณีเฉพาะเพื่อป้องกัน
 และแก้ไขภาวะน้ำท่วม กล่าวคือ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางหรือตัดพินต้นไม้
 ขุดดิน ปิดกั้นแนวเขตที่ดิน รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างซึ่งมิใช่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ หรือ
 ดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่
 บุคคลนั้นด้วย โดยการชดเชยความเสียหาย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน
 กฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๓)

(๒) ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อ
 ก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน
 และแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบ
 ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะ
 ของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย แต่ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยพิบัติ
 สาธารณะจากภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินเพื่อดำเนินการ
 ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ในการนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนการใช้
 ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือ
 ผู้ครอบครองที่ดินจากการใช้ที่ดิน ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย
 ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๔)

(๓) ในการเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ให้กระทำในเวลา
 ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก แต่ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่องจาก
 เวลาดังกล่าว หรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาดังกล่าวก็ได้ (ร่างมาตรา ๖๕)

(๔) กำหนดให้กรณีมีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่ง
 กำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามการใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

ตามหลักเกณฑ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดได้ และในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติการดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ กำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๖)

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับ ค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชย ความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ (ร่างมาตรา ๖๗ และร่างมาตรา ๖๘)

(๖) กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหาย แก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้น เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ในกรณีที่มีการฝ่าฝืน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มี อำนาจสั่งให้ผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนดีดั้งเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็น ผู้ดำเนินการโดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๖๙)

(๗) กำหนดให้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อ ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจ หน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ (ร่างมาตรา ๗๐)

๒.๑๒ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร น้ำสาธารณะไว้หลายมาตรการด้วยกัน เป็นต้นว่า

(๑) ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควร สงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. มอบหมายให้รัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๗๑)

(๒) รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้ (ร่างมาตรา ๗๒)

(๓) เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ สาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดิน หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลอื่นเพื่อป้องกัน ระวัง หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ (ร่างมาตรา ๗๔)

(๔) ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง : กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่อง ๑) กำหนดการ ใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง ๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้ น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบ นิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล ๓) กำหนดให้ผู้ใช้น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อหรือใกล้เคียงกับทรัพยากร

น้ำสาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ (ร่างมาตรา ๗๕)

(๕) ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ และหากเป็นกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็น และอาจก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ (ร่างมาตรา ๗๖)

๒.๑๓ อำนาจหน้าที่และหลักเกณฑ์ทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๑) กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น การเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำรวจ หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ การเข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๗๗)

(๒) กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร (ร่างมาตรา ๗๘)

(๓) กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๗๙)

๒.๑๔ ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๑) วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ การป้องปรามและกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหากรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ดังนั้นร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้ความเสียหายที่เกิดต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นความเสียหายต่อรัฐ และกำหนดความรับผิดทางแพ่งแก่ผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ กล่าวคือ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำให้โดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐ หากความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยค่าสินไหมทดแทนที่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบใช้ หมายความว่ารวมถึง ๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไป

ในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตราย หรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้ ๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไป ในการทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม ๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือ บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น ๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการ ประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล ๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล ๖) มูลค่า ของทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ๗) ค่าเสียหายที่เกิด จากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือ เงินทุนที่ใช้ตาม ๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม และ ๙) ค่าเสียหายต่อเนื่องอื่น ๆ อันพึงจะเกิดในอนาคต ทั้งนี้ ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกครอง ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะตามมาตรา นี้ โดยให้พนักงานอัยการ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ (ร่างมาตรา ๘๐)

(๒) อย่างไรก็ดี กรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้ กระทำตามคำสั่งของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำ สาธารณะ และมีผลเป็นการจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่ สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ ให้มีผลเป็นการลดจำนวน ค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ (ร่างมาตรา ๘๑)

๒.๑๕ บทกำหนดโทษ

(๑) กำหนดบทกำหนดโทษสำหรับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติใน พระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีโทษจำคุกหรือโทษปรับ หรือทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ โดยอัตราโทษสูงสุด ตามพระราชบัญญัตินี้ คือ จำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสิบล้าน สำหรับฐานความผิดการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นกฎกระทรวงที่กำหนด ห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือ ทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็น อันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องปราม และลงโทษผู้กระทำความผิดให้เกิดความเช็ดหลายกรณีที่ทำให้แหล่งน้ำเน่าเสียจนเกิดภาวะมลพิษ

(๒) กำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบความผิด โดยความผิดที่อยู่ในข่ายเปรียบเทียบได้ คือ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน หนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๑๗ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราช กฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการคณะกรรมการลุ่มน้ำ ประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบ

ไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แต่ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการอีกหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามวรรคสามโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๙๗)

(๒) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖) ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖) (ร่างมาตรา ๙๘)

(๓) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้ในวาระเริ่มแรก ให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๙๙)

(๔) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทสามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณียื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต (ร่างมาตรา ๑๐๐)

๒.๑๘ อัตราค่าธรรมเนียม

กำหนดให้ค่าธรรมเนียมสำหรับคำขอต่าง ๆ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ใบแทนใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการโอนใบอนุญาต เป็นไปตามอัตราท้ายพระราชบัญญัติฯ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมด้วย

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณา ก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา นี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)